

Λαοί

Ναοί

Τελετές

Μυστήρια

Ε.Ε.2

Περιεχόμενα		σελίδα
Εισαγωγή		2
Αιγύπτιοι		5
✓ Λαοί		6
✓ Θεοί		12
✓ Ναοί		16
✓ Τελετές-Μυστήρια		22
Έλληνες		30
✓ Λαοί		31
✓ Θεοί		33
✓ Ναοί		39
✓ Τελετές-Μυστήρια		53
Άπω Ανατολή		64
✓ Βουδισμός		66
✓ Κομφουκιανισμός		77
✓ Σιντοϊσμός		82
✓ Ταοϊσμός		89
Νέος Κόσμος		95
✓ Μάγια		97
✓ Ίνκας		106
✓ Αζτέκοι		114

Οι λαοί απανταχού της γης για να εξηγήσουν το μέσα τους και το έξω τους, στράφηκαν στο Θεό. Θεοποίησαν ό,τι έβλεπαν γύρω τους, ό,τι συνέβαλλε στη σκέψη τους, ό,τι ήθελε το είναι τους. Το Θεό τους, τους Θεούς τους, τους λάτρεψαν, τους κουβαλούσαν μαζί τους, τους επικαλούνταν στις προσευχές τους, τους αναζητούσαν στις χαρές και στις λύπες τους.

Αυτό που θα μας απασχολήσει είναι οι θρησκείες που στιγματίσαν και στιγματίζουν τους λαούς του κόσμου. Ο όρος **θρησκεία**, που χρησιμοποιείται ενίοτε εναλλακτικά με την λέξη πίστη, ή σύστημα πίστης καθορίζει γενικώς την πίστη στο υπερφυσικό, το ιερό ή το θείο και τους ηθικούς κώδικες, πρακτικές, αξίες, οργανισμούς και τελετουργικά που συνδέονται της. Στην ευρύτερη έννοιά της ορισμένοι την έχουν ορίσει ως το σύνολο των απαντήσεων που δόθηκαν για να ερμηνευθεί η σχέση του ανθρώπινου είδους με το σύμπαν. Στην μακρά πορεία ανάπτυξής της η θρησκεία έλαβε διάφορες μορφές σε διαφορετικούς πολιτισμούς και άτομα. Σε αρκετές περιπτώσεις η λέξη *θρησκεία* — παρόμοια με τη λέξη *θρήσκευμα*— χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει αυτό που θα μπορούσε να περιγραφεί ορθότερα ως "οργανωμένη θρησκεία" -δηλαδή ενός οργανισμού που υποστηρίζει την άσκηση μιας θρησκείας συχνά υπό την μορφή νομικής οντότητας.

Στην Ερευνητική μας εργασία ο φακός μας θα εστιάσει στην Αρχαία Αίγυπτο με τα μνημεία της, τους ταριχευμένους Φαραώ, τα ιερογλυφικά της. Θα κάνει στάση στην Αρχαία Ελλάδα με το Δωδεκάθεο και τα μυστήριά της. Θα περιπλανηθεί στις Ανατολικές θρησκείες και θα ρίξει άγκυρα στο Νέο Κόσμο με τους Αζτέκους, τους Μάγια, τους Ίνκας και τους Θεούς των Ινδιάνων.

✓ Αιγύπτιοι

Λαός πανάρχαιος με ιστορία και πολιτισμό που συγκινεί με μνημεία ανυπέρβλητα, με τελετές και μυστήρια ανεξήγητα, με καταθέσεις στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά και στους ταμειευτήρες της τέχνης και της επιστήμης

✓ Έλληνες

Με πολιτισμό που χάνεται στο βάθος των αιώνων οι Έλληνες χτένισαν όλη τη γη και απλώνουν ακόμα και σήμερα τις δραστηριότητές τους σ' όλη την οικουμένη. Τους βωμούς τους και τα αγάλματα των Θεών τους τα κουβάλησαν όπου κι αν κατοίκησαν. Το δαιμόνιο της φυλής τους και η αγάπη τους για τη θάλασσα είναι αποτυπωμένα σε κάθε τους δραστηριότητα. Οι Θεοί τους πλάστηκαν κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσή τους. Κυριαρχούνται από τα πάθη τους και διδάσκονται από τα λάθη τους.

✓ Η Άπω Ανατολή

Η γοητεία και το μυστήριο της Ανατολής σ' όλο της το μεγαλείο. Η απέραντη Κίνα των μεγάλων ηγετών, το επιβλητικό Θιβέτ με τους Θεούς του, και τους πιστούς μοναχούς τους. Το εκθαμβωτικό Ταζ Μαχάλ και οι σαμουράι με την εμπιστοσύνη και την υπακοή στον Αυτοκράτορα που τους οδηγούσε ακόμα και στο χαρακίρι.

✓ Νέος Κόσμος

Άγνωστοι για πολλούς λαούς οι Αζτέκοι, οι Μάγια, οι Ίνκας, οι Τολτέκοι στον κόσμο τους και στο χώρο τους, ανέδειξαν το δικό τους πολιτισμό, έγραψαν τη δική τους ιστορία, θυσίασαν ακόμα και ανθρώπους στους δικούς τους Θεούς. Κι ο θαυμαστός κόσμος των Ινδιάνων με την πολύχρωμη εμφάνιση, την οικολογική συμπεριφορά και συνείδηση, τους δικούς τους κυκλικούς χορούς με τα Τοτέμ και τον Μανιτού, το μεγάλο τους Θεό, τα τσεκούρια του πολέμου και τις πίπες της ειρήνης.

Αρχαία Αίγυπτος

Ναοί

Αρχαία Αίγυπτος

Με τον γενικό όρο αρχαία Αίγυπτος οι ιστορικοί αναφέρονται στην ιστορία, την τέχνη, τα ήθη και τα έθιμα και γενικότερα τον πολιτισμό που ανέπτυξαν οι λαοί που κατοίκησαν στην περιοχή της σημερινής Αιγύπτου από την Προδυναστική περίοδο 4η χιλιετία Π.Κ.Ε. έως την Πτολεμαϊκή δυναστεία 305 - 30 Π.

Οι Αιγύπτιοι

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι ήσαν μάλλον κοντοί, με καστανό χρώμα δέρματος, μαλλιά μαύρα ή βαθυκάστανα, μαύρα μάτια, αραιά γένια, ήσαν δε και μεσορρινικοί. Μεταξύ των ανθρωπολόγων υπάρχει διστακτικότητας στην υπαγωγή των Αιγυπτίων στην Μεσογειακή φυλή. Ο Σέργκι τους υπάγει σε χωριστό «αφρικανικό» φύλο αυτής της φυλής. Ιδιαίτερα διαφοροποιούνται αυτοί από τους Μεσογειακούς ως προς τα βαθιά τους χρώματα και τον ρινικό δείκτη. Ο δείκτης αυτός

ανευρέθη στα κρανία σε 50,5 ως 53, με τάση ελαττώσεως από την -4η στην -3η χιλιετία (λόγω μεσογειακής και αρμενοειδούς μείξεως, όπως θα δούμε), όταν στην Μεσογειακή φυλή ήταν περί το 48 και στην Αρμενοειδή 46.

Είναι γνωστό, ότι οι ίδιοι οι Αιγύπτιοι ζωγράφιζαν τους εαυτούς τους με κόκκινα ή καστανά χρώματα, ενώ τους Αρμενοειδείς (που είχαν εισδύσει στην Κάτω Αίγυπτο ήδη από την -3η χιλιετία) ζωγράφιζαν κίτρινους, με μακριά γενειάδα και μύτη γρυπή. Παράλληλα ζωγράφιζαν τον λευκό και τον μαύρο τύπο ανθρώπων (Έλληνες και Νέγρους).

Ο Ηρόδοτος παρουσιάζει τους Αιγυπτίους ως ελθόντες εκ νότου προς την Μεσόγειο θάλασσα, το οποίο συνηγορεί στην υπόθεση της ινδικής μέσω Αιθιοπίας - και όχι μεσογειακής - προελεύσεώς τους. Τόσον άλλωστε αυτούς, όσο και τους Αιθίοπες, οι Έλληνες αποκαλούσαν αδιακρίτως «Αιθίοπες». Ο Ηρόδοτος μάλιστα ονομάζει και τους Ινδούς «*ἀπὸ ἡλίου ἀνατολέων Αἰθίοπες*», ενώ ο Όμηρος ομιλεί για «*Αἰθίοπες χωρισμένους στα δύο, στο δυτικό και στο ανατολικό άκρο της γης*». Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα πράγματι των Αιθιόπων, αλλά και των κατοίκων της Μαδαγασκάρης, είναι και σήμερα εντόνως ινδικά - αν εξαιρέσει κανείς τις εν τω μεταξύ γενόμενες μίξεις με νεγρικά στοιχεία.

Γεωγραφία

Από γεωγραφικής άποψης το μεγαλύτερο τμήμα της αρχαίας Αιγύπτου καταλάμβανε τμήμα της Βόρειας Αφρικής αν και η χερσόνησος του Σινά βρίσκεται στη νοτιοδυτική Ασία. Είχε τις ίδιες ακτογραμμές στην Ερυθρά θάλασσα και τη Μεσόγειο με τη Λιβύη προς δυσμάς το σημερινό Σουδάν νότια και την Παλαιστίνη ανατολικά. Ουσιαστικά σε εκείνη την εποχή διαιρείτο σε δύο βασίλεια γνωστά ως Άνω (νότια) και Κάτω (βόρεια) Αίγυπτος. Στην πραγματικότητα τούτος ο γεωγραφικός προσδιορισμός ακολουθούσε τον άξονα του Νείλου

ποταμού. Ο Νείλος, γύρω από τον οποίο συναθροίζονταν και συνεχίσει να συναθροίζεται το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού υπήρξε ζωοδότρια πηγή του Αιγυπτιακού πολιτισμού ήδη από την εποχή του Λίθου και τον πολιτισμό Νακάντα. Τα δύο βασίλεια ενωμένα σχημάτιζαν ότι αποκαλούσε ο Ηρόδοτος μαύρη γη. Το όνομα μαύρη γη (*kmṯ*) ή Κεμέτ προέκυψε πιθανώς εξαιτίας των σκοτεινόχρωμων αποθέσεων από τις πλημμύρες του Νείλου.

Θρησκεία

Με τον όρο Αιγυπτιακή μυθολογία εννοείται το corpus των μύθων που υποδηλώνουν την διαδοχή των θρησκευτικών πεποιθήσεων των αρχαίων Αιγυπτίων και εκτείνεται χρονικά σε μια περίοδο 3.000 περίπου χρόνων, πριν την έλευση του Χριστιανισμού και του Ισλάμ.

Το Αιγυπτιακό Βασίλειο σε Περίόδους

Παλαιό βασίλειο (αρχαία Αίγυπτος)

Η ονομασία **Παλαιό Βασίλειο** αποτελεί ονομασία που δόθηκε σε μια περίοδο της Αιγυπτιακής Ιστορίας, κατά τη 3η χιλιετία π.Χ.. Κατά την περίοδο αυτή σημειώθηκε η πρώτη μεγάλη συνεχόμενη ακμή του αιγυπτιακού πολιτισμού τόσο σε πολυπλοκότητα όσο και σε επιτεύγματα. Η περίοδος αυτή σηματοδότησε επίσης, την έναρξη των περιόδων των τριών Βασιλείων (**Παλαιό**, **Μέσο** και **Νέο** κατά τη διάρκεια των οποίων ο αρχαίος αιγυπτιακός πολιτισμός έφτασε στη μέγιστη ακμή του.

Ο όρος αυτός αποδόθηκε στην περίοδο αυτή από τους ιστορικούς του 19ου αι., δηλαδή οι αρχαίοι αιγύπτιοι δεν θα μπορούσαν να ξεχωρίσουν τη μετάβαση από την Πρώιμη Δυναστική Περίοδο στην περίοδο του **Παλαιού Βασιλείου**. Η βασική αιτιολογία απομόνωσης αυτής της περιόδου από την Πρώιμη Δυναστική, είναι οι επαναστατικές αλλαγές στην αρχιτεκτονική (με τα μεγάλης κλίμακας μνημειακά οικοδομήματα) με τις όποιες επιπτώσεις στην κοινωνία και την οικονομία. Η πρωτεύουσα του βασιλείου διατηρήθηκε στη Μέμφιδα.

Κατά την περίοδο του Παλαιού Βασιλείου, η Αίγυπτος διοικήθηκε από την 3η μέχρι την 6η Δυναστεία (2686 - 2181 π.Χ.). Πολλοί αιγυπτιολόγοι περιλαμβάνουν και την 7η και 8η Δυναστεία καθώς και σε αυτές το διοικητικό κέντρο ήταν η Μέμφιδα. Την περίοδο αυτή, ακολούθησε μια περίοδος αποδιοργάνωσης και σχετικής πολιτιστικής παρακμής η οποία ονομάστηκε Πρώτη Ενδιάμεση Περίοδος. Από την περίοδο του Παλαιού Βασιλείου και έπειτα, ο βασιλιάς της Αιγύπτου (το προσωνύμιο Φαραώ αποδόθηκε κατά την περίοδο του Νέου Βασιλείου) θεωρήθηκε και λατρευόταν ως θεός επί γης, ο οποίος είχε απόλυτη εξουσία και οποιαδήποτε επιθυμία του ήταν κυριολεκτικά διαταγή καθώς είχε τη δυνατότητα να απαιτήσει το οτιδήποτε.

Ο Βασιλιάς Djoser, δεύτερος βασιλέας της Τρίτης Δυναστείας του Παλαιού Βασιλείου, μετακίνησε την πρωτεύουσα του βασιλείου στην Μέμφιδα, όπου και εγκαταστάθηκε χτίζοντας τα βασιλικά ανάκτορα. Υπό τη βασιλεία του, ξεκίνησε μια λαμπρή νέα εποχή οικοδόμησης.

Ο βασιλικός αρχιτέκτων, Ιμχοτέπ πιστώθηκε με την ανάπτυξη ενός νέου κτηριακού οικοδομήματος από πέτρα και σε αυτόν αποδίδεται η σύλληψη του οικοδομήματος της Πυραμίδας. Πράγματι, στο Παλαιό Βασίλειο χρονολογείται η ανέγερση ενός μεγάλου αριθμού πυραμίδων, οι οποίοι αποτέλεσαν τους τόπους ταφής των φαραώ, και γι' αυτό τον λόγο η περίοδος αυτή ονομάζεται και "Εποχή των Πυραμίδων".

Η Αρχή: Τρίτη Δυναστεία

Η πυραμίδα του Djoser Σακκάρα.

Ο πρώτος αξιόλογος βασιλιάς του Παλαιού Βασιλείου ήταν ο Djoser (2630 - 2611 π.Χ.) της Τρίτης Δυναστείας, ο οποίος διέταξε την κατασκευή μιας πυραμίδας στη Σακκάρα, Νεκρόπολη της Μέμφιδας. Σημαντικό πρόσωπο κατά τη βασιλεία του Djoser ήταν ο βεζήρης του βασιλιά, ο Imhotep (Ιμχοτέπ). Σε αυτή την εποχή, τα διάφορα ανεξάρτητα κράτη της Αιγύπτου αποτέλεσαν τους νομούς ενός νέου ενιαίου κράτους κάτω από τη βασιλεία του φαραώ. Οι άρχοντες των πρώην κρατών, μετατράπηκαν σε κυβερνήτες που είχαν την ευθύνη συλλογής των φόρων. Οι αιγύπτιοι της εποχής λάτρευαν τον φαραώ ως θεό πιστεύοντας ότι η ετήσια, ζωτικής σημασίας για τις καλλιέργειες, υπερχειλίση του Νείλου οφειλόταν σε αυτόν. Σύμφωνα με την αιγυπτιακή νοοτροπία της εποχής, το σύμπαν διαγράφει κύκλους και ο φαραώ δούλευε από τη Γη για να διασφαλίσει τη σταθερότητα των κύκλων. Επίσης, θεωρούσαν τους εαυτούς τους εκλεκτούς και ως "τα μόνα αληθινά ανθρώπινα όντα της Γης".

Χρυσή Εποχή: Τέταρτη Δυναστεία

Η Μεγάλη Σφίγγα με τη Πυραμίδα του Χέοπα στο βάθος.

Η βασιλική δύναμη και επιρροή του Παλαιού Βασιλείου έφθασε στο σημείο της μέγιστης ακμής, κατά τη διάρκεια της 4ης Δυναστείας η οποία ξεκίνησε με την ενθρόνιση του Sneferu (Σνεφερού) (2613 - 2589 π.Χ.). Κάνοντας χρήση της πέτρας για τα μνημεία του όσο κανένας άλλος φαραώ, έχτισε τρεις πυραμίδες: την (κατεστραμμένη σήμερα) πυραμίδα στο Meidum, την Κυρτή Πυραμίδα στο Dahshur και την Ερυθρά Πυραμίδα στο βόρειο Dahshur. Ωστόσο, η πλήρης εμπέδωση της πυραμιδικής τεχνικής και η αποτύπωσή του μεγαλείου της δεν φάνηκε στη Σακκάρα, αλλά στη Γκίζα, με την αποπεράτωση των "μεγάλων πυραμίδων".

Ο Χέοπας διαδέχθηκε τον Σνεφερού στον θρόνο της Αιγύπτου, στον οποίο αποδίδεται η **Μεγάλη Πυραμίδα της Γκίζας**. Μετά τον θάνατο του Χέοπα, οι γιοί του Djedefra και Χεφρήνος εξωθήθηκαν σε διαμάχες μεταξύ τους. Στον δεύτερο, αποδίδεται η δεύτερη μεγάλη πυραμίδα και (θεωρητικώς) η Σφίγγα της Γκίζα. Σύμφωνα όμως με πρόσφατη επανεξέταση των συνολικών στοιχείων, υποστηρίζεται ότι η Σφίγγα πιθανώς να χτίστηκε από τον Djedefra ως μνημείο προς τιμήν του Χέοπα.

Οι τελευταίοι ηγεμόνες της 4ης Δυναστείας, ήταν οι βασιλείς Μυκερίνος (στον οποίο αποδίδεται η μικρότερη πυραμίδα στη Γκίζα), Shepseskaf και Djedefptah.

Παρακμή και πτώση: Πέμπτη με Όγδοη Δυναστεία

Η έναρξη της 5ης Δυναστείας σηματοδοτήθηκε με την άνοδο στο θρόνο του Userkaf (Ουσερκάφ), ο οποίος εισήγαγε μεταρρυθμίσεις που αποδυνάμωσαν το ρόλο του Φαραώ και της κεντρικής διοίκησης.

Το αυξανόμενο ενδιαφέρον των αιγυπτίων για το εμπόριο εβένων, θυμίαμα|θυμιαμάτων όπως λιβάνι και μύρο, χρυσό, χαλκό και άλλα χρήσιμα μέταλλα, ενέπνευσε στους αρχαίους αιγυπτίους την κατασκευή κατάλληλων πλοίων για τη μεταφορά τους στην ανοιχτή θάλασσα. Είχαν αναπτύξει εμπορικές σχέσεις με το Λίβανο για το εμπόριο κέδρου, και με το Βασίλειο του Πούντ (σημερινή Αιθιοπία και Σομαλία) για το εμπόριο ελεφαντόδοντου, εβένου και αρωματικών ελαίων. Για τη συναρμολόγηση των πλοίων τους οι Αιγύπτιοι δεν χρησιμοποιούσαν κανενός είδους μεταλλικού συνδετήρα, παρά μόνο σχοινιά.

Μετά την περίοδο της βασιλείας τόσο του Userkaf όσο και του διαδόχου του Sahure, ξέσπασαν εμφύλιοι πόλεμοι ανάμεσα στους νομούς καθώς οι νομάρχες(οι τοπικοί κυβερνήτες) δεν ανήκαν πλέον στην βασιλική οικογένεια. Η επιδείνωση της εμφύλιας σύρραξης υπονόμεισε την ενότητα του βασιλείου και λόγω της μειωμένης ενεργητικότητας της κυβέρνησης, προκλήθηκαν πολλοί λιμοί. Ωστόσο η παρακμή δεν οφείλεται μόνο σε αυτούς τους παράγοντες. Η μαζική οικοδόμηση των μνημείων της 4ης Δυναστείας άδειασε τα ταμεία και έτσι το βασίλειο αποδυναμώθηκε από τη βάση του.

Το τελικό χτύπημα στην περιοχή, ήταν η τεράστια ξηρασία που προκλήθηκε από τη δραματική μείωση των βροχοπτώσεων ανάμεσα στα 2200 και 2150 π.Χ.. Έτσι ο Νείλος σταμάτησε να υπερχειλίζει και οι καλλιέργειες καταστράφηκαν ολοκληρωτικά. Την πτώση του Παλαιού Βασιλείου, ακολούθησαν δεκαετίες έντονων διαμαχών και λιμών.

Αγαλμάτιδιο του φαραώ Χέοπα.

Πολιτισμός

Η εποχή του Παλαιού Βασιλείου αποτέλεσε αναμφίβολα μια από τις πιο δημιουργικές περιόδους της αιγυπτιακής τέχνης. Οι καλλιτέχνες αυτής της περιόδου εξέφρασαν για πρώτη φορά τη κοσμοθεωρία του πολιτισμού τους μέσα από μορφές που παρέμειναν ανεξίτηλες για πολλές γενεές. Οι αρχιτέκτονες και οι κτίστες τελειοποίησαν τις τεχνικές τους, για τη δημιουργία των θαυμαστών μνημειακών κατασκευών της εποχής, πολλά από τα οποία σώζονται μέχρι σήμερα. Γλύπτες δημιούργησαν τα πρώτα πορτρέτα ατόμων καθώς και τα πρώτα αγάλματα στο φυσικό μέγεθος του εκάστοτε ατόμου με υλικά όπως ξύλο, χαλκό και πέτρα. Επίσης, τελειοποίησαν τις τεχνικές της ανάγλυφης διακόσμησης ενώ ακόμα, δημιούργησαν λεπτομερείς εικόνες ζώων ακόμα και τοπίων πάνω σε τοίχους ναών και τύμβων. Τόσο οι ποικιλόχρωμες εικόνες όσο και τα περίτεχνα οικοδομήματα αποσκοπούσαν σε δυο πράγματα: στην διαιώνιση και διασφάλιση της δομημένης ύπαρξης του κόσμου καθώς και στην επικράτηση της ζωής έναντι του θανάτου.

Θεοί

Το πάνθεο των Αιγυπτίων

Η θρησκεία της αρχαίας Αιγύπτου ήταν πολυθεϊστική με μια μικρή χρονική περίοδο μονοθεϊσμού. Η θρησκεία τους φιλοξένησε περίπου 700 διαφορετικούς θεούς και θεές. Επιπλέον, δεν ήταν ασυνήθιστο για τις θεότητες να συνδυαστούν και να διαμορφώσουν μια νέα θεότητα.

Η αιγυπτιακή θρησκεία είχε πάνω από 700 θεούς και θεές με ποικίλες πεποιθήσεις ανάλογα με το χρονικό διάστημα της αιγυπτιακής ιστορίας που μελετάται. Ακόμη και οι Αιγύπτιοι με δυσκολία αναγνώριζαν το πλήθος αυτών των θεών από το παλαιό βασίλειο. Προσπάθησαν να απλοποιήσουν τη θρησκεία οργανώνοντας τους θεούς τους σε οικογενειακές ομάδες των οκτώ ή εννέα .

Άθωρ, (Hathor) - "Οίκος του Ώρου", θεά αγελάδα της αγάπης και της μουσικής.

Ακέρ, (Aker) - "the Bender", προστάτης του ταξιδεύοντος ηλίου.

Άμμουτ, (Ammut) - "Καταβροχθιστής των Νεκρών", δαίμων που καταβρόχθιζε ψυχές.

Άμωv, (Amon) - "ο Κρυμμένος", θηβαϊκός βασιλεύς των νεκρών.

Ανκέτ, (Anket) - "Εναγκαλίζουσα Κυρία", θεά των υδάτων, Ελεφαντίνη.

Άνουβις, (Anubis) - "το Βασιλικό Παιδί", θεός-τσακάλι της μумιοποίησης.

Απέπ, (Apep), ο όφις που προσπάθησε να σκοτώσει τον ήλιο.

Ατέν, (Aten), ηλιακός δίσκος.

Ατούμ, (Atum) - "ο Πλήρης", θεός του δύοντος ηλίου.

Γκεμπ, (Geb) - "Γη", θεός της γης.

Βησά, (Bisu) - Προστάτης του σπιτιού

Θωθ, (Thoth) - "Οδηγός", θεός-ίβις της σοφίας και της σελήνης

Ιμσέτυ, (Imsety) - "ο Ευγενικός", προστάτης του ήπατος του νεκρού.

Ιμχοτέπ, (Imhotep) - "Εκείνος που ερχεται εν ειρήνη", γιος του Πτα.

Ίσις, (Isis) - "ο Θρόνος", θεά της μαγείας.

Κεμπεχσενουέφ, (Qebehsenuef) - "Εκείνος που δροσίζει τον αδελφό του", Προστάτης των σπλάχνων του νεκρού.

Κεπερά, (Khepera) - "Εκείνος που έρχεται σε Ύπαρξη", θεός-σκαραβαίος του ανατέλλοντος ηλίου.

Κετές, (Qetesh) - "Ιερή", Σημιτική θεά της φύσης.

Κνεμού, (Khnemu) - "Προστάτης/Εμπλουτιστής" θεός της πλημμύριδας του Νείλου.

Κχονσού, (Khonsu) - "Ταξιδιώτης", θηβαϊκός θεός της σελήνης.

Μά'ατ, (Ma'at) - "Αλήθεια", θεά της τάξης και της αλήθειας.

Μερετσεγκέρ, (Meretseger) - "Εκείνη που αγαπά τη σιγή", θεά της Κοιλιάδας των Βασιλέων.

Μεσκνέτ, Meshkhent - "Γενέθλιος τόπος", προστάτιδα θεά της γέννησης.

Μιν, (Min) - "ο Σταθερός", θεός της αρσενικής γονιμότητας.

Μιχός, (Mihos) - "Αληθής έμπροσθέν τους", θεός-λέων, γιος της Μπαστέτ.

Μοντού, (Montu) - "Νομάδας", αιγυπτιακός θεός του πολέμου.

Μουτ, (Mut) - "Μητέρα", θηβαϊκή Μητέρα-Θεά.

Μπαστέτ, (Bastet) - "Καταβροχθίστρια Κυρία" Γάτα θεά του οίκου.

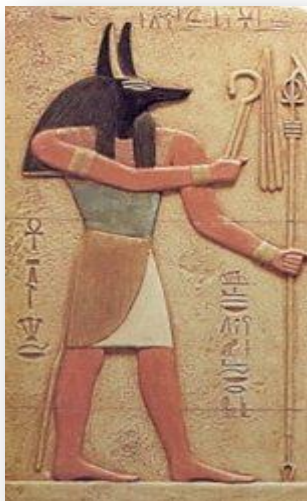
Μπατ, (Bat), αρχαία ουράνια θεά-αγελάδα.

Μπες, (Bes) Νάνος θεός της μουσικής και των πολεμικών επιχειρήσεων.

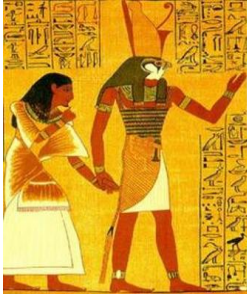
Μπουτό, (Buto) - "Εκείνη που είναι Πράσινη" θεά κόμπρα των Κάτω Αιγύπτου

Νεθ, (Neith) - "Εκείνη που είναι", Θεά του πολέμου και της ύφανσης
Νεκχεμπέτ, (Nekhebet) - "Εκείνη που ανήκει στην Νεκχέμπ" Θεά-όρνεο της Άνω Αιγύπτου
Νεφερτέμ, (Nefertem) - "Λωτός", Θεός του λωτού, Μέμφις.
Νέφθυς, (Nephthys) - "Κυρία του Οίκου" Αδελφή της Ίσιδας, σύζυγος του Σετ
Νουν, (Nun) - "Άβυσσος" Θεός των αρχέγονων υδάτων.
Νουτ, (Nut) - "Ουρανός", Θεά του ουρανού.
Ντουαμουτέφ, Duamutef - "Εκείνος που υμνεί την μητέρα του" Προστάτης του στομάχου των Θεών.
Όνουρις, (Onuris) - "Sky-Bearer" Πολεμιστής και ουράνιος Θεός της Αβύδου.
Όσιρις, (Osiris) - "Εκείνος που βλέπει τον Θρόνο" Κύριος της μεταθανάτιας ζωής.
Ουεπουαουέτ, (Werwawet), Οφίος - "Εκείνος που ανοίγει τους δρόμους", ψυχοπομπός.
Πτα, (Ptah) - "Δημιουργός" Μουμιοποιημένος Θεός δημιουργός.
Ρε ή Ρα, (Re) - "Ήλιος", δημιουργός Θεός του ήλιου.
Σατέτ, (Satet), Θεά του Νείλου και της γονιμότητας.
Σεκμέτ, (Sekhmet) - "Ισχυρό Θηλυκό", Θεά του πολέμου και της καταστροφής.
Σελκέτ, Selket - "Εκείνη που αναπνέει" Θεά-σκορπιός της μαγείας.
Σέραπις, (Serapis) Συγκριτική Θεότητα της μεταθανάτιας ζωής.
Σεσχάτ, (Seshat) - "Κυρία Γραφείας", Θεά της μέτρησης.
Σετ, (Seth) - "Το Dazzle", Θεός του χάους, σκότωσε τον Όσιρι.
Σοκάρ, (Sokar), Θεός της νεκρόπολης της μέμφιδας.
Σομπέκ, (Sobek) - "ο Παρατηρητής", Θεός των κροκοδείλων.
Σοπντέτ, (Sopdet), Θεά του άστρου Σείριος.
Σου, (Shu) - "Ξηρός", Θεός του αέρα.
Ταουρέτ, (Tauret) - "η Μεγάλη", Θεά των γυναικών και του οίκου.
Τεφνούτ (Tefnut), Θεά της υγρασίας και της βροχής.
Χαπί, (Hapi) - "Δρομέας", Θεός του Νείλου.
Χαπύ, (Hapy) - "Δρομέας" προστάτης των πνευμόνων των νεκρων.
Χε, (Heh), Θεός του απείρου.
Χεκέτ, (Heket), Θεά-βάτραχος του απείρου.
Ωρος, (Horus) - "Υψηλά, Άνω", Θεός γεράκι του ήλιου.

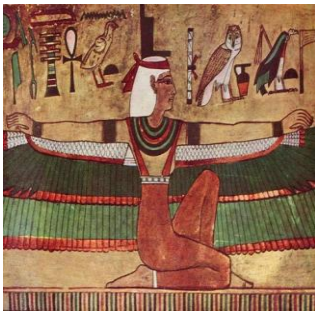
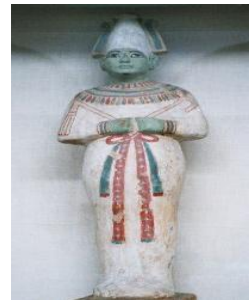

Από αυτούς, μεγάλες Θεότητες ήταν:

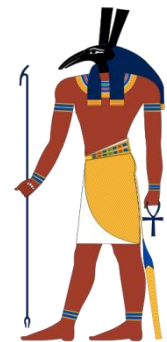
Ο **Ρα** ήταν για τους Αιγύπτιους ο Θεός ήλιος με κεφάλι γερακιού και έναν ηλιακό δίσκο από πάνω. Ενώθηκε με τον Άμμωνα και αποτέλεσε τη μεγάλη δυναστική θεότητα της Αιγύπτου. Οι Αιγύπτιοι υποστήριζαν ότι αυτός έφτιαχνε τους ανθρώπους, και αυτοαποκαλούνταν τα ζωντανά του Ρα.

Ο **Όσιρις** όντας αρχικά Θεός της φύσης, ενσάρκωσε το πνεύμα της βλάστησης, που πεθαίνει κατά το θερισμό και αναγεννάται όταν φυτρώνει ο σπόρος. Λατρεύτηκε σε ολόκληρη την αρχαία Αίγυπτο ως Θεός των νεκρών. Με την ιδιότητα αυτή αναρριχήθηκε μέχρι την πρώτη σειρά του αιγυπτιακού πανθέου.

Η **Ίσις** είναι θεά που από τα αρχαία ακόμη χρόνια, η πολιτική του ιερατείου την έδωσε σύζυγο στον θεό της γειτονικής πόλης Όσιρι, μαζί με τον οποίο και τον γιο της Ίζρο σχημάτισε την *Οσιρική τριάδα*. Το ιερόγλυφο του ονόματός της σήμαινε αρχικά «(Θηλυκό) της σάρκας», δηλαδή θνητή φύση. Στην ακμή της η θεά είχε τους δικούς της ιερείς και πολλούς ναούς.

Ο **Σετ**, επίσης Σεθ ή *Σουτέκ* είναι άλλη μία πρώιμη θεότητα της αιγυπτιακής μυθολογίας, πιθανώς από τη Λιβύη, που λατρευόταν κυρίως με τη μορφές φετίχ του ιπποπόταμου και του κροκόδειλου. Ο Σετ σε όλο το πλέγμα των μύθων παρουσιάζεται ως ο κακός αδελφός του Όσιρι, και είχε καταλήξει να συμβολίζει το πνεύμα του κακού, που αντιτίθετο παντού και πάντοτε στο πνεύμα του καλού.

Ναοί

Η Ιστορία της Αιγύπτου έχει γοητεύσει εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Στην Αίγυπτο άκμασε ιδιαίτερα η ιατρική όπως και η γραφή και η αστρονομία. Αλλά όταν ακούμε την λέξη Αίγυπτος μας έρχονται στο νου τα τεράστια μνημεία που άφησε πίσω του ο τεράστιος πολιτισμός των Αρχαίων Αιγυπτίων, τις πυραμίδες. Αλλά τι είναι οι πυραμίδες;

Τι είναι οι πυραμίδες;

Οι πυραμίδες είναι τάφοι για τους βασιλιάδες της Αιγύπτου, τους Φαραώ. Σκοπός της πυραμίδας ήταν να «στεγάσει» το νεκρό Φαραώ κατά τη διάρκεια της μεταθανάτιας ζωής του. Οι αρχαιολόγοι λένε ότι το σχήμα της πυραμίδας προήλθε από παλαιότερους τύμβους ή συμβόλιζε τις ακτίνες του ήλιου ή ακόμα και μια σκάλα προς τον ουρανό. Αιώνες μετά οι κάτοικοι της Κεντρικής Αμερικής έχτισαν και αυτοί πυραμίδες - ναούς. Παρόλα αυτά οι πυραμίδες της Κ. Αμερικής έμοιαζαν ελάχιστα με αυτούς της Αιγύπτου, καθώς η κορυφή τους ήταν επίπεδη και τουλάχιστον σε μια πλευρά υπάρχουν σκάλες.

Οι πρώτες πυραμίδες

Οι πρώτες πυραμίδες εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια του Αρχαίου Βασιλείου (3200 - 2300 π.Χ.) ανάμεσα σε αυτές και η Μεγάλη Πυραμίδα του Χέοπα, ένα από τα επτά θαύματα του κόσμου. Οι πρώτοι τάφοι των Αιγυπτίων ήταν τύμβοι που φτιάχνονταν όταν κάλυπταν έναν απλό τάφο με χαλίκια. Αργότερα, οι αξιωματούχοι και οι Φαραώ θάβονταν σε στενόμακρα κτήρια από τούβλα λάσπης, τους μασταμπάδες. Μερικοί μασταμπάδες καλύπτονταν, επίσης με τούβλα. Ωστόσο η πρώτη πυραμίδα και ο πρώτος πέτρινος τάφος ήταν η Βαθμιδωτή πυραμίδα του Φαραώ Ζονέρ. Σιγά σιγά όμως η μορφή άρχισε αλλάζει. Οι βαθμιδωτές πυραμίδες συμβόλιζαν την σκάλα με την οποία ο νεκρός θα έφτανε στα αστέρια μαζί με τους άλλους θεούς. Κατά την διάρκεια του χρόνου, όμως, ο ήλιος πήρε μεγαλύτερη σημασία από τα αστέρια, κι έτσι χτίστηκαν οι πραγματικές πυραμίδες που οι πλευρές τους συμβόλιζαν τις ακτίνες του ήλιου.

Πώς χτιζόταν μια πυραμίδα;

Για το χτίσιμο της πυραμίδας χρειαζόταν βασικά σκληρή πέτρα. Έτσι οι Αιγύπτιοι έφτιαχναν τις πυραμίδες με κομμάτια δολερίτη, ένα είδος πολύ σκληρής πέτρας. Οι «οικοδόμοι» δούλευαν την πέτρα με τα σκαρπέλα. Τα άκρα των σκαρπέλων τα θέρμαιναν για να είναι πιο κοφτερά. Οι οικοδόμοι χτυπούσαν τα σκαρπέλα με σφυριά. Οι εργάτες χρησιμοποιούσαν σφήνες για να σταθεροποιήσουν τους ογκόλιθους μεταξύ τους, κολλώντας τα άκρα τους σε εσοχές των λίθων.

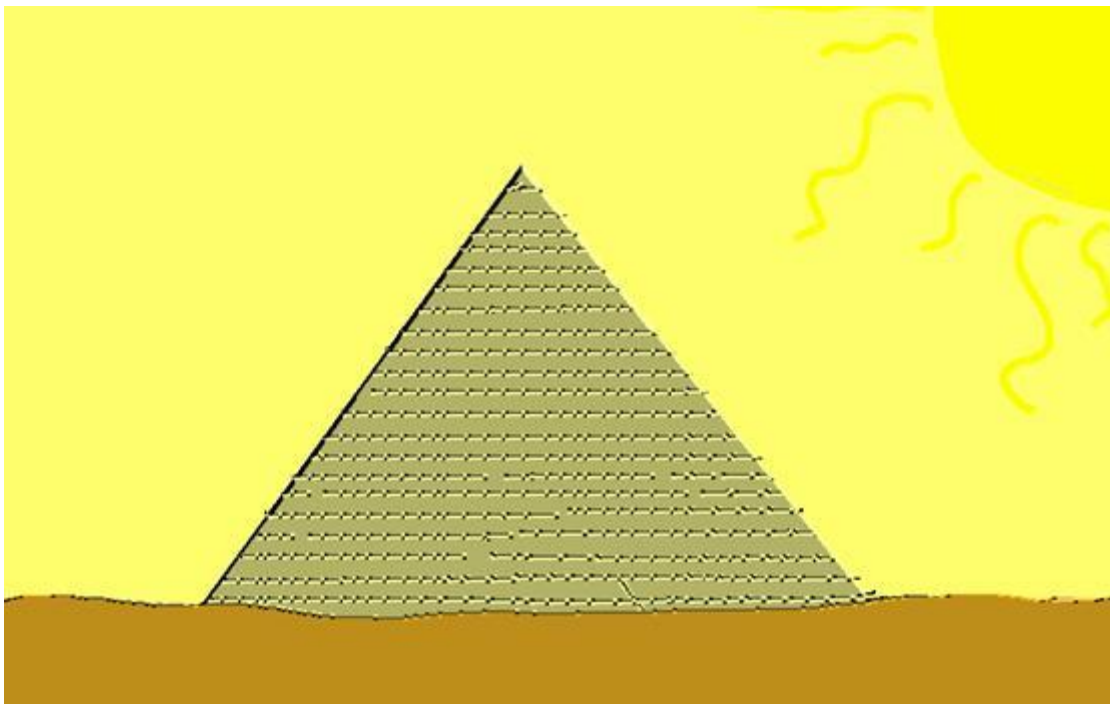
Το χτίσιμο μιας πυραμίδας

Η μόνη περιγραφή χτισίματος μιας πυραμίδας ήταν του Ηρόδοτου αλλά οι αρχαιολόγοι δεν το υπολογίζουν πάρα πολύ. Ο Ηρόδοτος είπε ότι για να χτιστεί η Μεγάλη Πυραμίδα του Χέοπα χρειάστηκαν 100.000 εργάτες, για 20 χρόνια. Ο Ηρόδοτος γράφει ότι χρησιμοποιούσαν

ανυψωτικές μηχανές, αλλά δεν υπάρχουν αποδείξεις γι' αυτό. Σήμερα πιστεύουμε ότι δούλευαν 4.000 ειδικευμένοι εργάτες όλο τον χρόνο και κατά την ετήσια πλημμύρα γίνονταν περισσότεροι. Όσο για τους ογκόλιθους, είναι πιθανότερο να τους έσερναν πάνω σε ράμπα.

Πέντε αξιοσημείωτες πληροφορίες για τις πυραμίδες

1. Η Πυραμίδα του Χέοπα έχει μέγεθος όσο 7 ή 8 γήπεδα ποδοσφαίρου μαζί (230 * 230 μέτρα).
2. Οι πυραμίδες βρίσκονται στις ακτές του Νείλου γιατί μερικοί ογκόλιθοι χρειάζονταν να μεταφερθούν από τα λατομεία με πλοία.
3. Όλες οι πυραμίδες βρίσκονται στην δυτική όχθη του Νείλου, όπου δύει ο ήλιος, προφανώς για θρησκευτικούς λόγους.
4. Ο νεκρός Φαραώ θαβόταν με ένα κείμενο το λεγόμενο «βιβλίο των Νεκρών» που του έδινε συμβουλές για το πώς να φτάσει στον Κάτω Κόσμο.
5. Ο Φαραώ θαβόταν μαζί με το ζώακι του (αν είχε) και τα αγαπημένα του αντικείμενα.

Οι μεγάλες Πυραμίδες

Στην αρχαία Νεκρόπολη της Γκίζας ανήκουν: η Πυραμίδα του Χέοπα, γνωστή και ως "η Μεγάλη Πυραμίδα", η λίγο μικρότερη Πυραμίδα του Χεφρήνου και η σχετικά μετρίου μεγέθους Πυραμίδα του Μυκερίνου. Ανήκουν και οι τρεις στην Τέταρτη Δυναστεία. Όλες μαζί σχημάτιζαν ένα απέραντο συγκρότημα από μικρότερες πυραμίδες (των βασιλισσών), νεκρικούς ναούς, Μαστάμπες (αραβική ονομασία των πυραμιδοειδών τάφων της αρχαίας Αιγύπτου) και ειδικότερα οι βαθμιδωτοί και τάφους αξιωματούχων. Στη Νεκρόπολη ανήκει και η περίφημη Μεγάλη Σφίγγα.

Πυραμίδες της Γκίζας

Πυραμίδα του Χέοπα

Η μεγαλύτερη και πιο διάσημη είναι η πυραμίδα του Χέοπα (ή *Χούφου*) ενώ οι άλλες δύο είναι μικρότερες και βρίσκονται κάποια μέτρα μακρύτερα από την πυραμίδα του Χέοπα.

Έχει ύψος 146,60 μ. και τέλεια τετράγωνη βάση με πλευρά 230,35 μ. προκαλεί δε εντύπωση στους σύγχρονους ερευνητές για τα δεδομένα της εποχής της κατασκευής της. Έχει όγκο 2.521.000 κυβ. μ., καλύπτει επιφάνεια 54.000 τετρ. μ. και το υπολογιζόμενο βάρος της φθάνει τους 6,5 εκατομμύρια τόνους. Συμπεριλαμβάνονταν στα Επτά Θαύματα του κόσμου. Για την αποπεράτωσή της χρειάστηκαν 30 χρόνια δουλειάς από 100.000 εργάτες-δούλους, πολλοί από τους οποίους πέθαναν κατά τη διάρκεια κατασκευής της. Το μνημείο σήμερα συγκινεί τους επισκέπτες της Αιγύπτου για το μεγαλείο του και την τεχνική του και προβληματίζει τους σύγχρονους ειδικούς για το πώς μπόρεσαν να λύσουν τα τόσα προβλήματα μηχανικής και στατικής οι αρχαίοι συνάδελφοί τους. Εξωτερικά, η πυραμίδα του Χέοπα είναι επιστρωμένη με πλάκες από γρανίτη. Το εσωτερικό ήταν λαβύρινθος από διαδρόμους και δωματιάκια, που εμποδίζουν την εύκολη διείσδυση στον κύριο χώρο, όπου βρισκόταν η σαρκοφάγος του Φαραώ. Ο χώρος αυτός είχε ύψος 5 μ., πλάτος 5,34 μ. και μήκος 10,33 μ. Η λάρνακα, μέσα στην οποία βρισκόταν η μούμια του Φαραώ, ήταν από ροζ γρανίτη.

Πυραμίδα του Χεφρήνου

Η δεύτερη πυραμίδα ήταν ο τάφος του Κχεφρέν ή Χεφρήνου, ενός από τους πιο αξιόλογους διαδόχους του Χέοπα. Χρονολογείται γύρω στο 2520 π. Χ. Είναι μόλις 3 μέτρα πιο κοντή από την πυραμίδα του Χέοπα.

Πυραμίδα του Μυκερίνου:

Η τρίτη ήταν η πυραμίδα του Μυκερίνου, διαδόχου του Χεφρήνου, η οποία είναι ακόμα μικρότερη στο ύψος. Χρονολογείται γύρω στο 2490 π. Χ. Είναι η πιο μικρή από τις τρεις, καθώς φτάνει μόλις τα 66 μέτρα

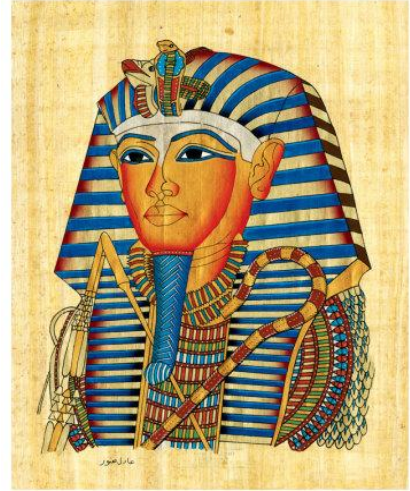

Τελετές Μυστήρια

Θάνατος και ταρίχευση στην αρχαία Αίγυπτο

Η συνήθεια της ταρίχευσης δε γεννήθηκε αυθόρμητα και χωρίς ιδιαίτερο λόγο. Έχει τις αιτίες της στις δοξασίες του πρωτόγονου ανθρώπου σχετικά με τη μεταθανάτια ζωή του και την τύχη της ψυχής του.

Επειδή λοιπόν οι αρχαίοι Αιγύπτιοι πίστευαν πως η ζωή συνεχίζεται και μετά το θάνατο, θεώρησαν αναγκαία τη διατήρηση του σώματος, της κατοικίας της ψυχής. Αρχισαν να θάβουν αρχικά τους νεκρούς μέσα σε χώρους άνετους, βάζοντας κοντά τους τρόφιμα και καθετί αγαπητό στο νεκρό. Μα στη συνέχεια, βλέποντας πως η φθορά ερχόταν αναπόφευκτα, βρήκαν τρόπους ταρίχευσης. Η τέχνη της μουμιοποίησης έγινε επιστήμη, κυρίως στην Αίγυπτο.

Μέχρι σήμερα σώζονται οι αιγυπτιακές μούμιες. Ο τρόπος που έκαναν την ταρίχευση ήταν πολύπλοκος. Άνοιγαν το νεκρό σ' ορισμένα σημεία και του αφαιρούσαν για λίγο τα σπλάχνα και τον εγκέφαλο, που έβαζαν για λίγο στην αλμύρα. Έπλεναν εσωτερικά κι εξωτερικά το πτώμα με αρώματα και αντισηπτικές ουσίες. Μετά επανατοποθετούσαν τα σπλάχνα, άλειφαν το σώμα με περισσότερες αντισηπτικές ουσίες, το τύλιγαν με επιδέσμους και το τοποθετούσαν στις σαρκοφάγους ή τα νεκροταφεία.

Μυστήρια και Μυστικά

Οι μούμιες κέντριζαν πάντοτε το ενδιαφέρον, ανακατεύοντας την περιέργεια με το μυστήριο και το φόβο. Οι λαϊκές δοξασίες στην Αίγυπτο γύρω από τις μούμιες είναι ισχυρές συντηρώντας έτσι ιστορίες μυστηρίου και τρόμου, που προέρχονται από τα κείμενα των επιγραφών που βρέθηκαν στα σφραγίσματα των τάφων με τις μούμιες. Ο Άνουβης, ο Θεός του Κάτω Κόσμου, που παριστάνεται με κεφάλι τσακαλιού είναι ένας από τους πρωταγωνιστές του μυστηρίου που περιβάλλει τις μούμιες και το «ταξίδι των νεκρών στις δώδεκα πύλες του Άδη». Η Μερεσαμούν, ωστόσο, κράτησε το μυστικό της επτασφράγιστο, για το «ταξίδι» της στο θάνατο. «Μπορέσαμε, με τη βοήθεια του σκάνερ να δούμε ορισμένες λεπτομέρειες από τη μούμια, με τη δημιουργία των τρισδιάστατων εικόνων. Αυτές τις λεπτομέρειες δεν ήταν δυνατόν να τις έχουμε στο παρελθόν. Παρατηρήσαμε το σχήμα του προσώπου, τα μάτια, τα δόντια, αλλά και τα ζωτικά όργανα στα σωθικά της Μερεσαμούν», είπε ένας από επιστήμονες, που χειρίστηκε τις ακτίνες Χ για την εξέταση της μούμιας. Ένα από αυτά που δεν μπόρεσαν επίσης να εξηγήσουν οι επιστήμονες είναι αυτά που φαίνονται μέσα στις κοιλότητες των ματιών της μούμιας και μοιάζουν με πέτρες.

Φαίνεται όμως ότι ο Φεβρουάριος ήταν ο μήνας που οι μούμιες είχαν την τιμητική τους στην Αίγυπτο. Εκτός από την εξέταση της μούμιας της Μερεσαμούν, οι αρχαιολόγοι έφεραν στο φως 30 μούμιες στην περιοχή της Σακάρα και μια ανέπαφη σαρκοφάγο. Τα ευρήματα αυτά ανακαλύφθηκαν σε ένα νεκροθάλαμο, στη δυτική πλευρά της Πυραμίδας στη Σακάρα, που είναι μια από τις αρχαιότερες λίθινες κατασκευές στον κόσμο και χρονολογείται από το 2650 π. Χ. Όπως εκτιμούν οι αρχαιολόγοι-ανασκαφείς, οι μούμιες που ήρθαν στο φως είναι διαφόρων ηλικιών, ενώ η σαρκοφάγος που βρέθηκε ανέπαφη, πιστεύεται ότι είναι η αρχαιότερη, έχει κατασκευαστεί από ασβεστόλιθο και το σφράγισμά της έγινε με γύψο. «Πιστεύουμε ότι ανήκει στο παλαιό Βασίλειο, πιθανότατα στην Πέμπτη Δυναστεία», είναι τα λόγια του αρχαιολόγου Αμπντελ Χακίμ Καράρ. Η Πέμπτη Δυναστεία των Φαραώ χρονολογείται από το 2494 μέχρι το 2345 π. Χ. Σε ανακοίνωση που εξέδωσε το Ανώτατο Συμβούλιο Αρχαιοτήτων της Αιγύπτου αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «οι αρχαιολόγοι έφεραν στο φως την πιο όμορφη μούμια, που βρέθηκε σε μια πέτρινη σαρκοφάγο, στη νεκρόπολη της Σακάρα»!

Ο Επικεφαλής του Ανώτατου Συμβουλίου Αιγυπτιακών Αρχαιοτήτων, Ζαχί Χαουάς αναφερόμενος στη μούμια που βρέθηκε στην πέτρινη σαρκοφάγο λέει ότι «είναι άριστα διατηρημένη και στην καλύτερη δυνατή κατάσταση» και πρόσθεσε ότι η μούμια αυτή έχει πάνω της περίπου 100 φυλαχτά από χρυσό, που τα χρησιμοποιούσαν για την προστασία των νεκρών.

Τα αινίγματα της ζωής

Ανάμεσα στις μούμιες που ανακάλυψαν οι αρχαιολόγοι, υπάρχει και η μούμια ενός σκύλου, που όπως εκτιμούν, μумιοποιήθηκε σύμφωνα με την επιθυμία που είχε εκδηλώσει το αφεντικό του, να τον συνοδέψει στο μεταθανάτιο ταξίδι του. Και η επιθυμία αυτή έγινε σεβαστή. Να λοιπόν, που οι ιστορίες γύρω από τις μούμιες συντηρούν μύθους και δοξασίες, που ακροβατούν σε ένα χώρο μυστηρίου, κεντρίζοντας τους ζωντανούς, που δεν έπαψαν ποτέ να τους απασχολούν τα αινίγματα της ζωής και του θανάτου. Ωστόσο, το μονοπάτι προς την αιωνιότητα παραμένει «άγνωστο», παρά τις αναζητήσεις.

Παρά τις προσπάθειές τους, οι ερευνητές που έβαλαν στον τομογράφο τη μούμια της Μερεσαμούν, δεν κατάφεραν να ακούσουν τον ήχο από τα ρυθμικά σείστρα της Ιέρειας, στο μεγάλο Ναό του Άμμωνα, στο Καρνάκ των Θηβών. Ίσως, αυτός ο ήχος από τα σείστρα, που δονούσε το ωραίο και υγιές σώμα της Ιέρειας, να είναι ο δρόμος της ζωής με το μυστήριο των ενστίκτων στο δρόμο της αιωνιότητας. Αυτό που θεωρείται βέβαιο είναι ότι ο Επικεφαλής του

Συμβουλίου Αιγυπτιακών Αρχαιοτήτων, Ζαχί Χαουάς, είναι ένας πανέξυπνος άνθρωπος, που γνωρίζει το μυστικό να κεντρίζει το ενδιαφέρον, ώστε να φέρνει τουρίστες και πολύτιμο συνάλλαγμα στην Αίγυπτο, με αφορμή ένα αρχαιολογικό εύρημα. Θα μπορούσε να το κάνει και η Ελλάδα αν διέθετε έναν Ζαχί Χαουάς.

Τα μυστήρια του Θεού Όσιρι

Οι περισσότεροι μελετητές της Αρχαίας Αιγυπτιακής Θρησκείας συμφωνούν ότι μυστήρια με την έννοια που γνωρίζουμε δεν υπήρξαν ποτέ στην Αρχαία Αίγυπτο. Τα 'Μυστήρια' της Αρχαίας Αιγύπτου σχετίζονται με την Θρησκεία του Θεού Όσιρη και είναι γνωστά και σαν 'Μυστήρια του Όσιρη'. Αυτά ήταν θρησκευτικές τελετές στις οποίες, κατά το Μέσο Βασίλειο, συμμετείχαν και παρακολουθούσαν όλοι οι παρευρισκόμενοι πιστοί. Τα Μυστήρια τελούνταν στην Άβυδο όπου βρισκόταν ο κυριότερος ναός του Θεού. Οι περισσότερες πληροφορίες για τα Μυστήρια προέρχονται από τον Έλληνα ιστορικό Ηρόδοτο. Δυστυχώς όμως, δεν αναφέρεται πουθενά η χρονική περίοδος κατά την οποία τελούνταν. Αν λάβουμε όμως υπόψη τον χαρακτήρα των Μυστηρίων, τότε μπορούμε να πούμε ότι μάλλον τελούνταν κατά την περίοδο του Θερισμού.

Ο Μύθος του Θεού Όσιρη

Για να κατανοηθούν τα Μυστήρια του Όσιρη, πρέπει να υπάρχει έστω μια βασική γνώση γύρω από τον μύθο του Θεού.

Με την ένωση του Θεού Γκεμπ (Γη) και της Θεάς Νουτ (Ουρανός), γεννήθηκαν 4 παιδιά: ο Όσιρις, η Ίσις, ο Σετ και η Νέφθυς. Βασιλιάς της Αιγύπτου έγινε ο Όσιρις, ο οποίος πήρε για γυναίκα του την αδελφή του Ίσις. Ο Όσιρις έφερε τον πολιτισμό στην Αίγυπτο. Οργάνωσε τις πόλεις, καθιέρωσε την λατρεία του Αιγυπτιακού Πανθέου και σαν Θεός της γονιμότητας, δίδαξε τους ανθρώπους να καλλιεργούν την γη. Αλλά η βασιλεία του δεν κράτησε πολύ. Ο Σετ, ο οποίος συμβόλιζε τις ακριβώς αντίθετες αρχές του Όσιρη, όπως τον πόλεμο και τον βαρβαρισμό, αποφάσισε να σκοτώσει τον αδελφό του και να πάρει τον θρόνο.

Έτσι, ο Σετ σκότωσε τον Όσιρη, διαμέλισε το σώμα του και σκόρπισε τα κομμάτια στους 'τέσσερις ανέμους'. Η Ίσις, αποφασισμένη να βρει και να ενώσει όλα τα κομμάτια του αγαπημένου της συζύγου και αδελφού, έψαξε για χρόνια, μάζεψε τα ακρωτηριασμένα μέλη του Όσιρη και τα ένωσε. Όμως, παρ' όλες τις μαγικές της γνώσεις δεν μπόρεσε να ζωντανέψει τον Όσιρη. Το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να μουμιοποιήσει το σώμα του και να του δώσει μισή ζωή, καθιστώντας τον έτσι βασιλιά του Κάτω Κόσμου και των Νεκρών.

Κατάφερε όμως με κάποιο τρόπο να γονιμοποιηθεί από τον Όσιρη και να φέρει στην γη τον Ώρο, τον εκδικητή και διάδοχο του πατέρα του.

Όταν ο Ώρος έφτασε στην κατάλληλη ηλικία, προετοιμάστηκε για τον πόλεμο εναντίον του Σετ. Ο πόλεμος κράτησε χρόνια και θα κρατούσε για πάντα αν δεν επενέβαινε ο Θωθ, ο Θεός της σοφίας και της μαγικής τέχνης, ο οποίος χώρισε την Αίγυπτο σε δύο βασίλεια και έδωσε την Κάτω Αίγυπτο (γόνιμο μέρος) στον Ώρο και την Άνω Αίγυπτο (έρημος) στον Σετ.

Τα Μυστήρια του Όσιρη

Τα Μυστήρια του Όσιρη αναπαριστούν όλα αυτά τα γεγονότα από την γέννηση του Θεού μέχρι και την νίκη του Ώρου. Ο Ηρόδοτος αναφέρει αρκετές λεπτομέρειες. Σύμφωνα με τις περιγραφές του, τα Μυστήρια ξεκινούσαν με την ανατολή του ηλίου, παρουσία μεγάλου αριθμού πιστών. Οι ιερείς μετέφεραν το άγαλμα του Όσιρη, το οποίο αργότερα αντικατέστησε μια στήλη γνωστή ως στήλη Ντζεντ, σε ένα δωμάτιο δίπλα στον κεντρικό ναό. Έξω από τον ναό, ιερείς αναπαριστούν διάφορες σκηνές από τον μύθο του Θεού, ενώ συγχρόνως άλλοι ιερείς περιποιούνται το άγαλμα/στήλη.

Όταν έφταναν στον θάνατο του Όσιρη, οι ιερείς τοποθετούσαν την στήλη κατάχαμα στο έδαφος, συμβολίζοντας έτσι τον νεκρό Θεό. Σε αυτό ακριβώς στο σημείο, κατά την διάρκεια της αναπαράστασης της μάχης μεταξύ του Ώρου και του Σετ, γινόταν κάτι πολύ ασυνήθιστο για τον χαρακτήρα των Μυστηρίων: όλοι οι πιστοί, μυημένοι και μη, συμμετείχαν. Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, καθώς πλησίαζε η δύση, ξεκινούσε η αναπαράσταση της μάχης. Έξω από τον ναό είχαν μαζευτεί από νωρίς πιστοί με ρόπαλα στα χέρια: στην είσοδο του ναού ήταν οι υποστηρικτές/στρατιώτες του Ώρου, ενώ ακριβώς απέναντι βρίσκονταν οι υποστηρικτές/στρατιώτες του Σετ. Οι ιερείς τοποθετούσαν τότε την στήλη σε ένα κάρο με σκοπό να την μεταφέρουν στον ναό. Κατά την μεταφορά, οι υποστηρικτές του Σετ προσπαθούσαν να εμποδίσουν τους ιερείς να εισέλθουν στον ναό, ενώ οι υποστηρικτές του Ώρου προσπαθούσαν να τους προστατέψουν. Σαν αποτέλεσμα, γινόταν πραγματική μάχη μεταξύ των πιστών, με χτυπήματα που οδηγούσαν ακόμη και σε θάνατο! Αυτή η σκηνή απεικονίζεται και σε έναν τάφο στις Θήβες, που χρονολογείται γύρω στο 1405-1370 π.Χ.

Με την νίκη του Ώρου, ο Φαραώ σήκωνε την στήλη και την τοποθετούσε όρθια στην είσοδο του ναού. Από εκείνη την στιγμή και μετά, η στήλη συμβόλιζε και τον αναστημένο Όσιρη και τον νικητή Ώρο. Ένας ιερέας που αναπαριστούσε τον Θωθ, προσέφερε στην στήλη το κεφάλι ενός μοσχαριού, συμβολίζοντας τον Σετ, και το κεφάλι ενός τράγου που συμβόλιζε τους ηττημένους υποστηρικτές του. Μετά από τις προσφορές, ο ιερέας που αναπαριστούσε τον Ώρο κατά την διάρκεια της τελετής, τύλιγε την στήλη με σκοινιά. Εκείνη την στιγμή, η στήλη συμβόλιζε τον νικημένο Σετ.

Ας προσπαθήσουμε να εισχωρήσουμε λίγο πιο βαθιά στον συμβολισμό αυτών των Μυστηρίων και στην ανάλυσή τους.

Είναι φανερό πως η αρχαία θρησκεία του Όσιρη και τα Μυστήριά της αποτελεί ένα ακόμη παράδειγμα της πίστης σε έναν Θεό που πεθαίνει, μόνο για να αναστηθεί και να φέρει με την ανάστασή του την ελπίδα για αναγέννηση, για μια μεταθανάτια ζωή και γενικά να τονίσει την δύναμη της κυκλικής φάσης της ζωής. Είναι γνωστό πως τέτοιου είδους τελετουργικά και δόγματα υπήρχαν σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς και θρησκείες.

Υπάρχουν πηγές που αναφέρουν ότι κατά το Παλαιό Βασίλειο, τα Μυστήρια του Όσιρη είχαν περισσότερο την μορφή 'Μυστηρίων'. Αναπαριστούσε τα ίδια γεγονότα που αναφέρθηκαν πριν, με την διαφορά ότι τα μυστήρια ήταν πιο 'κλειστού κύκλου' και περιλαμβάνονταν και η τέλεση ανθρωποθυσίας. Εδώ, την θέση του Όσιρη έπαιρνε κάποιος 'εκλεκτός', ο οποίος έπαιρνε την θέση του Φαραώ για μερικές ημέρες ή εβδομάδες (κατά την Προδυναστική περίοδο, ο ίδιος ο Φαραώ ήταν ο 'εκλεκτός'). Κατά την τέλεση των Μυστηρίων, ο 'εκλεκτός' Φαραώ θυσιάζόταν στην θέση του Όσιρη. Η θυσία γινόταν με 3 τρόπους:

- α) σφαγή, όπου το αίμα έπρεπε να ποτίσει μεγάλο μέρος της γης,
- β) στην πυρά, όπου οι στάχτες αργότερα σκορπίζονταν στα χωράφια,
- γ) στραγγαλισμός, μετά τον οποίο το σώμα διαμελιζόταν και τα μέλη θάβονταν σε διάφορα σημεία της χώρας (αναπαράσταση του διαμελισμού του Όσιρη).

Επίσης, ένας μεγάλος αριθμός σκλάβων θυσιαζόταν με την ανάσταση του Όσιρη, συμβολίζοντας την σφαγή των ακολούθων του Σετ. Την θέση των σκλάβων πήραν αργότερα οι θυσίες πολλών ζώων.

Ο σκοπός του τελετουργικού ήταν φυσικά η εξασφάλιση της γονιμότητας της γης, μιας και ο Όσιρις ήταν ο θεός της γονιμότητας πριν τον 'Θάνατό' του.

Μετά τις θυσίες, την θέση του αναστημένου πια Όσιρη έπαιρνε ο πραγματικός Φαραώ, ο οποίος είχε αναγεννηθεί και λατρευόταν σαν θεός. Λέγεται μάλιστα ότι μερικές φορές ο ίδιος ο Φαραώ τελούσε την ανθρωποθυσία. Σε αυτές τις περιπτώσεις η θυσία είχε διπλό ρόλο: το θύμα, συμβόλιζε και τον Όσιρη και τον Σετ, ενώ ο Φαραώ συμβόλιζε τον εκδικητή Ώρο και τον αναστημένο Όσιρη.

Κατά το Μέσο Βασίλειο, το βάρβαρο έθιμο της ανθρωποθυσίας αντικατέστησε η πιο 'πολιτισμένη' τελετή της στήλης Ντζεντ.

Ίσως η συνεχής εναλλαγή ρόλων κατά την τελετή του Όσιρη να φαίνεται λίγο συγκεχυμένη, αλλά πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι και οι μνημένοι που έπαιρναν μέρος στα Μυστήρια κατά το Παλαιό Βασίλειο, αλλά και το πλήθος πιστών που αργότερα συμμετείχαν στην τελετή κατά το Μέσο Βασίλειο, γνώριζαν πολύ καλά τους συμβολισμούς. Αυτό ακριβώς είναι το περίεργο στα Μυστήρια άλλων χώρων, π.χ. στα Ελευσίνια μυστήρια ή ακόμα και στα παλαιότερα μυστήρια του Όσιρη, τους συμβολισμούς και τα τελετουργικά γνώριζαν μόνο οι μύστες. Ο λόγος για τον οποίο τα Μυστήρια έγιναν τόσο ανοιχτά από το Μέσο βασίλειο και ύστερα, αποτελεί θέμα μελέτης για πολλούς ερευνητές.

Ζωή Μετά Θάνατον, Ταφικά Έθιμα & Τελετουργικά, Δευτερεύοντα Μυστήρια, Μετενσάρκωση

Τα περισσότερα τελετουργικά και οι δοξασίες των Αρχαίων Αιγυπτίων σχετικά με τον θάνατο προέρχονται από την θρησκεία του Όσιρη. Το γεγονός ότι ο Όσιρης έγινε βασιλιάς του Κάτω Κόσμου -ενός κόσμου όπου δεν υπήρχε πείνα, δυστυχία ή πόνος (Παράδεισος)- ξεκίνησε αμέσως την πίστη στην μεταθανάτια ζωή. Εδώ, τον κύριο ρόλο έπαιξαν οι τελετές προετοιμασίας του νεκρού σώματος του Όσιρη από την Ίσις και τον Θωθ, και φυσικά η ταφή του.

Σύμφωνα με την θρησκεία του Όσιρη, κανένας νεκρός δεν μπορούσε να περάσει στον Κάτω Κόσμο αν πριν την ταφή του δεν είχε προηγηθεί όλη η τελετουργική προετοιμασία που έπρεπε σε έναν νεκρό.

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι πραγματικά πίστευαν ότι ο άνθρωπος συνεχίζει να ζει στον Κάτω Κόσμο όπως ακριβώς ζούσε πριν. Για να το καταφέρει αυτό χρειαζόταν τα 6 στοιχεία από τα οποία αποτελείται:

- α) το σώμα
- β) το μπα (προσωπικότητα)
- γ) το κα (πνεύμα)
- δ) το ακ (ψυχή)
- ε) το όνομά του
- στ) την σκιά του

Αν έλειπε κάποιο από αυτά τα στοιχεία, τότε ο άνθρωπος δεν ήταν ολοκληρωμένος ούτε στην κανονική του ζωή, ούτε στην μεταθανάτια. Έτσι, το γνωστό τελετουργικό της μουμιοποίησης προήλθε από αυτήν την ανάγκη για την συντήρηση του σώματος.

Οι περισσότερες λεπτομέρειες για την διαδικασία αυτή που σώζονται μέχρι και σήμερα, προέρχονται επίσης από τον Ηρόδοτο. Ήταν αρκετά περίπλοκη και κρατούσε περίπου 70 ημέρες, από την ώρα του θανάτου μέχρι την ταφή.

Πρώτα αφαιρούσαν όλα τα εσωτερικά όργανα εκτός από την καρδιά, την οποία θεωρούσαν το

κέντρο ύπαρξης ενός ανθρώπου. Τα υπόλοιπα όργανα πλένονταν και τοποθετούνταν σε 4 κανοπικά δοχεία, τα οποία συμβόλιζαν και προστατεύονταν από τους 4 γιούς του Ώρου. Τα κανοπικά δοχεία θάβονταν μαζί με την μούμια. Το μοναδικό όργανο που οι αρχαίοι Αιγύπτιοι πετούσαν γιατί το θεωρούσαν ασήμαντο ήταν ο εγκέφαλος, τον οποίο αφαιρούσαν με την βοήθεια ενός αγκιστρωτού εργαλείου που εισχωρούσαν στην μύτη και τραβούσαν από εκεί τον εγκέφαλο σε κομμάτια.

Το επόμενο βήμα ήταν η αποξήρανση του σώματος. Αφού γέμιζαν το εσωτερικό μέρος του σώματος με ρετσίνι και διάφορα μπαχαρικά, έθαβαν όλο το σώμα σε ένα μείγμα αλάτων που μάζευσαν από τον Νείλο. Το άφηναν έτσι περίπου 40 ημέρες. Τις υπόλοιπες 30, ακολουθούσε το τελετουργικό του τυλίγματος της μούμιας. Κατά την περίοδο αυτή, τύλιγαν την μούμια με λινό ύφασμα και ρετσίνι. Σε κάθε κομμάτι υφάσματος έγραφαν προσευχές και γίνονταν ειδικές τελετές, ενώ τοποθετούσαν επίσης διάφορα φυλακτά ανάμεσα στα υφάσματα.

Όταν όλα ήταν έτοιμα, τοποθετούσαν την μούμια σε σαρκοφάγο, συνήθως από ασβεστόλιθο, την οποία διακοσμούσαν περίτεχνα.

Την ημέρα της ταφής οι ιερείς εκτελούσαν ακόμα ένα τελετουργικό που αποτελεί ένα δευτερεύον μέρος των κυρίως Μυστηρίων του Όσιρη. Στην περίπτωση αυτή ο 'μύστης' ήταν ο ίδιος ο νεκρός. Τα τελετουργικά αυτά είχαν σαν σκοπό να μετατρέψουν ολοκληρωτικά τον νεκρό σε Όσιρη. Τον κυριότερο ρόλο είχε ένας ιερέας ο οποίος αναπαριστούσε τον Ώρο κατά την τέλεση των ιερότερων καθηκόντων του απέναντι στον πατέρα του. Το άγαλμα του νεκρού έπαιρνε την θέση του Όσιρη, ενώ ο νεκρός έπαιρνε το προσωνύμιο 'Οσιρης'.

Το γνωστότερο ταφικό τελετουργικό ήταν το 'Άνοιγμα του Στόματος'. Ο ιερέας-Ώρος πλησίαζε το άγαλμα του νεκρού-Όσιρη και με ένα ειδικό εργαλείο σαν κοπίδι ακουμπούσε πρώτα τα χείλη του αγάλματος και μετά τα μάτια του. Με τον τρόπο αυτό, ο Ώρος 'άνοιγε' το στόμα του νεκρού για να μπορεί να τραφεί και τα μάτια του για να μπορεί να βλέπει σε αυτή τη νέα του ζωή. Στον τάφο τοποθετούνταν επίσης διάφορα αντικείμενα που μπορεί να χρειαζόταν ο νεκρός, καθώς και πολλά μικρά αγαλματίδια, τα λεγόμενα Ουσάμπτις, τα οποία θα υπηρετούσαν τον νεκρό στην άλλη του ζωή.

Για το πέρασμα των νεκρών στον Κάτω Κόσμο και το ταξίδι τους σώζονται πολλές λεπτομέρειες στην γνωστή Αιγυπτιακή Βίβλο των Νεκρών, μια σειρά κειμένων, εικόνων και προσευχών που είτε θάβονταν μαζί με τον νεκρό, είτε ζωγραφίζονταν στους τοίχους των τάφων. Τα κείμενα αυτά βοηθούσαν τους νεκρούς να βρουν πιο εύκολα τον δρόμο για τον Κάτω Κόσμο.

Φυσικά, όλα τα παραπάνω ταφικά έθιμα τελούνταν αρχικά μόνο για τους Φαραώ και αργότερα για τους ιερείς και τους ευγενείς. Ο φτωχός πληθυσμός της Αιγύπτου δεν μπορούσε να θάψει τους νεκρούς του με αυτό τον τρόπο, με αποτέλεσμα να τους θάβουν στην άμμο. Αν ληφθεί υπόψη η σημασία που είχε για εκείνους η ζωή μετά τον θάνατο, θα γίνει κατανοητή ο ψυχολογική πίεση και ο φόβος που τους κατέκλυζε.

Και εφόσον μόνο οι νεκροί που είχαν ταφεί με όλες τις κατάλληλες τελετουργίες γίνονταν δεκτοί στον Κάτω Κόσμο, εκείνοι που είχαν ταφεί χωρίς αυτές ήταν καταδικασμένοι, κατά τις λαϊκές δοξασίες, είτε να επιστρέφουν στην γη σαν βρικόλακες και να προκαλούν κακό στους ζωντανούς, είτε να πηγαίνουν σε έναν άλλο κόσμο, μια μορφή κόλασης, όπου όλα γίνονταν ανάποδα: περπατούσαν με το κεφάλι κάτω και τα πόδια ψηλά, έτρωγαν από τον πρωκτό και αφόδευαν από το στόμα.

Η θρησκεία του Όσιρη έφερε μαζί της πολλές καινούριες ιδέες. Εκτός από την μεταθανάτια ζωή, έφερε και την πίστη στην μετενσάρκωση. Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, οι αρχαίοι Αιγύπτιοι ήταν ο πρώτος λαός που υποστήριξε ότι η ψυχή ήταν αθάνατη και ότι μετά τον θάνατο του ανθρώπινου σώματος, η ψυχή ξαναγύριζε σε σώμα ζώου. Και αφού περνούσε από όλα τα είδη

του ζωικού βασιλείου (ζώα της στεριάς, πτηνά, ψάρια) επέστρεφε ξανά με ανθρώπινο σώμα. Ο χρόνος που χρειαζόταν για να ολοκληρωθεί αυτή η φάση εξέλιξης ήταν 3000 χρόνια. Και ως συνήθως, η διαδικασία της μετενσάρκωσης αφορούσε μόνο τους Φαραώ, τους ιερείς και τους ευγενείς.

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι ήταν ο πρώτος λαός που καθιέρωσε την τέλεση Μυστηρίων στην Θρησκεία τους, έστω στην πρωταρχική μορφή τους. Πολλοί αρχαίοι συγγραφείς όπως ο Διόδωρος ο Σικελός, ο Πλούταρχος και ο Ηρόδοτος υποστηρίζουν ότι τα αρχαία Αιγυπτιακά Μυστήρια ήταν η βάση στην οποία στηρίχτηκαν τα ελληνικά Μυστήρια, ιδιαίτερα τα Ελευσίνια...

Αρχαία Ελλάδα

Ναοί

Αρχαία Ελλάδα

Αρχαία Ελλάδα είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τον ελληνικό κόσμο κατά την περίοδο της Αρχαιότητας. Αναφέρεται όχι μόνο στο έδαφος του σύγχρονου ελληνικού κράτους, αλλά και σε εκείνες τις περιοχές που εγκαταστάθηκαν στους αρχαίους χρόνους ελληνικοί πληθυσμοί, όπως η Κύπρος, η Ιωνία (σημερινά δυτικά παράλια της Τουρκίας), η Σικελία και η νότια Ιταλία (γνωστή ως Μεγάλη Ελλάδα), και των διεσπαρμένων ελληνικών εγκαταστάσεων στις ακτές όλης της Μεσογείου.

Είναι γενικά παραδεκτό ότι η αρχαία Ελλάδα, στη ρωμαϊκή εκδοχή της, αποτελεί το θεμέλιο λίθο του δυτικού πολιτισμού. Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός επηρέασε βαθιά τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία, που διέδωσε τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό σε πολλές περιοχές της επικράτειάς της. Ο πολιτισμός των αρχαίων Ελλήνων άσκησε σημαντική επίδραση στη γλώσσα, την πολιτική, τη φιλοσοφία, την επιστήμη και τις τέχνες, ιδίως κατά την περίοδο της Αναγέννησης στη Δυτική Ευρώπη και κατά τις κλασικιστικές περιόδους το 18ο και 19ο αιώνα στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ.

Η περίοδος από το 1600 έως το 1100 π.Χ., η Ύστερη εποχή του Χαλκού, ονομάζεται Μυκηναϊκή Περίοδος. Η περίοδος από περίπου το 1100 π.Χ. έως περίπου το 800 π.Χ. ονομάζεται Σκοτεινοί αιώνες ή Γεωμετρική Εποχή, για την οποία διαθέτουμε πλέον τις ανάλογες αρχαιολογικές μαρτυρίες, αλλά και ενδιαφέρουσες θεωρίες σημαντικών ιστοριογράφων της εποχής μας, που ενίοτε αντικρούουν τις κλασικές γνώσεις μας για τη ροή της ελληνικής ανάπτυξης. Από τον 8ο έως και τον 6ο π.Χ. αιώνα έχουμε την Αρχαϊκή Εποχή. Η Κλασική εποχή οριοθετείται με την έναρξη του 5ου π.Χ. αιώνα και το θάνατο του Αλεξάνδρου, (323 π.Χ.), οπότε ξεκινά και η Ελληνιστική εποχή.

Αρχαία Ελληνική Θρησκεία

Με τον όρο αρχαία ελληνική θρησκεία εννοείται το σύνολο των δοξασιών και τελετουργικών δρώμενων που τελούνταν στην αρχαία Ελλάδα με τη μορφή λατρευτικών παραδόσεων, ως πρακτικό θεμέλιο και συμπλήρωμα της ελληνικής μυθολογίας. Καθώς μάλιστα στον αρχαιοελληνικό κόσμο οι θρησκευτικές πρακτικές διέφεραν κατά τόπους, θα μπορούσε πιθανώς να αναφερθεί κανείς σε ελληνικές θρησκείες. Οι λατρευτικές πρακτικές των Ελλήνων εκτείνονταν πέρα από τα όρια της ηπειρωτικής Ελλάδας στα νησιά και τις ακτές της Ιωνίας στη Μικρά Ασία, τη Μεγάλη Ελλάδα (Σικελία και νότια Ιταλία) και στις διασκορπισμένες ελληνικές αποικίες της δυτικής Μεσογείου όπως η Μασσαλία. Το ελληνικό θρησκευτικό παράδειγμα επηρέασε τις θρησκευτικές πρακτικές των Ετρούσκων και ιδιαίτερα τις τοπικές, αστικές λατρείες των Ρωμαίων.

Η ακαδημαϊκή έρευνα υποδεικνύει ότι η πρώιμη ελληνική θρησκεία προήλθε ή επηρεάστηκε σημαντικά από σαμανιστικές πρακτικές των στεππών της κεντρικής Ασίας, διαμέσου της ελληνικής αποικίας της Ολβίας στην Σκυθία, στη βόρεια ακτή της Μαύρης Θάλασσας με κατάληξη τις πεδιάδες της Θεσσαλίας.

Θεοί

Η Ελληνική μυθολογία και οι Δώδεκα Θεοί του Ολύμπου

Οι πάντα χιονοσκεπαστες, μεγαλοπρεπείς κορυφές του Ολύμπου ήταν φυσικό να προκαλέσουν το δέος στις ψυχές των αρχαίων Ελλήνων και να θεωρηθεί τόπος ιερός.

Έτσι, από το μεγάλο πλήθος των Θεών και ηρώων της Ελληνικής Μυθολογίας, οι αρχαίοι μας πρόγονοι διάλεξαν τους δώδεκα πιο αντιπροσωπευτικούς, σημαντικούς και συμβολικούς, και τους τοποθέτησαν ως προστάτες και κριτές τους, στο Ολύμπιο ανάκτορο της κορυφής του Μύτικα. Μια κορυφή την οποία δεν πάτησαν όμως ποτέ λόγω της ιερότητάς της. Ανέβαιναν μέχρι τις κορυφές του Αγίου Αντωνίου και του Προφήτη Ηλία όπου και αφήναν τα αφιερώματά τους.

Όλυμπος: Το δωδεκάθεο

Οι αρχαίοι Έλληνες πρόβαλλαν πάνω στους δώδεκα Θεούς τα δικά τους ελαττώματα και προτερήματα, τα πάθη και τις αδυναμίες τους, τους έρωτες και τα μίση τους, τους εφιάλτες και τα όνειρά τους.

Δίας (Ζεός)

Ο "Πατήρ Θεών τε και Ανθρώπων", ο **Ζεός / Δίας**, ο βασιλιάς του Ολύμπου και αρχηγός του δωδεκάθεου, άρχοντας των κεραυνών, τιμωρός και προστάτης, εραστής και πολέμαρχος, νίκησε τον πατέρα του Κρόνο και έριξε τους Τιτάνες και τους Γίγαντες στα Τάρταρα. Ήταν ο αδιαμφισβήτητος κυβερνήτης του σύμπαντος και ήλεγχε τα πάντα. Γνωστός για τις ερωτικές του περιπέτειες, προκαλούσε πάντα την ζήλια της γυναίκας του, της Ήρας. Οι Έλληνες του απέδιδαν αρκετά προσωνύμια, με γνωστότερο όλων το Ξένιος Δίας, καθώς ήταν ο προστάτης της φιλοξενίας.

Ήρα

Αδελφοσύζυγος του Δία, ήταν η **Ήρα**, η οποία ως κύριο σκοπό της είχε να προστατεύει τις γυναίκες και το γάμο, αν και συνήθως αρεσκόταν να κατατρέχει και να τιμωρεί τις πάμπολλες ερωμένες του άντρα της και τα παιδιά που προέκυπταν από τις ερωτοτροπίες αυτές εκτός του γάμου τους. Βέβαια, και η Ήρα συχνά έφευγε σε περιπλανήσεις, όμως πάντα ξαναγύριζε στον άντρα της. Παιδιά μπορούσε να γεννήσει και χωρίς το Δία, μόνη της.

Ποσειδώνας

Ο **Ποσειδώνας**, Θεός της θάλασσας, των πόσιμων υδάτων και πηγών, κυρίαρχος των θαλασσών και των γεωλογικών φαινομένων. Σε ένα ναυτικό λαό όπως οι Έλληνες, ο Ποσειδώνας λατρευόταν ως ο κατεξοχήν Θεός των ναυτικών. Η προσωπική του έχθρα με τον Οδυσσέα, ήταν η αιτία που ο τελευταίος χρειάστηκε να θαλασσοδέρνει για δέκα χρόνια ώσπου να καταφέρει να επιστρέψει στην Ιθάκη.

Αθηνά

Η **Αθηνά**, η οποία ξεκίνησε ως πάνοπλη Θεά του πολέμου και στη συνέχεια εξελίχτηκε σε πολιούχο Θεά της Αθήνας και σύμβολο της σοφίας. Σύμφωνα με τον μύθο, ξεπετάχτηκε μέσα από το κεφάλι του Δία κρατώντας δόρυ και ασπίδα, φορώντας περικεφαλαία. Δεν είχε ερωτικές περιπέτειες και συμβόλιζε την αιώνια παρθενία. Αγαπημένη της πόλη ήταν η Αθήνα, η οποία πήρε και το όνομά της. Τα σύμβολά της ήταν το δόρυ, η κουκουβάγια και η ελιά.

Δήμητρα

Η **Δήμητρα**, Θεά της βλάστησης και της γεωργίας, προστάτευε ιδιαίτερα τις καλλιέργειες δημητριακών και τους αγρότες. Ήταν επίσης αυτή που θέσπισε τα Ελευσίνια Μυστήρια. Μια από τις μεγαλύτερες και παλαιότερες Θεές του αρχαίας ελληνικής μυθολογίας, η Δήμητρα, στον έρωτα, ήταν μια από τις πλέον ακατάδεκτες Θεές. Όμως, ο Δίας μεταμορφωμένος σε ταύρο κατόρθωσε να την ξεγελάσει κι από την ένωσή τους προέκυψε η Περσεφόνη.

Ήφαιστος

Ο **Ήφαιστος**, ο δύσμορφος Θεός, που όμως ήταν πανέξυπνος και εφευρετικότατος, άρχοντας των κατασκευών και της μεταλλουργίας, επιδέξιος και δυνατός τεχνίτης. Όχι μόνο έπλασε με πηλό την πρώτη θνητή γυναίκα (την Πανδώρα), αλλά έφτιαξε και τα πρώτα ρομπότ / αυτόματα: τον Τάλω (φρουρό της Κρήτης), χρυσά κορίτσια, χάλκινα σκυλιά.

Απόλλωνας

Ο **Απόλλωνας**, γιος του Δία και της Λητώς, ήταν ο Θεός του φωτός, της μουσικής και της Αρμονίας. Γεννημένος στο ιερό νησί της Δήλου, ανέβηκε από την πρώτη κιόλας μέρα στον Όλυμπο. Κάποτε, ύστερα από πολλές περιπλανήσεις, έφτασε στους Δελφούς, σκότωσε το φοβερό Πύθωνα που φύλαγε τις πηγές (εξ' ου και το επίθετο "Πύθιος" και η ιέρεια "Πυθία") και ίδρυσε το πρώτο μαντείο.

Άρτεμη

Η **Άρτεμη**, δίδυμη αδελφή του Απόλλωνα, ήταν η αειπάρθενη Θεά της άγριας φύσης και του κυνηγιού, προστάτιδα των λεχώνων γυναικών και της υπαίθρου. Έτσι οι περιοχές όπου λατρεύονταν ήταν πάντα εύφορες ενώ στα μέρη που δεν την τιμούσαν, αντιμετώπιζαν την οργή της. Γι' αυτό και ένα από τα χαρακτηριστικά της ήταν η σκληρότητά της απέναντι στους παραβάτες των δικών της κανόνων. Το τόξο, η φαρέτρα και το ελάφι την χαρακτήριζαν σαν εικόνα στην μυθολογία των Ελλήνων.

Ερμής

Ο φτεροπόδαρος **Ερμής**, ήταν ο αγγελιοφόρος που έφερνε μηνύματα σε Θεούς και ανθρώπους, ιδιότητα που τον έκανε ιδιαίτερα δημοφιλή ανάμεσα τους. Προστάτης των εμπόρων, των οδοιπόρων και των παλαιστών, εξελίχθηκε σε Θεό του πνεύματος. Αν και οι ερωτικές του περιπέτειες ήτανε πάμπολλες, δεν κατάφερε να κατακτήσει την Αφροδίτη που πάντοτε ποθούσε.

Άρης

Ο αιμοδιψής **Άρης**, ήταν πολεμικός Θεός, ο οποίος εκπροσωπούσε τη μανία και το παράλογο του πολέμου. Όπως ήταν φυσικό, καμία πόλη δεν τον έκανε πολιούχο της ενώ δεν ήταν ιδιαίτερα αγαπητός και στον κύκλο των υπόλοιπων Θεών. Χαρακτηριστικό του οι πολλές διαμάχες με την έτερη πολεμική Θεά, την Αθηνά, έτσι όπως μας τις περιγράφει και ο Όμηρος στην Ιλιάδα. Παραδόξως, ο καρπός του παράνομου έρωτά του με την Αφροδίτη, ήταν η Αρμονία.

Αφροδίτη

Η **Αφροδίτη**, η οποία αναδύθηκε από τη θάλασσα, ήταν η Θεοποίηση της γυναικείας ομορφιάς, Θεά του έρωτα και της αγάπης. Θεοί και θνητοί, ήταν όλοι μπλεγμένοι στα ερωτικά της δίχτυα. Χαρακτηριστικότερη των περιπτώσεων, είναι ο έρωτάς της με τον Άρη και η επ' αυτοφώρω σύλληψή τους από το σύζυγό της Ήφαιστο με άθραυστες αλυσίδες, από τις οποίες τελικά τους έσωσε ο Ποσειδώνας. Αυτό βέβαια δεν την εμπόδισε να συνεχίσει τις εξωσυζυγικές της δραστηριότητες, με συνέπεια να μην αποφύγει αρκετά παρόμοια επεισόδια.

Εστία

Τέλος, η **Εστία** ήταν η μεγαλύτερη κόρη και το πρώτο παιδί του Κρόνου και της Ρέας, γι' αυτό και τέθηκε επικεφαλής όλων των μεγάλων Θεοτήτων. Προστάτιδα της οικογενειακής ευτυχίας, είχε ως ιερό της το κέντρο του σπιτιού και δεν της προσφερόταν μόνο η πρώτη, αλλά και η τελευταία θυσία σε κάθε γιορταστική σύναξη του ανθρώπου.

Η Εστία, η Αθηνά και η Άρτεμη, ήταν οι μόνες Θεές που πάνω τους δεν είχε δύναμη η Αφροδίτη (που είχε υποτάξει το σύνολο Θεών και ανθρώπων).

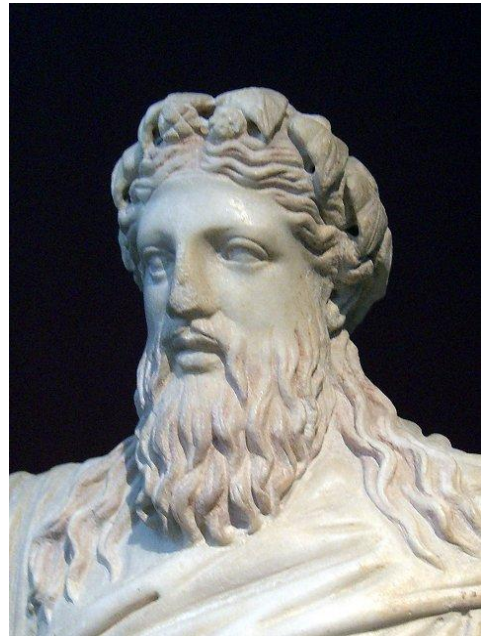

Άλλοι Θεοί

Διόνυσος

Παρόλο που ο Διόνυσος δεν ήταν ένας από τους θεούς του Ολύμπου, ήταν μια από τις πιο σημαντικές θεότητες των Αρχαίων Ελλήνων. Ο Διόνυσος ανήκε στην σφαίρα των θεών και λατρεύονταν μαζί με τους αθάνατους. Ήταν φυσικό που ειδικές τιμές είχαν «κρατηθεί» για τον θεό της φύσης, αφού η ζωή και οι περιπέτειές του ήταν η έμπνευση για την δημιουργία του διθυράμβου, της σάτιρας, της κωμωδίας και της τραγωδίας – με λίγα λόγια του θεάτρου. Στο μυαλό των Αρχαίων Ελλήνων ο Διόνυσος ήταν ο προστάτης του γλεντιού, του κρασιού και γενικότερα της γονιμότητας και της βλάστησης. Μέσω της μέθης και του εκστατικού χορού πρόσφερε στην ανθρωπότητα το αίσθημα της απεριόριστης ελευθερίας που απελευθέρωνε τους ανθρώπους από τις καθημερινές τους ανησυχίες. Για αυτό το λόγο ονομάστηκε Λύσιος και Καθάρειος. Η «αίρεση» και η λατρεία του Διονύσου ξεκίνησε σε αγροτικές περιοχές και μετέπειτα απλώθηκε σε όλη την Ελλάδα. Η ευρεία φύση της λατρείας του φαίνεται στο ότι ο θεός είχε ένα δικό του προσκυνητάριο-βωμό μέσα στον ναό του Απόλλωνα στους Δελφούς.

Τα Μεγάλα Διονύσια ήταν η πιο εξαιρετική γιορτή αφιερωμένη στο Διόνυσο. Γινόταν το μήνα του Ελαφηβολιου-Ελαφηβολιών [Μάρτιος - Απρίλιος] και τιμούσε την εισαγωγή της λατρείας του Διονύσου στην Αθήνα. Δυο μέρες πριν αρχίσει η γιορτή, γινόταν ο προάγων κατά την διάρκεια του οποίου οι ποιητές ανακοίνωναν δημοσίως τα θεατρικά έργα που θα παρουσίαζαν. Η επόμενη μέρα ήταν αφιερωμένη στις περιπέτειες του Διονύσου: ήταν μια αναπαράσταση του ταξιδιού του Διονύσου στην Αθήνα. Μια άλλη από τις γιορτές του Διονυσίου ήταν τα Κατώτερα Διονύσια όπου οι πιο αρχαίες παραδόσεις που σχετίζονταν με τη λατρεία του Διονύσου διατηρούνταν. Τα κατώτερα Διονύσια γίνονταν κατά τον μήνα του Ποσειδώνα [Δεκέμβριος - Ιανουάριος] και τότε πραγματοποιούνταν θυσίες στους θεούς, συμπόσια, διαγωνισμοί, χοροί και ανταλλαγές προϊόντων.

Άδης - Χάρων

Ο Άδης ήταν ο γιος του Κρόνου και της Ρέας και αδελφός του Δία και του Ποσειδώνα. Ήταν ο θεός του κάτω κόσμου και κρατούσε εκεί τις ψυχές των ανθρώπων. Στους Ελληνικούς μύθους, ο Άδης σχετίζεται περισσότερο με την έννοια του θανάτου παρά με τα εγκόσμια. Αμέσως μετά τον θάνατο, οι ψυχές πήγαιναν σε αυτό το σκοτεινό βασίλειο όπου έμειναν για πάντα. Το έργο του να μεταφέρει τους νεκρούς στον Άδη αναλάμβανε παραδοσιακά ο Χάρων. Για να μεταφέρει τους νεκρούς από τον ποταμό, ο Χάρων τους χρέωνε έναν οβολό, ένα κέρμα το οποίο

τοποθετούσαν οι συγγενείς του νεκρού στο στόμα του. Ο Πολύγνωτος, ο μεγάλος ζωγράφος του 5^ο αιώνα π.Χ. απεικόνισε σε ένα από τα έργα του ονόματι νέκυια [κατάβαση στον Κάτω Κόσμο] τον Χάροντα, ως ηλικιωμένο, να μεταφέρει έναν άνδρα και μια γυναίκα απέναντι από έναν ποταμό. Παρόλο αυτά, φαίνεται ότι η προσωπικότητα του Χάροντα διαμορφώθηκε από ένα μεταγενέστερο μύθο, αφού σε παλαιότερες εποχές, τις ψυχές τις μετέφερε ο Ερμής [Ψυχοπομπός].

Άλλες Θεότητες στην θρησκεία των Αρχαίων Ελλήνων ήταν : ο Πάνας (κυρίως Αρκάδιος Θεός), οι Νύμφες (νεαρές γυναίκες των πηγών και των δασών), ο Έρως, οι Χάρες , η Ήβη, οι Μούσες , οι Μοίρες, η Θέμις (κόρη του Ουρανού και της Γης), οι Ώρες, η Νέμεσις. Θαλάσσιες Θεότητες ήταν : οι Νεραίδες, ο Πρωτέας, ο Τρίτων, οι Σειρήνες, η Χάρυβδη και η Σκύλλα.

Ναοί

Ο Αρχαίος Ελληνικός Ναός

Στις παλιότερες περιόδους της ελληνική ιστορίας (π.χ. στη μινωική) δεν υπήρχαν ξεχωριστοί ναοί και η λατρεία των Θεών γινόταν στα ιερά που βρίσκονταν ή μέσα στα ανάκτορα ή στις επαύλεις.

Μετά τα γεωμετρικά χρόνια και αφού οι Έλληνες γνώρισαν τους πολιτισμούς των ανατολικών λαών και επηρεάστηκαν από αυτούς, άρχισαν να κτίζουν ξεχωριστά οικήματα, τους **ναούς**, για να λατρεύουν εκεί τους Θεούς τους.

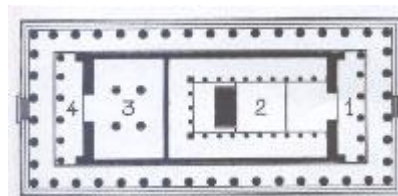
Μέσα στο ναό δεν υπήρχε τίποτα άλλο εκτός από το άγαλμα του Θεού ή της Θεάς. Ο κόσμος παρέμενε γύρω από το ναό. Εξάλλου ο βωμός για τη θυσία βρισκόταν κι αυτός έξω από το ναό, εκτός από σπάνιες εξαιρέσεις.

Στην αρχή οι πρώτοι ναοί είναι ξύλινοι, αργότερα όμως, γίνονται από μάρμαρο. Η κατεύθυνση ενός ναού είναι από την Ανατολή προς τη Δύση, σ' αντίθεση με τους χριστιανικούς ναούς που έχουν κατεύθυνση από τη Δύση προς την Ανατολή.

Τα μέρη του ναού

Ο ναός χωρίζεται σε τρία μέρη:

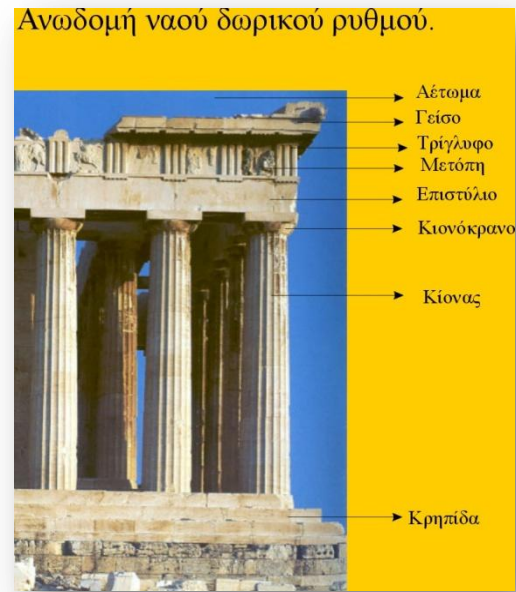
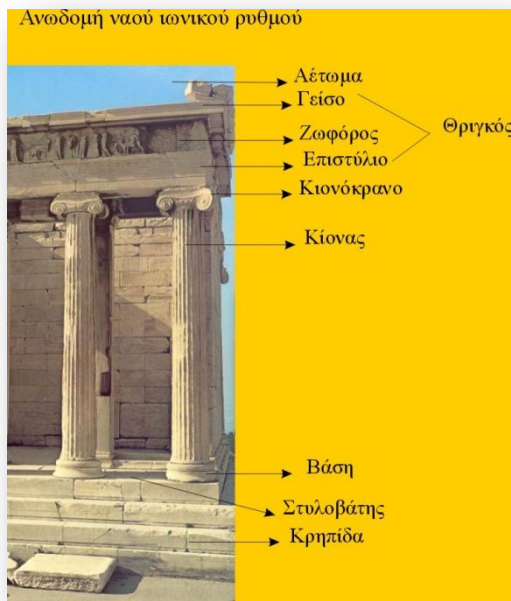
- 1) ο **πρόναος**. Είναι ένας μικρός χώρος που το συναντάμε στο μπροστινό μέρος του ναού.
- 2) ο **σηκός**. Είναι το κυρίως μέρος του ναού. Εδώ ήταν τοποθετημένο το άγαλμα του Θεού.
- 3) ο **οπισθόδομος**. Είναι ένας χώρος που βρίσκεται στο πίσω μέρος του ναού.
- 4) Σε μερικούς ναούς, όπως στον Παρθενώνα, υπάρχει και ένας τέταρτος χώρος πίσω από τον οπισθόδομο που λέγεται **οπισθόναος**.

κάτοψη ναού (Παρθενώνα)

Ως συνήθως ένας ναός έχει κίονες στις στενές πλευρές του. Αν έχει κίονες μόνο στη μια στενή πλευρά λέγεται **πρόστυλος**. Αν έχει κίονες και στις δύο στενές πλευρές ονομάζεται **αμφιπρόστυλος**. (Στο σχέδιο διακρίνονται οι κίονες, ως τελείες, στις στενές πλευρές στα σημεία 1 και 4.

Σε πολλές περιπτώσεις γύρω - γύρω από το ναό υπάρχουν κίονες (κολόνες) που δημιουργούν το **πετερόν** ή **περιστύλιο**. Όταν ο ναός περιβάλλεται από μια σειρά κιόνων, λέγεται **περίπτερος**. Όταν περιβάλλεται από δύο σειρές κιόνων λέγεται **δίπτερος**.

Στην αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική υπήρχαν δύο ρυθμοί ναών. Ο δωρικός και ο ιωνικός. Ο δωρικός είναι λιτός και αυστηρός με βαριές αναλογίες, ενώ αντίθετα ο ιωνικός χαρακτηρίζεται από ανάλαφρες αναλογίες και περισσότερη διακοσμητικότητα.

Τα αρχιτεκτονικά μέλη που απαρτίζουν έναν αρχαίο ναό είναι τα εξής:

α) Η κρηπίδα και ο στυλοβάτης.

Την κρηπίδα αποτελούν τρεις βαθμίδες (σκαλάκια) πάνω στις οποίες στηρίζονται οι κίονες. Η τελευταία βαθμίδα ονομάζεται στυλοβάτης, γιατί πάνω της "βαίνουν οι στύλοι".

β) Η βάση.

Η βάση αποτελεί χαρακτηριστικό μόνο του ιωνικού ρυθμού. Βρίσκεται στο στυλοβάτη και πάνω της στηρίζεται ο κίονας.

γ) Ο κίονας.

Ο κίονας στον ιωνικό ρυθμό αποτελείται από ραβδώσεις που καταλήγουν σε καμπύλες, ενώ στο δωρικό ρυθμό οι ραβδώσεις καταλήγουν σε ακμές (μύτες).

- Ο αριθμός των ραβδώσεων ποικίλλει από 16 ως 20. Το βάθος των ραβδώσεων μπορεί να διαφέρει κι έτσι άλλοτε οι ραβδώσεις είναι βαθύτερες στο πάνω μέρος του κίονα (Παρθενώνας), άλλοτε είναι βαθύτερες στο κάτω μέρος (Ναός του Ποσειδώνα στο Σούνιο, Ναός της Αφαίας στην Αίγινα) κι άλλοτε το βάθος παραμένει το ίδιο (Τροπύλαια, Ηφαιστείο-Θησείο). Σκοπός των ραβδώσεων είναι ο τονισμός του κυκλικού σχήματος του κίονα και φυσικά η αίσθηση που δημιουργείται από τις φωτοσκιάσεις.
- Οι κίονες, τις περισσότερες φορές, και ιδίως στο δωρικό ρυθμό, αποτελούνται από κομμάτια, τους **σπόνδylους**, οι οποίοι δεν ήταν ορατοί μετά το τέλος των εργασιών, γιατί καλύπτονταν με ελαφρό επίχρισμα (σοβά).
- Χαρακτηριστικό των κίωνων είναι η **ένταση**, δηλαδή η ελαφριά καμπύλωση που παρατηρείται στον κίονα. Στην κλασική περίοδο η μέγιστη τιμή της έντασης διαπιστώνεται στα $\frac{2}{5}$ του ύψους του κίονα. Η ένταση δεν ήταν σε καμία περίπτωση μεγαλύτερη από τη διάμετρο της βάσης του κίονα.

- Χαρακτηριστικό επίσης των κίωνων είναι η **μείωση**, δηλαδή ο κίονας καθώς ανεβαίνει γίνεται όλο και λεπτότερος. Για να το πούμε με άλλα λόγια η διάμετρος του κίονα στην κορυφή είναι μικρότερη της διαμέτρου του κίονα στη βάση.
- Στο τέλος του κίονα, στο σημείο που ενώνεται με το κιονόκρανο υπάρχουν οι δακτύλιοι εγκοπής, τρεις ή τέσσερις. Δακτύλιους παρατηρούμε στα αρχαϊκά χρόνια (Ναός Αφαίας στην Αίγινα). Στα κλασικά έχουμε μόνο ένα, ενώ στα ελληνιστικά χρόνια καταργείται.
- Σύμφωνα με το συνηθέστερο τυπικό, ο αριθμός των κίωνων στη μακριά πλευρά είναι διπλάσιος συν ένα των κίωνων της στενής πλευράς. $(2a+1)$. Αν για παράδειγμα ένας ναός έχει 6 κίονες στη στενή, τότε στη μακριά θα έχει $6 \times 2 + 1 = 13$.
- Σημαντικό στοιχείο των κίωνων είναι και η κλίση προς το σηκό, δηλαδή δεν ήταν κατακόρυφοι. Οι τέσσερις γωνιακοί είχαν κλίση προς τη διαγώνιο. Αυτό σημαίνει ότι ο ναός δε σχημάτιζε ένα ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο αλλά μια διάταξη πυραμοειδή.

δ) Το κιονόκρανο.

Ο κίονας καταλήγει στο κιονόκρανο. Στο δωρικό ρυθμό αποτελείται από τον εχίνο και τον άβακα, ενώ στον ιωνικό από τις έλικες και τον άβακα. Το κιονόκρανο του δωρικού είναι πιο "βαρύ" ενώ του ιωνικού περισσότερο χαριτωμένο.

ε) Το επιστύλιο.

Το επιστύλιο είναι ένα παραλληλόγραμμο κομμάτι μαρμάρου που συνδέει τους κίονες και λέγεται έτσι γιατί βρίσκεται "επί των στύλων". Στα μικρότερα μνημεία το επιστύλιο μπορεί να είναι ολόσωμο, δηλαδή να αποτελείται από ένα συμπαγές κομμάτι μαρμάρου. Σε μεγαλύτερα μνημεία αποτελούνταν από δυο στοιχεία ή ακόμη και τρία, όπως στον Παρθενώνα.

στ) Τα τρίγλυφα και οι μετόπες - Η ζωφόρος.

Στο δωρικό ρυθμό μετά από το επιστύλιο έχουμε τα τρίγλυφα και τις μετόπες. **Τρίγλυφο** είναι μια ορθογώνια πλάκα μαρμάρου, η οποία έχει 3 κατακόρυφες γλυφές, δύο ολόκληρες και δύο ημιγλυφές δεξιά και αριστερά. **Μετόπη** είναι μια ορθογώνια πλάκα μαρμάρου, η οποία μπορεί να έχει ανάγλυφη ή γραπτή διακόσμηση. Στο τμήμα που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο κίονες αντιστοιχούν 2 μετόπες και 3 τρίγλυφα.

Στον ιωνικό ρυθμό μετά το επιστύλιο έχουμε τη **ζωφόρο**, δηλαδή μια ζώνη από ανάγλυφες πλάκες. Ονομάζεται ζωφόρος επειδή φέρει ζωή.

ζ) Το γείσο.

Το γείσο προεξέχει και προστατεύει από το νερό της βροχής τα τρίγλυφα και τις μετόπες ή τη ζωφόρο. Κάτω από το γείσο υπάρχουν οι πρόμοχθοι με τις σταγόνες. Κάθε πρόμοχθος έχει πλάτος ίσο με τα τρίγλυφα και τις μετόπες και φέρει 18 συνήθως σταγόνες σε τρεις σειρές (3X6). Υπάρχουν βεβαίως και μνημεία με λιγότερες σταγόνες (3X4) ή (3X3) ή ακόμη και (3X5).

Το επιστύλιο, τα τρίγλυφα και οι μετόπες ή η ζωφόρος και το γείσο αποτελούν το **Θριγκό**.

η) Το αέτωμα ή τύμπανο.

Πρόκειται για το τριγωνικό τμήμα στο πάνω μέρος της πρόσοψης ενός ναού. Ονομάστηκε αέτωμα γιατί το σχήμα του παραπέμπει σε αετό με ανοιγμένα τα φτερά.

Τέλος δε θα πρέπει να ξεχνάμε ότι οι αρχαίοι έβαφαν τους ναούς (εκτός από τους κίονες και το επιστύλιο) με έντονα χρώματα, κυρίως κυανό και κόκκινο, όπως άλλωστε έβαφαν και τα αγάλματα.

Ο Παρθενώνας

Μετά τα Περσικά η Αθήνα αναδείχτηκε σε σπουδαία πόλη διαθέτοντας ισχυρό ναυτικό. Θεσπίστηκε η Δηλιακή συμμαχία, και τα χρήματα που πρόσφεραν οι πόλεις φυλάσσονταν στη Δήλο. Αργότερα όμως μεταφέρθηκαν στην Αθήνα και ο Περικλής χρησιμοποίησε μέρος των χρημάτων αυτών για την ανέγερση του Παρθενώνα.

Ο Παρθενώνας χτίστηκε πάνω σε προηγούμενο ναό της Αθηνάς, ο οποίος καταστράφηκε από τους Πέρσες κατά τη διάρκεια των Περσικών πολέμων.

Πιο αναλυτικά: Πιστεύεται πως υπήρχε από τα Γεωμετρικά χρόνια (7ος αι. π.Χ.) στη θέση που κτίστηκε ο Παρθενώνας ένας ναός πλίνθινος πάνω σε λίθινα θεμέλια. Τον 6ο αι. π.Χ. κτίστηκε ένας πώρινος ναός (2)(Ur - Parthenon) που διακοσμήθηκε με εναέτια γλυπτά που εκτίθενται στο Μουσείο της Ακρόπολης, (Λέοντες και ο Ηρακλής με τον Τρίτωνα). Μετά τη μάχη του Μαραθώνα το 490 π.Χ. άρχισε να κτίζεται ένας μαρμάρινος ναός γύρω από τον πώρινο (Vor-Parthenon), ο οποίος όμως καταστράφηκε το 480 π.Χ. από τους Πέρσες. Στη θέση του ναού αυτού οικοδομήθηκε ο Παρθενώνας.

Άρχισε να κτίζεται το 447 π.Χ. και οι οικοδομικές εργασίες τέλειωσαν μόλις σε εννιά χρόνια (χρόνος ρεκόρ για την εποχή) δηλαδή το 438 π.Χ. Από το 438 ξεκίνησαν τα έργα διακόσμησης και τελείωσαν το 432 π.Χ.

Αρχιτέκτονες του ναού ήταν ο **Ικτίνος**, ο οποίος έκτισε και το ναό του Απόλλωνα στη Φιγαλία, και ο **Καλλικράτης**, αρχιτέκτονας του Ναού της Νίκης και ίσως του Ερεχθείου, ενώ την ευθύνη για τη διακόσμηση και τη γενική επίβλεψη του έργου είχε ο γλύπτης **Φειδίας** ("επίσκοπος πάντων", όπως αναφέρει ο Πλούταρχος).

Η πρώτη καταστροφή του ναού έγινε το 267 μ.Χ. από τους Έρουλους (ένα λαό σκανδιναβικής προέλευσης), οι οποίοι κατέλαβαν την Αθήνα και πυρπόλησαν τον Παρθενώνα. Καταστράφηκε η αρχική στέγη, ολόκληρη η εσωτερική κιονοστοιχία, ενώ έπαθαν σοβαρές ζημιές οι τοίχοι του σηκού. Περίπου εκατό χρόνια αργότερα, την περίοδο που ήταν αυτοκράτορας ο Ιουλιανός ο Παραβάτης, έγιναν κάποιες διορθώσεις, όχι όμως και τόσο πετυχημένες.

Το 529 μ.Χ. ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Ιουστινιανός διατάζει το κλείσιμο των φιλοσοφικών σχολών της αρχαιότητας. Οι φιλόσοφοι εγκαταλείπουν την Αθήνα η οποία μετατρέπεται σε μικρή και ασήμαντη επαρχιακή κωμόπολη. Ο Χριστιανισμός επιβάλλεται και ο

Παρθενώνας γίνεται εκκλησία της του Θεού Σοφίας. Το 1205 μ.Χ. οι Φράγκοι καταλαμβάνουν την Αθήνα και ο Παρθενώνας γίνεται ο καθεδρικός ναός τους.

Το 1456 μ.Χ. ο Τούρκος Ομάρ Τουραχάν, στρατηγός του Μωάμεθ, κυριεύει την Αθήνα και ο Παρθενώνας μετατρέπεται σε τζαμί. Το 1674 ο Charles-Francois Olier μαρκήσιος De Nointel επισκέπτεται την Αθήνα με το ζωγράφο Jacques **Carrey** στην ακολουθία του. Ο Carrey έκανε λεπτομερή σχέδια του Παρθενώνα και των γλυπτών. Τα σχέδια αυτά είναι ανεκτίμητα, γιατί απεικονίζουν λεπτομερειακά τον Παρθενώνα λίγο πριν από την καταστροφή του.

Το 1687 ο βενετσιάνικος στρατός με το Μοροζίνι πολιορκεί τους Τούρκους που βρίσκονταν στην Ακρόπολη. Μια οβίδα έπεσε στον Παρθενώνα, που χρησιμοποιούταν ως πυριτιδαποθήκη και προκάλεσε έκρηξη με αποτέλεσμα την ανατίναξη του κτιρίου, μεγάλα τμήματα του οποίου καταστράφηκαν ή εκσφενδονίστηκαν. Ο Μοροζίνι τελικά κυριεύσε την Ακρόπολη και στην προσπάθειά του να κλέψει κάποια γλυπτά προκάλεσε κι άλλες ζημιές. Τον επόμενο χρόνο ο Μοροζίνι εγκατέλειψε την Αθήνα και επέστρεψαν οι Τούρκοι. Οι ζημιές από την έκρηξη πρέπει να ήταν οι εξής: έπεσαν τρεις τοίχοι του σηκού, η πρόσταση του προνάου, έξι κίονες της νότιας και οκτώ της βόρειας πλευράς.

Κατά τη διάρκεια της επανάστασης του 1821 η Ακρόπολη απελευθερώνεται στην αρχή από τους Έλληνες, όμως θα πολιορκηθούν αργότερα από το στρατό του Κιουταχή πασά. Το 1827 οι Τούρκοι κυριεύουν την Ακρόπολη και φεύγουν οριστικά το 1833. Αρχίζει η απομάκρυνση των ερειπίων του οικισμού που είχε σχηματιστεί με τον καιρό πάνω στον ιερό βράχο. Το 1885 ξεκινούν οι ανασκαφές που θα φέρουν στο φως όσα είχαν θάψει οι Αθηναίοι μετά την περσική καταστροφή του 480 π.Χ. Το 1898 αρχίζει η προσπάθεια για την αναστήλωση των μνημείων που συνεχίζεται μέχρι τις μέρες μας.

Το 1801 μ.Χ. ο Thomas Bruce, κόμης του Έλγιν, πρεσβευτής της Αγγλίας στην Υψηλή Πύλη, κατάφερε να αποσπάσει από το Σουλτάνο φερμάνι με το οποίο του δινόταν η άδεια να αφαιρέσει από τις χώρες που βρίσκονταν στη δικαιοδοσία του σουλτάνου, ό,τι αρχαιότητα ήθελε. Έτσι ο Έλγιν απέσπασε από την Ακρόπολη διάφορα γλυπτά. Στην προσπάθειά του να αρπάξει όσο περισσότερα μπορούσε, προκάλεσε και μεγάλες ζημιές. Συνολικά μετέφερε στο Λονδίνο δεκαοκτώ αγάλματα από τα αετώματα, δεκαπέντε μετόπες και

πενήντα λίθους από τη ζωφόρο μήκους εβδομήντα πέντε μέτρων. Το 1815 το Βρετανικό Μουσείο αγόρασε από τον Έλγιν τα γλυπτά του Παρθενώνα.

Ναός του Ποσειδώνα, Σούνιο

Αν οι Αθηναίοι με τον Παρθενώνα τίμησαν την Αθηνά, τη μια από τους δύο διεκδικητές της ονοματοδοσίας της πόλης, στο Σούνιο αφιέρωσαν το ναό στο δεύτερο διεκδικητή, στον Ποσειδώνα. Δεν υπήρχε ίσως και καλύτερη θέση απ' αυτήν. Ένας βράχος ύψους 60 μέτρων πάνω από τη θάλασσα, στο νοτιότερο σημείο της πόλης, εκεί απ' όπου περνούν για τελευταία φορά όσοι φεύγουν με πλοίο απ' την Αθήνα, ή το σημείο που συναντά κανείς πρώτο όταν πλησιάζει στην Αθήνα.

Από τις ανασκαφές προέκυψαν στοιχεία που αποδεικνύουν κατοίκηση της ευρύτερης περιοχής ήδη από το 2800 π.Χ. Στον ίδιο το βράχο βρέθηκε ένας σφραγιδολίθος μινωικής τεχνοτροπίας, ένα χάλκινο ειδώλιο με σπείρες της πρωτογεωμετρικής περιόδου που παραπέμπουν σε λατρευτικές τελετές στα μυκηναϊκά και γεωμετρικά χρόνια. Από το πλήθος των ευρημάτων, όπως ξίφη, βέλη, δόρατα, ανδρικές προτομές, ομοιώματα οπλιτών, αλόγων και ασπίδων προκύπτει το συμπέρασμα ότι υπήρχε λατρεία ανδρικής πολεμικής μορφής που είχε σχέση με τις χθόνιες θεϊκές δυνάμεις. Η λατρεία της Θεότητας συνεχίστηκε κι όταν ακόμα είχαν ιδρυθεί τα ιερά της Αθηνάς και του Ποσειδώνα.

Κατά τη διάρκεια του πελοποννησιακού πολέμου οι Αθηναίοι έκτισαν στο βράχο ισχυρό φρούριο, για να εξασφαλίσουν τη διέλευση των σιτοφόρων πλοίων.

Μετά το τέλος των Περσικών πολέμων, στα χρόνια πια του Περικλή, αποφασίστηκε η ανέγερση του Παρθενώνα, του οποίου οι εργασίες ξεκίνησαν το 447 και τέλειωσαν το 438. Ενώ λοιπόν ήδη κτιζόταν ο Παρθενώνας, ξεκίνησε και η ανέγερση του ναού του Ποσειδώνα, το 444 π.Χ. Σε τέσσερα μόλις χρόνια, το 440 π.Χ. ο ναός ήταν έτοιμος. Αν και δεν ξέρουμε τον αρχιτέκτονα πρέπει να είναι ο ίδιος που έκτισε και το Ηφαιστείο (το γνωστό Θησείο) στην Αθήνα.

Ο χώρος πρώτα καθαρίστηκε και ισοπεδώθηκε, και τα παλαιότερα αντικείμενα λατρείας τοποθετήθηκαν σε αποθήκη. Ανακατασκευάστηκε το πώρινο κρηπίδωμα, στο οποίο είχε στηριχτεί και ο παλιότερος ναός.

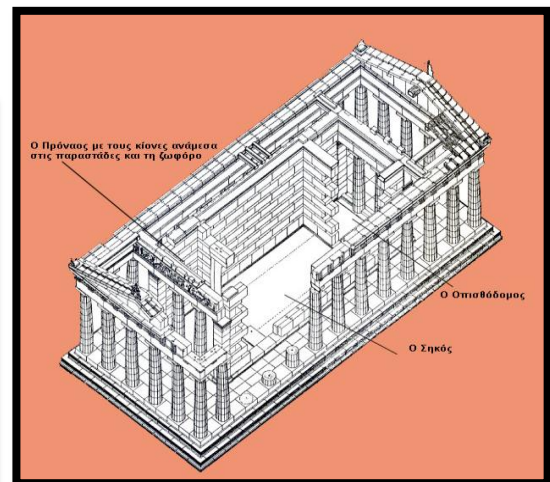
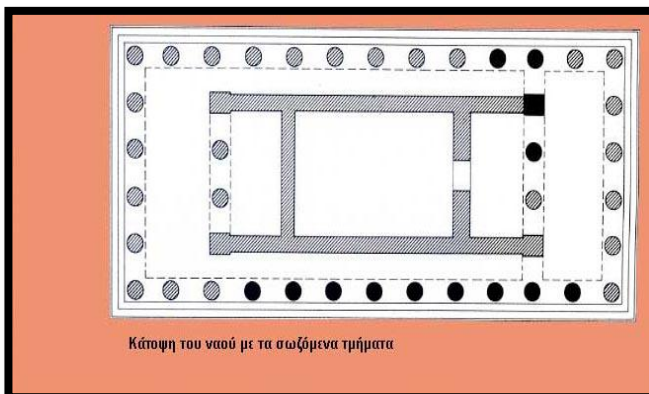
Ο νέος ναός ήταν δωρικός περίπτερος, με έξι κίονες στις στενές πλευρές και δεκατρείς στις μακριές (6X13). Ακολουθείται ο τυπική σχέση στον αριθμό των κιόνων, σύμφωνα με την οποία ο αριθμός των κιόνων της μακριάς πλευράς είναι $2a+1$ των κιόνων της στενής ($2X6+1=13$). Το μήκος του ήταν 31,12 και το πλάτος 13,47.

Χωρίζεται σε τρία μέρη: τον **πρόναο**, το **σηκό**, με το λατρευτικό άγαλμα του Θεού και τον **οπισθόδομο**, όπου φυλάσσονταν τα αφιερώματα και το "ποσειδωνιακό χρήμα" από τα μεταλλεία του Λαυρίου. Ο πρόναος και ο οπισθόδομος καταλήγουν σε δύο κίονες μεταξύ παραστάδων. Επίσης ο πρόναος και ο οπισθόδομος χωρίζονται από το σηκό με τοίχο. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του ναού είναι η έλλειψη εσωτερικής κιονοστοιχίας στο σηκό.

Το ύψος των κίωνων είναι 6,12 μ.. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αποτελούν οι ραβδώσεις που είναι μόνο 16, αντί για είκοσι που ήταν το συνηθισμένο. Παρόμοια κατασκευασμένοι ήταν και οι κίονες του ναού της **Αφαίας** στην Αίγινα. Η επιλογή αυτή καθορίστηκε από τη μαλακή υφή του μαρμάρου και από τις ιδιαίτερα αντίξοες καιρικές συνθήκες της περιοχής. Ακόμη απουσιάζει η **ένταση**.

Πάνω στα κιονόκρανα των κίωνων στηριζόταν το επιστύλιο και ακολούθως οι μετόπες και τα τριγλύφα. Καμία από τις μετόπες δεν ήταν διακοσμημένη. Ανάγλυφη παράσταση υπήρχε στο εσωτερικό χώρο που σχηματιζόταν ανάμεσα στην είσοδο του προνάου και την εξωτερική κιονοστοιχία και καταλάμβανε και τους τέσσερις τοίχους. Τα γλυπτά ήταν κατασκευασμένα από παριανό μάρμαρο και είχαν ως θέμα τη Γιγαντομαχία, την Κενταυρομαχία και τους άθλους του Θησέα. Λόγω των δυσμενών καιρικών συνθηκών τα περισσότερα ανάγλυφα έχουν φθαρεί. Ό,τι έχει διασωθεί φυλάσσεται στο Μουσείο του Λαυρίου.

Γλυπτή διακόσμηση είχαν και τα αετώματα, από τα οποία σώζεται μια ακέφαλη γυναικεία καθιστή μορφή.

Ναός του Ολυμπίου Διός

Ο ναός του Ολυμπίου Διός ή Ολυμπείο ή οι Στύλοι του Ολυμπίου Διός είναι ένας σημαντικός αρχαίος ναός στο κέντρο Αθήνας. Παρότι η κατασκευή του ξεκίνησε τον 6ο αιώνα π.Χ., δεν ολοκληρώθηκε παρά επί του Ρωμαίου αυτοκράτορα Αδριανού τον 2ο αιώνα μ.Χ.. Αποτέλεσε τον μεγαλύτερο ναό της Ελλάδας κατά τους Ελληνιστικούς και Ρωμαϊκούς χρόνους.

Τοποθεσία και ιστορία του ναού

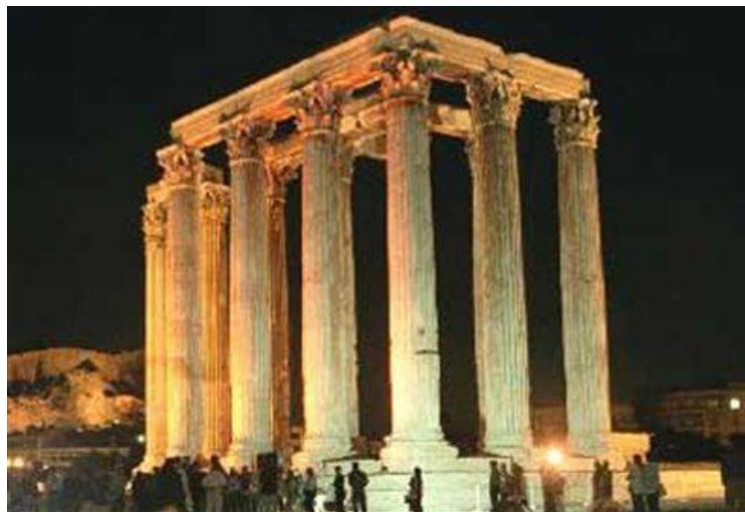
Ο ναός βρίσκεται νοτιοανατολικά της Ακρόπολης και περίπου 700 μέτρα από το κέντρο της Αθήνας. Τα θεμέλια του πρώτου ναού στο χώρο, είχε κτίσει ο τύραννος των Αθηνών Πεισίστρατος το 515 π.Χ. αλλά οι εργασίες σταμάτησαν όταν ο γιος του Πεισιστράτου, Ιππίας εξοστρακίστηκε το 510 π.Χ.

Κατά τη διάρκεια της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, ο ναός παρέμεινε ημιτελής, προφανώς επειδή οι Έλληνες της κλασσικής περιόδου θεωρούσαν ύβρη να κατασκευάζουν κτίρια τέτοιου μεγέθους. Στο έργο του Πολιτική ο Αριστοτέλης χρησιμοποιεί το ναό σαν ένα παράδειγμα για το πως τα τυραννικά καθεστώτα αναγκάζουν τον πληθυσμό να ασχολείται με τεράστια έργα, μην αφήνοντας τους χρόνο, ενέργεια και τρόπους αντίδρασης.

Η αποπεράτωση του ναού έγινε τον 3ο αιώνα π.Χ. κατά τη διάρκεια της Μακεδονικής κυριαρχίας στην Ελλάδα υπό την αιγίδα του Ελληνιστικού βασιλιά Αντίοχου του Δ' Επιφανή, που προσέλαβε το Ρωμαίο αρχιτέκτονα Κοσσούτιο να σχεδιάσει τον μεγαλύτερο ναό στον γνωστό τότε κόσμο. Όταν ο Αντίοχος πέθανε το 164 π.Χ. η κατασκευή του ναού σταμάτησε ξανά.

Ο Ναός

Ο ναός κατασκευάστηκε από Πεντελικό μάρμαρο και είχε 96 μέτρα μήκος στις άκρες του και 40 μέτρα στην ανατολική και δυτική πρόσοψη. Είχε 104 κολώνες Κορινθιακού ρυθμού, η κάθε μία 17 μέτρα ύψος, 2,6 μέτρα διάμετρο και βάρος 364 τόνους περίπου. 48 κολόνες στεκόταν σε τριπλή σειρά κάτω από τα αετώματα και 56 σε διπλή σειρά στα άκρα. Μόνο 15 από τις αρχικές κολόνες του ναού παραμένουν όρθιες σήμερα. Ένας

Θυελλώδης άνεμος έριξε μια κολόνα το 1852, η οποία βρίσκεται στο ίδιο ακριβώς σημείο.

Ο Αδριανός αφιέρωσε το ναό στον Δία. Ανέγειρε επίσης ένα τεράστιο χρυσελεφάντινο άγαλμα του Δία στο σηκό του ναού. Τ' αετώματα κοσμούνταν από πολλά αγάλματα, αλλά και σ' ολόκληρο το ναό υπήρχαν αγάλματα και προτομές φημισμένων ανδρών. Οι Αθηναίοι, για να δείξουν την ευγνωμοσύνη τους στον Αδριανό, του έκτισαν άγαλμα πίσω απ' το ναό.

Δυστυχώς κανένα από τα γλυπτά που κοσμούσαν το ναό, δεν έχει διασωθεί. Δεν είναι γνωστό πότε ακριβώς καταστράφηκε ο ναός αλλά εικάζεται ότι όπως και άλλα μεγάλα κτίρια στην Αθήνα καταστράφηκε μάλλον από κάποιο σεισμό κατά τη διάρκεια των Βυζαντινών χρόνων και τα ερείπια του χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή άλλων κτιρίων.

Ναός της Αρτέμιδος στην Έφεσο

Ο ναός της Αρτέμιδος βρισκόταν στην Έφεσο της σημερινής Τουρκίας. Αποκαλείται και Αρτεμίσιο και κατασκευάστηκε το 440 π.Χ. Θεωρείται ένα από τα Επτά Θαύματα του αρχαίου κόσμου. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι χρειάστηκαν 120 χρόνια για να αποπερατωθεί ενώ είχε αρχικά ξεκινήσει από τον βασιλιά της Λυδίας, Κροίσο. Σήμερα τα απομεινάρια δεν θυμίζουν σε τίποτα τον μεγαλοπρεπή ναό που υπήρχε όταν πρωτοκατασκευάστηκε.

Ναός της Ήρας

Στο Ηραίο της Σάμου βρίσκονται και τα ερείπια του ομώνυμου ναού της αρχαιότητας, ο οποίος ήταν αφιερωμένος στην Ήρα.

Η περιοχή του Ηραίου ήταν αρχαιότατος τόπος θρησκευτικής λατρείας, κάτι που φαίνεται από το γεγονός ότι στην περιοχή υπάρχουν ερείπια από τουλάχιστον 4 ναούς (Εκατόμπεδος Α' - 8ος αιώνας π.Χ., Εκατόμπεδος Β' - 7ος αιώνας π.Χ., ο ναός των Ροίκου και Θεοδώρου - 6ος αιώνας π.Χ., ο ναός με τη μορφή που σώζεται σήμερα - της εποχής του τυράννου Πολυκράτη 538-522 π.Χ., ναοί ρωμαϊκών χρόνων).

Ο Ηρόδοτος αναφέρει ότι το Ηραίο της Σάμου ήταν ο μεγαλύτερος ναός στην Ελλάδα. Είναι δίπτερος ιωνικού ρυθμού, με 155 γιγάντιες κολώνες.

Χαρακτηριστική για το επίπεδο της κατασκευής είναι η ύπαρξη δικτύου πήλινων αγωγών για την αποχέτευση των υδάτων της βροχής.

Από τα αναθήματα που έχουν βρεθεί και παρουσιάζονται στο μουσείο του Βαθέως, φαίνεται ότι η θρησκευτική επιρροή του ναού απλωνόταν σε όλη την Ελλάδα, τη Μικρά Ασία, μέχρι και την Αίγυπτο, συγκρίσιμη με την επιρροή του Μαντείου των Δελφών.

Μέρος του συμπλέγματος του ναού είναι και η

Ιερά οδός, στρωμένη με πέτρα, η οποία οδηγούσε στην πρωτεύουσα της Σάμου (το σημερινό Πυθαγόρειο).

Οι ανασκαφές στον ιερό χώρο του Ηραίου άρχισαν πριν από εκατόν είκοσι πέντε χρόνια και συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Σχεδόν ολόκληρη η έκταση του ιερού ναού ήρθε στο φως. Ο μεγάλος ναός, οι βωμοί, μικρότεροι ναοί, σπίτια και αναρίθμητα ευρήματα αποκαλύπτουν έναν μεγάλο πολιτισμό που έλαμψε στην περιοχή. Η λατρεία της Σαμίας Ήρας δεν ήταν μόνο Πανελλήνια, αλλά όπως δείχνουν τα πολυάριθμα ευρήματα είχε επεκταθεί σ' ολόκληρο τον τότε κόσμο. Εκτός από τα αφιερώματα των Σαμίων και των άλλων Ελλήνων προς τη μεγάλη θεά, βρέθηκαν και αφιερώματα από την Κύπρο, την Αίγυπτο, ακόμα δε και τις χώρες της Μ.Ασίας και της Μ.Ανατολής.

Ναός του Ηφαίστου ή Θησείο

Ο Ναός του Ηφαίστου (αποκαλούμενος και Θησείο) είναι ένας από τους πλέον διατηρημένους αρχαίους ναούς του ελληνικού χώρου. Ήταν αφιερωμένος στο θεό Ήφαιστο και στην Εργάνη Αθηνά. Βρίσκεται στην περιοχή του Θησείου, που πήρε το όνομά του λόγω της παλιάς, σήμερα αναθεωρημένης απόδοσης του ναού στο Θησέα. Ο ναός του Ηφαίστου είναι προσβάσιμος για το κοινό, καθώς αποτελεί τμήμα του αρχαιολογικού χώρου της Αρχαίας Αγοράς.

Ο Ναός αυτός είναι χτισμένος πάνω στο λόφο του Αγοραίου Κολωνού, στο δυτικό μέρος της Αρχαίας Αγοράς, κατά διεύθυνση Ανατολή - Δύση με είσοδο από την Ανατολή. Είναι δωρικού ρυθμού, περίπτερος, εξάστυλος ναός, κτισμένος ίσως από τον αρχιτέκτονα Ικτίνο από πεντελικό μάρμαρο. Έχει 13 κίονες σε κάθε πλευρά μήκους και 6 (συναριθμούμενοι) κατά πλάτος. Ο σηκός του χωρίζεται σε πρόναο, κυρίως ναό και οπισθόδομο.

Ο ναός είχε σχεδιαστεί και πιθανότατα άρχισε να χτίζεται ήδη από το 450 π.Χ., σίγουρα πριν από τον Παρθενώνα. Η σύλληψή του ανήκει στη γενιά των Μαραθωνομάχων και του Κίμωνα και όχι στο οικοδομικό πρόγραμμα του Περικλή. Στα χρόνια που ακολουθούν σημειώνονται αλλαγές στο σχεδιασμό, γύρω στο 445 π.Χ., είναι όμως σε προχωρημένο στάδιο το έργο, αφού τότε ολοκληρώνονται οι μετόπες με τους άθλους του Ηρακλή και τα γλυπτά του ανατολικού αετώματος. Μεταξύ 445-440 π.Χ. φιλοτεχνείται η δυτική ζωφόρος. Ανάμεσα στο 435 και το 430 π.Χ. χρονολογούνται η ανατολική ζωφόρος, το δυτικό αέτωμα και η διαμόρφωση του εσωτερικού με περαιτέρω αλλαγές στο αρχικό σχέδιο. Το 421 π.Χ. τοποθετούνται η σίμη, τα

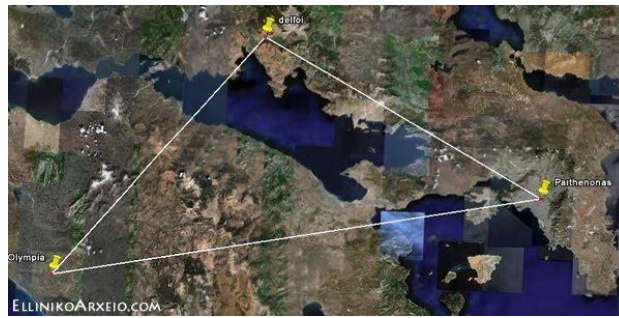

ακρωτήρια και το λατρευτικό σύμπλεγμα του Ηφαίστου και της Αθηνάς, οπότε πρέπει να ολοκληρώνεται και η στέγη του ναού. Τα επίσημα εγκαίνια έγιναν το 416/5 π.Χ. Ο πιθανότερος λόγος που διάρκεσαν τόσο πολύ οι εργασίες στο ναό του Ηφαίστου είναι ότι με το οικοδομικό πρόγραμμα του Περικλή δόθηκε προτεραιότητα στον Παρθενώνα, από το 447 π.Χ., και στο ναό του Ποσειδώνα στο Σούνιο, από το 444 π.Χ.

Στην ανατολική πρόσοψη του ναού, που βλέπει προς την Αρχαία Αγορά, ο ανάγλυφος διάκοσμος στις μετόπες απεικονίζει τους άθλους του Ηρακλή, ενώ στο αέτωμα παριστάνεται πιθανόν μια Κενταυρομαχία (μάχη του Θησέα και των Λαπιθών εναντίον των Κενταύρων στο Πήλιο). Στην ανατολική ζωφόρο απεικονίζεται άλλη μια σκηνή μάχης. Η ταύτιση του θέματος δεν είναι σίγουρη και οι διάφορες ερμηνείες προτείνουν μάχη του Θησέα και των Παλλαντιδών, μάχη Ελλήνων και Τρώων στο Σκάμανδρο, όπου ο Ήφαιστος βοήθησε τον Αχιλλέα, ή μάχη του Ερεχθέα και του Ευμόλπου. Στη δυτική πλευρά ο γλυπτός διάκοσμος απεικονίζει την άλωση της Τροίας στο αέτωμα και το κυνήγι του Καλυδωνίου Κάπρου στη ζωφόρο. Οι βόρειες και νότιες μετώπες αποδίδουν επεισόδια από τις περιπέτειες του Θησέα (γουρούνα Κρομμύνα, Σκίρων, Κερκύων, Περιφήτης, Προκρούστης, Σίνης, ταύρος Μαραθώνα, Μινώταυρος).

Κατά την αρχαιότητα στο εσωτερικό του ναού υπήρχαν χάλκινα αγάλματα του Ηφαίστου και της Αθηνάς κατασκευασμένα από τον Αλκαμένη (421 - 415 π.Χ.). Πρόκειται για ένα από τα καλύτερα διατηρημένα μνημεία της Αγοράς και τον καλύτερα σωζόμενο ναό δωρικού ρυθμού στον Ελλαδικό χώρο.

Οι Γεωμετρικές Σχέσεις των Ναών

Οι αριθμοί, σπουδαία στοιχεία αλήθειας κατά τους αρχαίους Έλληνες, αναγνωρίστηκαν εξ αρχής ως μεταφυσικές οντότητες - θεοί ή δαίμονες - που καθόριζαν την μοίρα των ανθρώπων. Στη συνέχεια, η ανακάλυψη της Γεωμετρίας θεωρήθηκε έργο και σχέδιο αυτού τούτου του Θεού, παριστανόμενο συνήθως με ένα όμορφο, συμμετρικό, αρμονικό σχήμα (το απλούστατο ένα τρίγωνο). Οι αριθμοί μαζί με την Γεωμετρία και παράλληλα με την Αστρολογία - δηλαδή την γνώση της αέναου αρμονικής κινήσεως των αστερών - ως συγκεκριασμός επιστημών που ερμηνεύουν την ομορφιά του κόσμου, αποτυπώθηκαν πάνω στη γη με συμβολικά, αλλά υλικής υπόστασης, έργα όπως βωμοί, ιερά, ναοί και πόλεις ολόκληρες, με αρμονικές γεωμετρικές και λεξαριθμικές σχέσεις μεταξύ τους!

Εκφρασμένες σε αριθμούς, οι διαστάσεις των διαφόρων νοητών σχημάτων - κυρίως τριγώνων - που σχηματίζονται, υπολογιζόμενες σε αρχαία στάδια, αντιστοιχούν σε σημαντικές λέξεις της ελληνικής γλώσσας! Ενίοτε άλλωστε, τα τοπωνύμια δείχνουν τις κατευθείαν αποστάσεις μεταξύ των ιερών, εφόσον αυτά υπολογιστούν λεξαριθμητικά!

Μετά την αποκάλυψη του Αρχαίου Γεωμετρικού Τριγωνισμού, το 1967, από τον Γάλλο J. Richer και την μερική μαθηματική και αστρονομική ερμηνεία των αρχαίων μνημείων από τους Έλληνες, Θ. Μανιά, το 1971 και εν συνεχεία από τον Α. Αλεξίου το 1974, το γεγονός που πραγματικά έχει ιδιάζουσα βαρύτητα στην έρευνά μας, είναι η διαπίστωση ότι η αρχαία ελληνική γλώσσα έχει τέλεια σχέση με τα μαθηματικά και επέκεινα σχετίζεται άμεσα με τα μνημεία της αρχαιότητας και την Τριγωνοδαισία του Γεωγραφικού χώρου της Ελλάδας.

Η διαδικασία της ιερής γεωγραφίας

Όπως αναφέρουν ο Αριστοτέλης και ο Στράβων, ο καθορισμός της ίδρυσης ιερών ακολουθούσε κάποιο νόμο, αλλά ουδής αναφέρει το περιεχόμενο του νόμου. Οπωσδήποτε αυτός θα σχετιζόταν με το θείον, συνδέοντας τα ιερά με τον έναστρο ουρανό, έτσι ώστε τα μέρη της γης που κατοικούνταν από ανθρώπους να βρίσκονται σε αρμονική σχέση με τους θεούς-Ουράνια σώματα.

Αλλά ακόμα κι αν δεχτούμε μια τέτοια άποψη αρμονίας μεταξύ θείων και ανθρωπίνων έργων, μας διαφεύγει ο νόμος που διέπει αυτή την αρμονία, την οποία εμείς σήμερα αμυδρά αντιλαμβανώμεθα με την μορφή της τριγωνοδαισίας, πιθανότατα επειδή ο αριθμός 3 (τρία) είναι ο, κατ' εξοχήν, ιερός αριθμός όλων των θρησκειών όλων των εποχών, από τα βάθη της προϊστορίας μέχρι και σήμερα.

Ο αριθμός τρία εθεωρείτω "ευτυχής αριθμός". Ακόμη, το τρία συμβόλιζε τον "Λόγο τον Νου και τη Θέληση", δηλαδή μια αποκρυφιστική εκδοχή της Δημιουργίας του κόσμου, αλλά επιπροσθέτως το "Κέντρο, την Ακτίνα και την Περιφέρεια" του κύκλου, που ήταν κι αυτός ιερό σχήμα, γιατί συμβόλιζε τον Ήλιο, την πηγή της Δημιουργίας. Έτσι φαίνεται ότι ο νόμος, τον οποίο αναφέρει ο Αριστοτέλης, επέβαλε την διάταξη αυτή των πόλεων, ιερών κ.λ.π. ώστε, ανά δύο, να σχηματίζουν ισοσκελή τρίγωνα, συνδεδεμένα μέσω της κορυφής τους με τους Δελφούς, τον ομφαλό, αν όχι της γης, τουλάχιστον της Ελλάδας!

Ισοσκελή τρίγωνα που σχηματίζονται

Αλλά ας δούμε κάποια στοιχεία. Αρκετά γνωστό είναι το ισοσκελές τρίγωνο της Ακρόπολης της Αθήνας, με τον ναό του Ποσειδώνα στο Σούνιο και τον ναό της Αφαίας Αθηνάς στην Αίγινα με απόσταση 242 στάδια. Αν ήταν μόνο αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σύμπτωση αλλά έχουμε πάρα πολλά παρόμοια τρίγωνα για να χαρακτηριστούν απλά συμπτώσεις.

ΔΕΛΦΟΙ

Ίση απόσταση απ' το μαντείο των Δελφών έχουν:

Αθήνα - Ολυμπία, 660 στάδια
 Ελευσίνα - Ιωλκός, 550 στάδια
 Μεγαλόπολη - Φιγάλεια, 660 στάδια
 Ιδαίον Άνδρο στην Κρήτη - Σμύρνη, 2198 στάδια
 Τέλλα - Κέρκυρα, 1350 στάδια
 Κινύρα Θάσου - Καρδαμύλη Χίου 1700 στάδια

ΔΗΛΟΣ

Ίση απόσταση από το ιερό νησί της Δήλου έχουν:

Κόρινθος - Μυτιλήνη
 Ασκληπιείο Κω - Ασκληπιείο Επιδαύρου
 Αθήνα - Καρδαμύλη (Χίος)
 Σμύρνη - Θήβα
 Θέρμη Θεσσαλονίκης - Φίλιπποι
 Δίκτυννα - Κνωσός
 Ιδαίον άντρο - μαντείο Τροφωνίου
 Σπάρτη - Πέργαμος
 Ίλιον (Τροία) - Ιωλκός
 Δελφοί - Αλεξάνδρεια
 Αργος - Μυκήνες, 1200 στάδια

ΔΩΔΩΝΗ

Ίση απόσταση από το ιερό της Δωδώνης έχουν:

Δελφοί - Ιωλκός (1050 στάδια)

Ολυμπία - Τροφώνιο μαντείο (1240 στάδια)

Ελευσίνα - ανάκτορο Νέστορα στην Πύλο (1600 στάδια)

Αθήνα - Σπάρτη (1700 στάδια)

Δήλος - Αλεξάνδρεια Τρωάδος (2482 στάδια)

Κνωσός - Μίλητος (3300 στάδια)

Ρώμη - Βυζάντιο

Αντίστοιχες ιδιότητες παρουσιάζουν επίσης η Αθήνα, η Σπάρτη, το Αργος, η Δωδώνη, η Κνωσός, και η Πέλλα

Η Σμύρνη ισαπέχει απ' την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη (1620 στάδια). (φ × 1000)

Ο Μαραθώνας ισαπέχει απ' την Αθήνα και από την Κάρυστο.

Τελετές Μυστήρια

Η λέξη Μυστήριο στην αρχαία Ελλάδα σήμαινε το απόρρητο, το μυστικό, το άρρητο μέρος μιας τελετής ή λατρείας οι οποίες δεν γινόταν φανερές σε άτομα που δεν είχαν μνηθεί. Όπως

φαίνεται και ετυμολογικά η λέξη παράγεται από το ρήμα Μυείν δηλαδή κλείνω και αναφέρεται κυρίως στα μάτια και στα χείλη. Εκείνοι που μούνται στα μυστήρια του υπερβατικού, απαγορεύεται να τα ανακοινώσουν σε άλλους μη μνημένους, πρέπει να κλείνουν το στόμα τους.

Τα αρχαία Μυστήρια ήταν ίσως η ανώτερη πνευματική κληρονομιά στην αρχαία Ελλάδα. Ήταν κυρίως κρυφές λατρείες, όπου έπρεπε πρώτα κανείς να μνηθεί, κοινώς να εισαχθεί. Ο οπαδός αυτής της λατρείας ονομαζόταν Μύστης και το πρόσωπο που τον εισήγαγε σ' αυτή

Μυσταγωγός. Κάθε μυστηριακή κοινότητα είχε τα κοινά γεύματα, τους κοινούς χορούς και τις ιεροτελεστίες, όπου άνθρωποι που έσμιζαν στο ίδιο χορό, που συμμετείχαν στα ίδια δρώμενα ένιωθαν για πάντα ενωμένοι.

Στην εσωτερική έννοιά τους παρουσίαζαν τις αιώνιες αλήθειες είτε ήταν φυσικές είτε ήταν πνευματικές που διατηρήθηκαν στο πέρασμα χιλιάδων ετών.

Από τα λίγα που γνωρίζουμε για αυτά φαίνεται ότι παρουσίαζαν αλληγορικές αναπαραστάσεις που συμβολίζουν τα πεπρωμένα των ψυχών μετά θάνατον, το νόμο και την ενότητα που συνδέουν όλα τα όντα. Επίσης ήταν τελετουργίες για την ευκαρπία της γης, για την πολυπόθητη βροχή.

Και υπήρχαν πάντα τοπικά μυστήρια, αλλά και μυστήρια που απόκτησαν πανελλήνια εμβέλεια όπως τα Ελευσίνια, τα Ορφικά, τα Κρητικά και τα Καβείρια..

Όλα σχεδόν επηρεασμένα από αυτά της Αιγύπτου, αναδιοργανώθηκαν με την παρέμβαση μεγάλων μυστών και ιεροφαντών που θήτευσαν πριν στα Αιγυπτιακά ιερά όπως ο Κάδμος, ο Ορφείας, ο Φερεκύδης, ο Επιμενίδης, ο Πυθαγόρας.

Στα μυστήρια όλων των εποχών και όλων των θρησκειών οι άνθρωποι επιδιώκουν τη βοήθεια του Θεού ή των Θεών. Και την επιδιώκουν από την στιγμή που μπόρεσαν να συλλάβουν την ιδέα των πανίσχυρων Θεών και του υπερβατικού τους κόσμου. Τα μυστήρια εμφανίζονται σε ένα αρκετά αναπτυγμένο πολιτιστικό στάδιο του ανθρώπου. Η σύλληψη της έννοιας των Θεών, των πνευμάτων και ενός υπερβατικού κόσμου που υπάρχει πέρα από τις αισθητές δυνατότητες του ανθρώπου, αποτελούν την αναγκαία προϋπόθεση για την ύπαρξη των μυστηρίων.

Βασικό στοιχείο στην τέλεση των μυστηρίων ήταν ο κύκλος των μνημένων. Αλλά έως ένα βαθμό συμμετείχαν και μη μνημένοι διαφορετικά δεν θα υπήρχε συνέχεια στα μυστήρια αν δεν υπήρχαν μνημένοι.

Εκεί μπορούσαν να λάβουν μέρος μόνο όσοι πετύχαιναν μετά από προετοιμασίες δοκιμασιών και υποσχέσεων (π.χ. περί εχεμύθειας) και μόνο τότε γίνονταν δεκτοί στο χώρο των μνημένων. Στους χώρους εκείνους που υπήρχε εξωτερική και εσωτερική λειτουργία ιδιαίτερη έμφαση δινόταν στην ψυχική ανύψωση του ανθρώπου προς την πνευματική του ολοκλήρωση και τελειοποίηση μέσω του καθαρμού και του εξαγνισμού, για να κατακτήσει ο μνημένος με την

ψυχή του την αγάπη και την πνευματική ελευθερία. Το κυριότερο μέρος από την εξωτερική μύηση ήταν οι καθαρμοί και οι εξαγνισμοί, όπου το μέρος αυτό των Μυστηρίων ονομαζόταν καθάρσια ή και καθαρμοί.

Όλα τα μυστήρια του κόσμου έχουν για κέντρο τους τη Μητέρα-Γη που στους διάφορους λαούς παίρνει και ιδιαίτερα ονόματα. Στους Σουμερίους λέγεται Ιναννά, στους Βαβυλώνιους Ιστάρ, στη Συρία Ασάρτη, στη Φοινίκη Ανάθ, στην Αίγυπτο Ίσιδα, στη Μικρά Ασία λέγεται Μεγάλη Μητέρα, Κυβέλη, Δινδυμήνη, Μα, στους Έλληνες Δήμητρα ή Ρέα κλπ.

Στον χώρο του Αιγαίου υπάρχει το κοινό επίκεντρο της Μεγάλης Μητέρας Γης με τις αντίστοιχες της Δ..Μικράς Ασίας, όπου στην αρχή μάλλον δεν χρειαζόταν να αναφερθεί το όνομά της. Αργότερα πήρε το όνομα Ρέα (που σημαίνει Γη - Γαία) και επίσης Δήμητρα (Γη Μήτηρ).

Στα πρώτα μυστήρια στον κόσμο του Αιγαίου υπάρχει και αρσενικός θνήσκων θεός όπως σε όλα τα μυστήρια της Μέσης Ανατολής. Στις νεότερες ανακαινίσεις των μυστηρίων εκλείπει ο θνήσκων θεός και στη θέση μπαίνει η "Κόρη - Περσεφόνη". Ο ουράνιος σύζυγος εξακολουθεί να υπάρχει, αλλά με διάφορα ονόματα όπως: Δίας, Ποσειδώνας, Ίακχος ή και ακόμα είναι ανώνυμος θεός. Παρατηρούμε ότι στα Διονυσιακά-Ορφικά και στα Κρητικά εξακολουθεί να παίζει κύριο ρόλο ο θνήσκων θεός όπως ο Διόνυσος που ταυτίζεται με τον Όσιρη και ο Ορφέας.

Πάντως στον κόσμο του Αιγαίου και της Ελλάδας γενικότερα τα μυστήρια γίνονταν δύο φορές το χρόνο, το φθινόπωρο με τη σπορά και την άνοιξη όταν τα σπαρτά θέλουν βροχή, αλλά σε κάθε περιοχή τα μυστήρια τελούνταν ανάλογα με το κλίμα.

Τα Ελευσίνια Μυστήρια

" Η κόρη έπαιζε ασταμάτητα στα λιβάδια που τόσο πολύ αγαπούσε. Ήταν η εποχή που η ζωή εκδηλωνόταν στη γη με πολλά χρώματα. Μέσα στο παιχνίδι η κόρη είδε ένα θεσπέσιο λουλούδι, ένα Νάρκισσο κι έτρεξε να τον πάρει. Εκεί κοντά έβοσκε τους χοίρους του ο Ευουλέας και μόλις η κόρη άγγιξε το Νάρκισσο ο Πλούτωνας βρήκε την ευκαιρία να την πάρει κοντά του, ανοίγοντας ένα χάσμα όπου μαζί με την Περσεφόνη έπεσαν και οι χοίροι του Ευουλέα. Η μητέρα της έτρεξε να τη βρει δίχως αποτέλεσμα και καθώς η λύπη της Θεάς συνεχιζόταν, ο Δίας θέλοντας να τη βοηθήσει έκανε μία συμφωνία με τον Πλούτωνα. Το 1/3 του χρόνου να είναι βασίλισσα του κάτω κόσμου και τα 2/3 να είναι επάνω στη γη με την μητέρα της "Οι θεοί αυτών των μυστηρίων είναι δύο ζεύγη, η Μητέρα - Κόρη και ο Θεός - Θεά".

Ο μύθος της Δήμητρας και της Περσεφόνης αποτελεί το κέντρο της λατρείας των Ελευσινίων. Θεωρείται ότι τα Ελευσίνια Μυστήρια ιδρύθηκαν από τον Εύμολπο το 1.400 π.Χ κι ότι άρχισαν να λειτουργούν επίσημα τον 8ο αιώνα π.Χ Υπήρχαν τα μικρά (Ελάσσονα) τα εν Άγραι και τα

μεγάλα (Μείζονα) μυστήρια. Σύμφωνα με ορισμένους μελετητές, δεν πρέπει να ταυτίζονται τα μικρά (Ελευσίνια) με τα Ελευσίνια Μυστήρια. Υπήρχε σαφής διάκριση μεταξύ των Ελευσινίων και των Μυστηρίων, διότι για την τιμή της Δήμητρας και της Κόρης γίνονταν πολλές γιορτές και οι πιο επίσημες ήταν όπως αναφέραμε τα Ελευσίνια, τα Θεσμοφόρια, τα Αλώςα και τα Θαλύσια.

Κατά τη διάρκεια του Ανθεστηρίωνα (Β΄ 15ήμερο Φεβρουαρίου και Α΄ 15ήμερο Μαρτίου) την εποχή της Άνοιξης, τελούνταν τα Ελευσίνια ή τα "Εν Αστει" ενώ τα "Μυστήρια εν Ελευσίνι" τα ονομαζόμενα μεγάλα τελούνταν το μήνα Βοηδρομιώνα (Β΄ 15ήμερο Σεπτεμβρίου και Α΄ 15ήμερο Οκτωβρίου). Σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, και οι δύο γιορτές τελούνταν στην Ελευσίνα αλλά τα μεν Μυστήρια ήταν η καθαρά θρησκευτική τελετή στην οποία έπαιρναν μέρος μόνο οι μύστες, ενώ τα δε Ελευσίνια ήταν αγώνες προς τιμήν της Δήμητρας κι ονομάστηκαν έτσι επειδή τελούνταν στην Ελευσίνα. Άλλοι μελετητές υποστηρίζουν ότι και στα μικρά τελούνταν Ιερές μυητικές τελετουργίες προς τιμή της Θεάς Περσεφόνης (Κόρης) και ήταν εισαγωγικές και προπαρασκευαστικές για τα Μεγάλα Μυστήρια.

Οι μουόμενοι θυσίαζαν δέλφακα (χοιρίδιο) και με τα νερά του ποταμού (Ιλισσός) καθαρίζονταν από τα μιάσματα με τη βοήθεια ειδικού ιερέα που λεγόταν "Υδρανός". Ακολουθούσε μέγας όρκος τους μπροστά στον όσιο Ευμολπίδη "Ιεροφάντη" της Ελευσινίας Δήμητρος και κατήχησή τους από τον τελευταίο, αναγκαία για την προπαρασκευή των μυστών για τα μετά από πέντε ενιαυτούς λεγόμενα Μεγάλα Ελευσίνια (Εποπτεία). Στο τέλος, οι μουόμενοι ενθρονίζονταν και οι ιερείς χόρευαν τελετουργικά γύρω απ' αυτούς ως σημείο αποδοχής στον κύκλο της πρώτης μύησης.

Από τις δεκαπέντε έως τις είκοσι δύο του μήνα Βοηδρομιώνα τελούνταν ανά πενταετία στην Ελευσίνα τα Μεγάλα Μυστήρια που κατέληγαν σε επιφάνεια της Θεάς Περσεφόνης και μύηση των μυστών στο "υπέρτατο μυστικό της ζωής". Η πρώτη ημέρα της μύησης λεγόταν "Αγυρμός", δηλαδή συγκέντρωση και περνούσε με την προσέλευση των υποψηφίων μυστών στο Ιερό της Ελευσίνιας. Η δεύτερη ημέρα λεγόταν "Ἄλαδαι Μύσται" και περνούσε με πομπή προς τη θάλασσα και καθαρμούς στα νερά της. Την τρίτη ημέρα καθιερωνόταν απόλυτη νηστεία κι άρχιζε η χορήγηση του περίφημου ποτού "Κυκεών". Η νηστεία σταματούσε το ίδιο βράδυ με λίγα "ιερά τρόφιμα" που δίνονταν στους μουόμενους μέσα από μια "Μυστική Κύστη". Την τέταρτη ημέρα προσφέρονταν θυσίες στις θεότητες της Ελευσίνιας και χορεύονταν ιερατικοί κυκλικοί χοροί. Την πέμπτη ημέρα "Λαμπαδηφορία" οι μουόμενοι με πυρσό στο χέρι σχημάτιζαν ανά δύο σιωπηλή πομπή με επικεφαλής τον "Δαδούχο" ιερέα κι έμπαιναν στο Ναό της Θεάς Δήμητρας. Η έκτη ημέρα λεγόταν "Ἰακχος" και ήταν αφιερωμένη σε λατρευτικές πράξεις προς τιμή του Θεοπαίδα Ιάκχου με περιφορά του αγάλματός του (στεφανωμένου με μυρσίνη σε ένδειξη πένθους) και των ιερών του αντικειμένων (Λικμός, Κάλαθος, Φαλλός) από τον Κεραμεικό στην Ελευσίνα μέσω της "Ιεράς Οδού". Η νύχτα προς την έβδομη ημέρα λεγόταν "Ιερά Νύξ" και εγκαινίαζε τη Μεγάλη Μύηση που ολοκληρωνόταν την ένατη ημέρα με την τελική Ιεροφάνεια και τη Θεαματική επιφάνεια της Θεάς Περσεφόνης που ανερχόταν από τον Άδη. Επίσης τα σύμβολα που αναφέρονται ότι χρησιμοποιούσαν στα μυστήρια αυτά είναι τα εξής: Η σφαίρα, το στάχυ και η χλόη, το φίδι, η άκανθος, ο υάκινθος, το σπειρωτό φίδι το κουκουνάρι, το αυγό και Κλάδος Πίτυος.

Στα Ελευσίνια γύρω 176 μ.Χ. μυήθηκε και ο Μ.Αυρήλιος ενώ στα Μυστήρια αυτά δεν γίνονταν δεκτοί ανθρωποκτόνοι, ιερόσυλοι, εναγείς, μάγοι και άθεοι (στους τελευταίους κατατάσσονταν την ύστερη αρχαιότητα οι Επικούριοι και οι Χριστιανοί). Τα Μυστήρια έπαψαν να τελούνται το

395 μ.Χ με την πλήρη καταστροφή και πυρπόληση των Ιερών από τον Γότθο χριστιανό Αλάριχο και τη μαρτυρική θανάτωση σύσσωμου του ιερατείου πάνω στην πυρά.

Τα Ορφικά Μυστήρια

Ο Ορφέας στάθηκε το έμψυχο πνεύμα της ιερής Ελλάδας , αυτός που αφύπνισε τη θεία ψυχή. Η επτάχορδη λύρα του αγκαλιάζει το σύμπαν. Κάθε χορδή της αντιστοιχεί σ' ένα ρυθμό της ανθρώπινης ψυχής , περιέχει το νόμο μιας επιστήμης και μιας τέχνης. Η Θεουργική και διονυσιακή ώθηση, που κατόρθωσε να μεταδώσει στην Ελλάδα ο Ορφέας, μεταφέρθηκε μέσα απ' αυτήν σε όλη την Ευρώπη. Εμφανίστηκε στη Θράκη ήταν βασιλικής καταγωγής και με τη μελωδική φωνή του ασκούσε παράδοση έλξη. Ξαφνικά ο νέος αυτός εξαφανίστηκε. Έλεγαν ότι πέθανε, ότι κατέβηκε στον Άδη. Είχε φύγει για την Αίγυπτο όπου μυήθηκε και ξαναγύρισε μετά από πολλά χρόνια με ένα όνομα μύησης που πήρε από τους δασκάλους του. Τώρα ονομαζόταν Ορφέας ή Άρφα που σημαίνει "Εκείνος που γιατρεύει με το φως".

Οι ιερείς της Ροδόπης υποδέχτηκαν τον μύστη της Αιγύπτου σαν σωτήρα. Σε λίγο η επίδρασή του θα εισχωρήσει σε όλα τα ιερά της Ελλάδας. Αυτός καθιέρωσε τη βασιλεία του Δία στη Θράκη και του Απόλλωνα στους Δελφούς, που έβαλε τις βάσεις του Αμφικτιονικού Συνεδρίου, το οποίο υπήρξε η κοινοτική ενότητα της Ελλάδας. Τέλος με τη δημιουργία των Μυστηρίων διαμόρφωσε τη θρησκευτική ψυχή της πατρίδας του. Στην κορυφή της μύησης συγχώνευσε τη θρησκεία του Δία με τη θρησκεία του Διονύσου, σε μια παγκόσμια σκέψη. Οι μύστες ασπάζονταν από τα διδάγματά του το αγνό φως των υπέρτατων αληθειών. Κι αυτό το ίδιο φως έφθανε ως τον λαό κάπως μετρισμένο, όχι όμως και λιγότερο ευεργετικό, κάτω από το πέπλο της ποίησης και των μαγευτικών γιορτών. Κατ' αυτό τον τρόπο έγινε ο αρχιερέας της Θράκης, μέγας ιερέας του Ολυμπίου Δία, και για τους μύστες αυτός που αποκάλυπτε τον Ουράνιο Διόνυσο.

Ο μύθος της Ευριδίκης έχει μεγάλο ενδιαφέρον , αλλά όχι σαν ιστορία αγάπης. Είναι ένα θεολογικό κομμάτι που οικειοποιήθηκε στην αρχή ο Διόνυσος. Η Σεμέλη, η πρασινισμένη γη, προβάλλει από κάτω, χρόνο με το χρόνο μαζί της έρχεται κι ο Διόνυσος , ενώ εξαιτίας κάποιου αισθήματος ιπποτισμού οι άντρες είπαν ότι πηγαίνει για τη φέρεϊ. Ο ρόλος του Διόνυσου περνά στον Ορφέα. Πάντως το πάντρεμα μεταξύ του Διονύσου Ζαγρέα και του Ορφισμού δεν ήταν καθόλου εύκολο. Ο Ορφέας ως ιερέας του Διονύσου σφετερίστηκε την ανάστασή και το θάνατό του απ' όπου ξεπήδησε η όμορφη ιστορία αγάπης. Εύκολα προστέθηκε ένα στοιχείο-ταμπού, κοινό σε πολλές πρωτόγονες ιστορίες. Χθόνιες τελετές συχνά επικαλούνταν εμπειρέχοντας την ιδέα "να μην στραφεί κάποιος πίσω" (αμεταστραπί). Στα Ορφικά Μυστήρια υπήρχαν διάφορες τελετουργίες εξαγνισμού, οι διάφορες αποχές όπως η απαγόρευση της κρεοφαγίας. Ο Ορφισμός επηρέασε και τον Πυθαγόρα που έγινε ζηλωτής του τρόπου έκφρασης του Ορφέα. Στα χρόνια δε του Πεισίστρατου ήταν πολύ δύσκολο να ξεχωρίσουν τα γνήσια Ορφικά από τα Πυθαγόρεια. Όσοι μυούνταν στα Ορφικά Μυστήρια τηρούσαν με θρησκευτική ευλάβεια μυστικές διατάξεις ,

οι οποίες είχαν μεγάλης ομοιότητα με τις Πυθαγορικές αρχές. (Αποτελούνταν από 9 βαθμούς και διαιρούνταν σε 3 κατηγορίες.

Σε αυτά που αφορούσαν τη διαμόρφωση του ανθρώπου κι έδειχναν την προέλευσή του, σε αυτά που δίδασκαν τις δυνάμεις της φύσης, τις ποικιλίες των οργάνων των διαφόρων μορφών και μεγάλα και ιερά στα οποία δεν έπρεπε να αναφέρουν ούτε λέξη για την ύπαρξή τους.

Στην πρώτη ομάδα μούνταν άντρες και γυναίκες και υποβάλλονταν σε πενταετή σιγή. Στη δεύτερη μούνταν μόνο εξαγνισμένοι στο σώμα και στο νου και καθαροί από ανομήματα. Στην τρίτη μούνταν μόνο φωτισμένοι και εμπνευσμένοι νέοι και αγνές κοπέλες με ψυχικό κάλλος.

Οι Ορφικοί Ύμνοι, μύθοι και εξορκισμοί αν και γραμμένοι σε διαφορετικές εποχές από διαφορετικούς συγγραφείς, (μολονότι το όνομα του Ορφέα αρκετές φορές δεν αναφέρεται πουθενά) εκφράζουν θέματα που εντάσσονται στα πλαίσια του Ορφισμού, μιας ονομασίας που έφτασε να είναι θρησκευτική τάση αν και μερικοί μελετητές τον θεωρούν ως θρησκεία που είχε εισαχθεί από άλλες χώρες, ενώ άλλοι ως αίρεση και άλλοι ως ρεύμα ελληνικής προέλευσης με ξένες επιδράσεις (όπως η αντίληψη της Ορφικής Κοσμογονίας με το Κοσμικό Αυγό και η αθανασία της Ψυχής με την αντίληψη του Ορφικού Τροχού ή του Κύκλου του ακατάπαυστου εξαγνισμού.

Τα Κρητικά Μυστήρια

Η γη είναι ζωντανή και κάθε χρόνο γεννά καρπούς με τους οποίους τρέφονται τα ζώα και ο άνθρωπος. Κάθε μορφή ζωής στηρίζεται στους καρπούς που γεννά η γη. Ήταν μια ανακάλυψη, μία επαναστατική σκέψη που επηρέασε τις κατοπινές σκέψεις του ανθρώπου στη δημιουργία των διαφόρων πολιτισμών που θα αναπτύξει. Η ΓΗ γεννά. Αλλά για να γεννήσει έπρεπε να έχει επαφή με κάποιο αρσενικό. Στην Πελασγική Κρήτη το κύριο μέρος της λατρείας ήταν εστιασμένο στη Μεγάλη Μητέρα, τη Ρέα-Γη σε ύστερους χρόνους, που συμβόλιζε την ανανεωτική παραγωγική φροντίδα της φύσης. Η Θεά Μητέρα είναι η χθόνια θεά με τα φίδια, η πότνια θηρών με λιοντάρια και αγρίμια κ.λ.π. Μαζί της λατρεύεται ο δυνατός γονιμοποιός θεός (φαίνεται στη μορφή του ταύρου) και το νεαρό ζευγάρι του αγοριού και της κόρης που πεθαίνουν ή χάνονται το φθινόπωρο και ξαναγυρίζουν την άνοιξη στο φως και τη ζωή φανερώνοντας την περιοδική μορφή της φύσης.

Αρκετοί υποστηρίζουν ότι τα Κρητικά Μυστήρια διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

- Α) Στα μυστήρια της Μεγάλης Μητέρας Ρέας-Γης
- Β) Στα μυστήρια του Κρηταγενή Ιδαίου Δία.

Πιθανολογείται ότι τα Μυστήρια της Μεγάλης Μητέρας ήταν διαχωρισμένα σε Μικρά και σε Μεγάλα.

Στα Μικρά ήταν αφιερωμένα στη Θεά Μητέρα Ρέα, που τη διαδέχεται στη λατρεία η Θεά Δίκτυννα Δήμητρα και η κόρη της Δικτυναία Βριτόμαρτυ-Άρτεμη ή η ίδια μορφή της Θεάς Ειλειθυίας, Ελευθώς ή Ελευσίας και όπου έπρεπε να γίνει προπαρασκευή των γυναικών που θα μνηθούν σ' αυτά να γίνουν αγνές και καθαρές τόσο ψυχικά όσο και σωματικά για να μπορέσουν να προχωρήσουν στα Μεγάλα Μυστήρια.

Επίσης έτσι φανερώνεται γιατί είχαν χωριστά το Ιερό Σπήλαιο της Ειλειθυίας η οποία ήταν Θεά της αναπαραγωγής και του τοκετού σε σχέση με τη Θεά Βριτόμαρτυ δηλαδή τη γλυκιά παρθένο ή την Άρτεμη. Σε αυτά τα μυστήρια διδάσκονταν οι παραδόσεις των Θεών και ηρώων καθώς και οι συμβολισμοί της Μεγάλης Μητέρας καθώς και οι δυνάμεις και ιδιότητές της στα τέσσερα γνωστά στοιχεία (γη-όφις, νερό-ιχθύς, αέρα-περιστέρα, φωτιά-λέων).

Μυούνταν επίσης στην κατασκευή του συμβολικού μίτου της Αριάδνης (από εδώ πιθανόν να παράγεται το όνομα Μίτρα που δήλωνε την Αφροδίτη συμβολίζοντας επίσης το υφάδι ως νήμα της ζωής ή και την παρθενική ζώνη.

Στα Μεγάλα Μυστήρια υπήρχαν βαθμοί μυστικών τελετουργιών προς τη Θεά των Όφειων που συμβόλιζε τη μεγάλη Θεά. Πριν όμως απ' αυτά ξεκινούσαν λιτανείες, λατρευτικές προσφορές που προσφέρονταν στο Ιερό Δένδρο, αλλά και στη στήλη του Διπλού Πέλεκου που βρισκόταν στο κέντρο Ιερού ή Σπηλαίου δείχνοντας έτσι την ιερότητα του χώρου.

Το Ιερό Δένδρο ως σύμβολο από την άλλη συμβόλιζε την μητέρα που προσφέρει τον καρπό της ζωής. Η εκρίζωσή του γινόταν στο τέλος της σοδειάς του χρόνου και ακολουθούσαν επικλήσεις και άσματα για την αναβλάστησή του αποβλέποντας στη διαιώνισή του.

Η Ρέα, κόρη του Ουρανού και της Γης, σύζυγος του Κρόνου και μητέρα του Δία, λατρευόταν κάτω από το Ιερό Δένδρο στις ψηλές κορυφές των βουνών όπως και στα Ιερά Σπήλαια. Είχε επίσης και επίθετο Αμμάς Πελασγικής προελεύσεως που σήμαινε τη μητέρα κάτι που αναγραμματισμένο υπάρχει και σήμερα με τη λέξη "μαμά".

Σύμφωνα με το μύθο, όταν ήρθε η ώρα να γεννήσει η Ρέα το μελλοντικό πατέρα των Θεών, το Δία ήρθε κι έκρυψε το παιδί σε ένα σπήλαιο (του όρους Αιγαίου ή στο βουνό Δίκη ή στο βουνό Ίδη) για να μην το καταβροχθίσει ο σύζυγός της ο Κρόνος.

Όταν άρχισαν οι πόνοι του τοκετού, στηρίχτηκε με τα χέρια στο έδαφος. Αμέσως το βουνό έβγαλε με μιας τόσα πνεύματα ή Θεούς, όσα ήταν τα δάκτυλα της ετοιμογέννητης. Τα όντα αυτά διευκόλυναν τη γέννα της Θεάς και ονομάζονται Ιθαίοι Δάκτυλοι, από το βουνό Ίδη και τα δάκτυλα της Ρέας, αλλά και κατά μία άλλη εκδοχή ονομάζονται επίσης Κουρήτες και Κορύβαντες διότι το όνομα των πρώτων σημαίνει νέοι και γιατί οι δεύτεροι ήταν ήδη συνοδοί της Ρέας. Αυτοί σύμφωνα με το μύθο ήταν οπλισμένοι με ξίφος και ασπίδα και χόρευαν έναν πολεμικό χορό γύρω από το νεογέννητο παιδί της Ρέας. Με τα όπλα τους έκαναν τόσο θόρυβο σκεπάζοντας τα κλάματα του παιδιού έτσι ώστε να μην το ακούσει ο Κρόνος. Για τα Μυστήρια του Κρηταγενή Δία έχουμε κάποια στοιχεία που μας δίνει ο Θαλής από τη Γόρτυνα Κρήτης (διάσημος μύστης που έζησε τον Θ' π.Χ αιώνα) αναφέροντας ότι οι μυούμενοι στα μυστήρια αυτά διδάσκονταν την Ιατρική, την καθαρτική, την μουσική, την ορχηστρική και τη μουσική τέχνη.

Στα μυστήρια αυτά έπαιρναν μέρος οι Κουρήτες (τα μυστήρια αυτά ονομάζονταν και Κορυβαντικά), ιερείς που διακρίνονταν για τη σοφία τους. Υπήρχαν κι εδώ βαθμοί μύσεων και γινόταν προπαρασκευές με συμβολικούς καθαρμούς .

Έπειτα ακολουθούσαν δοκιμασίες αξιοπρέπειας όπως τα ταυροκαθάψια που μετέπειτα έγινε δημοφιλές και στις τοπικές γιορτές. Μέρος επίσης της τελετής ήταν και η πυρρίχη, ο ένοπλος χορός.

Τον μούμενο τον οδηγούσαν μέσα σε ένα σπήλαιο όπου έμενε εγκλειστος για ένα διάστημα 27 ημερών.

Αναφέρεται επίσης ότι την εποχή του Πυθαγόρα του Σάμιου τα κρητικά μυστήρια ονομάζονταν "Μυστήρια του Μόργου" διότι ο Μόργος ήταν ένας από τους Ιδαίους Δακτύλους .

Ο Πορφύριος αναφέρει ότι όταν ο Πυθαγόρας πήγε στην Κρήτη για να μυηθεί έκανε καθαρμούς στην παραλία της Κρήτης , νηστεύοντας 9 ημέρες κι έπειτα πήγε στο Ιδαίο Άντρο όπου γίνονταν η μύηση. Λέγεται επίσης ότι ο Πυθαγόρας διδάχθηκε από τους Ιδαίους Δακτύλους ότι ο Ζεус δεν είχε ακόμη θεοποιηθεί κι ότι ήταν θνητός εφόσον μέσα στο Ιδαίο Άντρο υπήρχε ο τάφος του.

Γι' αυτό το λόγο ξέσπασαν διαμάχες στην Ελλάδα όπου π.χ ο ποιητής Καλλίμαχος κατάκρινε τον Πυθαγόρα για ασέβεια , παρουσιάζοντας τον Δία ως θνητό.

Ο Πλάτων μας πληροφορεί ότι οι Κορύβαντες έκαναν την τελετή ενθρόνισης σε όποιον μούσαν στα Μυστήρια.

Το γενικό συμπέρασμα πάντως των μυητικών τελετών είναι ο πλασματικός "θάνατος" και η "αναβίωση" του μύστη που αφήνει την παλιά του κατάσταση κι ανασταίνεται σε μια υψηλότερη σφαίρα.

Τα Καβείρια Μυστήρια

Τα Καβείρια Μυστήρια πιθανολογείται να ήταν πελασγικής, Φρυγικής ή Φοινικικής προέλευσης . Αν και η λατρεία τους ήταν σχεδόν εξαπλωμένη σε όλη την Ελλάδα όπως και στην Μικρά Ασία έχουμε τα λιγότερα στοιχεία γι' αυτά τα Μυστήρια

Κατά τον Ηρόδοτο οι Πελασγοί ίδρυσαν τα Καβείρια. Ο ίδιος όπως και ο βασιλιάς της Σπάρτης Λύσανδρος είχαν μυηθεί στα μυστήρια της Σαμοθράκης.

Ο Στησίμβροτος από τη Θάσο, τον οποίο αναφέρει και ο Στράβων υποστήριζε ότι οι Κάβειροι προέρχονταν από το βουνό Κάβειρο της Φρυγίας όπου επίσης υπάρχει και πόλη Καβείρια και

Κάβειρα στον Πόντο. Επίσης άλλοι υποστηρίζουν ότι οι δαίμονες αυτοί ήρθαν από την Φοινίκη (απ' όπου είχε έρθει κατά μία εκδοχή ο Κάδμος). Τέλος άλλοι λένε ότι οι Κάβειροι είναι θεότητες που έρχονται από την Αίγυπτο με τον Κάδμο που έζησε στη Μέμφιδα κι ύστερα στην Τύρο της Φοινίκης.

Το καβίρ στις σημιτικές γλώσσες σημαίνει μεγάλος, στην αραβική γράφεται Kebir ενώ στα σανσκριτικά το Kawiras σημαίνει επίσης μεγάλος. Από την άλλη πλευρά όμως κάποιοι υποστηρίζουν ότι αυτό το όνομα είναι ελληνικό και φαίνεται από το ρήμα καίω (καίειν - ΚαFeίροι) εφόσον και οι Κάβειροι έχουν σχέση με τη φωτιά εφόσον ήταν παιδιά του Ήφαιστου.

Κατά τον Ηρόδοτο που επισκέφθηκε την Αίγυπτο ο μεγάλος θεός της Μέμφιδας ήταν ο Φθά ή Πτά που αποδίδεται στα ελληνικά με το όνομα Ήφαιστος.

Στην ελληνική μυθολογία οι Κάβειροι αλλά και οι Θηλυκές Καβειρίδες είναι παιδιά του Ήφαιστου και της Καβειρώς. Σε μία άλλη παραλλαγή του μύθου ο Ήφαιστος και η Καβειρώ απέκτησαν τον Κάδμιλο και παιδιά του είναι οι Κάβειροι και οι Καβειρίδες .

Οι Κάβειροι είναι στην ουσία δαίμονες της γονιμικής μαγείας κάτι που προσδιορίζεται με τα όρθια αιδοία που αναπαριστάνονται. Τον ίδιο ρόλο άλλωστε έχουν οι Σάτυροι και οι Σιληνοί στα Διονυσιακά Μυστήρια.

Αναφορές του Ομήρου τόσο στην Ιλιάδα όσο και στην Οδύσσεια μας δείχνουν ότι ο Αγαμέμνωνας και ο Οδυσσεύς, ανήκαν στον κύκλο των μυημένων αυτών των μυστηρίων .

Ο Φίλιππος ο Β΄ γνώρισε την μελλοντική του γυναίκα την Ολυμπιάδα (μητέρα του Αλέξανδρου) ενώ ήταν ιέρεια στα Μυστήρια της Σαμοθράκης, όταν αυτός πήγε να μυηθεί.

Η διαφορά από τα άλλα μεγάλα τοπικά κέντρα Μυστηρίων της Ελλάδος ήταν η μεγάλη εμβέλεια που είχαν αλλά και το ότι σ' αυτά μπορούσαν να συμμετέχουν άνθρωποι χωρίς διάκριση φυλής, κοινωνικής τάξης και φύλου.

Και αυτά τα Μυστήρια αποτελούνταν από διάφορους βαθμούς μύησης και διαιρούνταν σε Μικρά και Μεγάλα Μυστήρια. Έχουμε κι εδώ τη λατρεία της Μεγάλης Θεάς που συσχετιζόταν με ιερούς βράχους πάνω στους οποίους γίνονταν προσφορές ή θυσίες. Το όνομα της μεγάλης θεάς ήταν Αξίερος Αργότερα οι Έλληνες την ταύτισαν με τη Δήμητρα. Την έλεγαν επίσης Ηλέκτρα ή Αλέκτρα , Οδηγήτρια (Αλέκ σημαίνει προστάτης και στη δωρική διάλεκτο έχει σχέση με το φως, όπως την ίδια ρίζα έχει και το όνομα του Αλέξανδρου).

Ο αντίστοιχος αρσενικός θεός ήταν ο Κάδμιλος που αργότερα κι αυτός ταυτίστηκε με τον Ερμή. Ο Κάδμιλος σε μία στήλη κρατά το κηρύκειο όπου μέσα υπάρχουν δύο μεγάλα φίδια που συμβόλιζαν τα δύο κοσμικά πνεύματα τους Καβείρους που τους αναπαριστούσαν σαν δύο δίδυμους αδελφούς , ιθυφαλλικούς και γυμνούς . Οι Έλληνες τους ταύτισαν με τους Διόσκουρους, τους Δίδυμους γιους του Δία τον Κάστορα και τον Πολυδεύκη.

Οι δύο πρώτες θεότητες είχαν κυρίως χθόνιο και υπόγειο χαρακτήρα . Η μία είναι ο θεός του κάτω κόσμου και η άλλη η σύζυγός του που οι Έλληνες αργότερα ταύτισαν με τον Άδη και την Περσεφόνη. Στην προελληνική γλώσσα λέγονται Αξιόκερσοι και Αξιόκερσα.

Οι χαρακτήρες όμως των Καβείρων αλλά και ο αριθμός τους είναι διαφορετικοί από τόπο σε τόπο.

(Π.χ στη Λήμνο και στη Μακεδονία λατρευόταν μία τριάδα , ενώ στη Θήβα ένα ζευγάρι αρσενικών Θεών , ο Κάβειρος κι ο Παις). Τα ονόματά τους όμως οι πιστοί δεν τα πρόφεραν, αλλά απλώς τους ονόμαζαν "Άνακτες", όπως στην Ελευσίνα οι "Θεοί" . Το δε πρόθεμα "άξιος" σήμαινε "άγιος".

Η μεγαλύτερη εξάπλωση αυτών των Μυστηρίων άρχισε τον 3ο π.Χ αι. όπου ευνοήθηκαν από την Μακεδονική πολιτική. Στην Όλυνθο της Χαλκιδικής βρέθηκε επιγραφή που συντελεί στο γεγονός ότι εκεί υπήρχε ναός των Καβείρων. Επίσης νομίσματα της Θεσσαλονίκης έφεραν την επιγραφή ΚΑΒΕΙΡΟΣ, ενώ άλλα ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ ΚΑΒΕΙΡΟΙ. Επίσης στη Θεσσαλονίκη γίνονταν γιορτές και αγώνες με τα ονόματα Καβείρια Πύθια και Καβείρια επινίκια.

Η συμμετοχή στα μυστήρια δεν ήταν αναγκαστική για όσους πήγαιναν στο ιερό των Μεγάλων Θεών, όπως συνέβαινε στην Ελευσίνα. Το ιερό ήταν ανοιχτό στον καθένα για τη λατρεία των Θεών σε όλες τις δημόσιες εκδηλώσεις.

Ο Θέωνας ο Σμυρναίος συγγραφέας του 2ου μ.Χ αι. υποστηρίζει πως η μύηση στα Καβείρια αποτελούνταν από πέντε μέρη που είναι τα εξής:

- 1)Καθαρμός,
- 2) Παράδοση της τελετής,
- 3)Εποπτεία
- 4) Ανάδωση στεφάνων ,
- 5) Τελειοποίηση και ευδαιμονία.

Η λειτουργία των Καβειρίων άρχιζε με την δοκιμασία της προηγούμενης διαγωγής τους. Η εξομολόγηση ήταν υποχρεωτική καθαρίζοντας ψυχικά τους υποψήφιους. Κατά τη μύηση έβαζαν τον υποψήφιο πάνω σε θρόνο γι' αυτό και η μύηση ονομαζόταν Θρονισμός. Στο κεφάλι του μυσούμενου έβαζαν στεφάνι ελιάς και γύρω από την κοιλιά μία κόκκινη λωρίδα που θα τον προφύλαγε από κάθε κίνδυνο.

Μετά ακολουθούσε ο ιερός χορός, όπου οι μυημένοι χόρευαν γύρω του. Στο ιερατείο των Καβειρίων υπήρχαν οι εξής: Ο Κόης ή Κοίης που ήταν ο εξομολογητής ιερέας, οι Ανακτοτελεστές που αποφάσιζαν ποιοι απ' αυτούς που προσέρχονταν ήταν άξιοι να μυηθούν και η Λουτροφόρος που ήταν ιέρεια που ήταν υπεύθυνη για τους καθαρμούς των υποψηφίων. Οι μυήσεις γίνονταν σε ορισμένη εποχή του χρόνου και διαρκούσαν 9 ημέρες. Σ' αυτή τη χρονική διάρκεια έσβηναν όλα τα φώτα στο νησί και πένθος απλωνόταν σε όλο το νησί. Νηστεία και θρήνος ήταν οι εκδηλώσεις του πένθους μέχρι να έρθει το καινούριο φως από το ιερό νησί της Δήλου.

Το φως το έφεραν με πλοίο. Αν το πλοίο έρχονταν νωρίτερα περιφερόταν ανοιχτά του νησιού. Όταν έφτανε η στιγμή το πλοίο έμπαινε στο λιμάνι , οι άνθρωποι έπαιρναν το φως πιστεύοντας ότι έτσι καθαρμένοι από κάθε κακό έμπαιναν σε καινούρια ζωή, αναγεννιόντουσαν κάνοντας μια νέα αρχή .

Στη συμβολική τέλεση των μυστηρίων έχουμε την θυσία και ανάσταση του Καδμίλου ο οποίος αργότερα νυμφεύεται τη χαμένη Κόρη. Αναστημένος πια ο Καδμίλος τελεί τον ιερό γάμο που

είναι και το μεγάλο μυστήριο. Σε ετρουσκικά αγγεία τη Θυσία του Καδμίλου την κάνουν αδέρφια του οι Κάβειροι και στην ανάσταση που την κάνει ο Ερμής παρευρίσκονται μόνο τα αδέρφια του.

Στα Καβείρια θάβεται το αρσενικό όπως σε όλα τα μυστήρια της Μέσης Ανατολής ενώ στην Ελευσίνα θάβεται η Περσεφόνη. Στα Καβείρια ο Θνήσκων Θεός είναι αρσενικός που συμβολίζει τον σπόρο και ανασταίνεται για να δώσει νέα ζωή κάτι που επικράτησε και στη δική μας Θρησκεία.

Γενικώς τα Καβείρια Μυστήρια στην λειτουργία τους είχαν τον θεμελιώδη σκοπό στο να επιδιώκουν την ηθικοποίηση των ανθρώπων όπως το αναφέρει και ο Διόδωρος Σικελιώτης λέγοντας "οι μυσούμενοι γίνονταν ευσεβέστεροι, δικαιότεροι και κατά πάντον καλλίτεροι".

Επίσης σε αυτά γίνονταν και διδασκαλίες για τη γέννηση του κόσμου και του ανθρώπου.

Δηλαδή πέρα από τη λατρεία τους και τη θρησκευτική τους υπόσταση είχαν και τον χαρακτήρα της κοινωνικής αρετής όπως άλλωστε όλα τα μυστήρια (είτε ήταν μικρά ή τοπικά είτε ήταν μεγάλα) της αρχαίας Ελλάδας.

Άπω Ανατολή

Ποιες είναι οι ανατολικές Θρησκείες;

Σε χώρες της ανατολής όπως η Καμπότζη, Ταϊλάνδη, Βιρμανία/Μιανμάρ, Μπρουνέι, Κίνα, Σρι Λάνκα, Λάος, Ταϊβάν, Βόρεια και Νότια Κορέα, Ιαπωνία κ.τ.λ. επικρατούν σε υψηλά ποσοστά οι τέσσερις ανατολικές Θρησκείες:

Βουδισμός : μία από τις μεγάλες Θρησκείες του κόσμου με κεντρικό πρόσωπο του μυθολογικού υλικού της τη ζωή και τη διδασκαλία του Σιντάτα Γκοτάμα Μπούντχα ή Βούδα, του Πεφωτισμένου όπως αποκαλείται.

Κομφουκιανισμός : αποτελεί ένα ηθικό και φιλοσοφικό σύστημα το οποίο αναπτύχθηκε αρχικά βάσει των διδασκαλιών του Κινέζου διανοητή και κοινωνικού φιλοσόφου Κομφούκιου. Ο Κομφουκιανισμός τονίζει την αρχή που προσομοιάζει τον Χρυσό Κανόνα: «Ό,τι δεν επιθυμείς για τον εαυτό σου, μην το επιβάλεις στους άλλους».

Σιντοϊσμός : η αυτόχθων Θρησκεία της Ιαπωνίας και για ένα διάστημα κρατική της Θρησκεία. Στο κέντρο του Σιντοϊσμού βρίσκεται η λατρεία των *κάμι* (θεός). Οι κάμι μπορεί να αντιστοιχούν σε θεότητες των φυσικών στοιχείων αλλά και σε πνεύματα που κατοικούν σε έναν τόπο. Κάθε ζωντανό πλάσμα και κάθε μη-ζωντανό αντικείμενο περιέχει ένα κάμι.

Ταοϊσμός : Ο Ταοϊσμός, θεωρείται Θρησκεία, αλλά και φιλοσοφικό σύστημα. Δεν ασχολείται με τον ίδιο τον Θεό σαν Υπέρτατη Αρχή, αλλά με τις αρχές που διέπουν την παρουσία του στην εκδήλωση. Είναι προσπάθεια συγκεκριμενοποίησης της δομής και των νόμων τους οποίους μπορεί η ανθρώπινη ύπαρξη να χρησιμοποιήσει ως οδοδείκτες στον δρόμο της για τη θέωση.

Βουδισμός

Είναι η Θρησκεία η οποία προήλθε από τη διδασκαλία του Βούδα και η οποία αριθμεί 400 εκατομμύρια οπαδούς. Σύμφωνα με τις θεωρίες του Βούδα, ούτε Θεός υπάρχει ούτε αθάνατη ψυχή. Με την επίδραση όμως του βραχμανισμού ο ίδιος ο Βούδας θεοποιήθηκε. Σήμερα το βουδισμό τον χωρίζουμε σε δύο κύριες σχολές -τάσεις :Χιναγιάννα ή Θεραβάντα ,δηλαδή τη Νότια Σχολή(κυριαρχεί στις χώρες : Σρι Λάνκα, Βιρμανία, Ταϊλάνδη και Καμπότζη) και Μαχαγιαννα, Βόρεια Σχολή(κυριαρχεί στις χώρες : Νεπάλ, Κορέα, Κίνα και Μογγολία) .

Ιστορία του Βουδισμού

Σύντομα μετά από το θάνατο του Βούδα ή παρινιρβάννα, πεντακόσιοι μοναχοί συναντήθηκαν στο πρώτο συμβούλιο της Ρατζάγκρ(χ)α, υπό την ηγεσία του Κασυάπα, (Kashyapa). Ο Ουπάλι (Urali) απήγγειλε τον ΥΟ μοναστικό κώδικα (Βινάγια) όπως τον θυμόταν. Ο Ανάντα (Ananda), εξάδελφος, φίλος και αγαπημένος μαθητής του Σιντάτα -άτομο με καταπληκτική μνήμη- απήγγειλε τα μαθήματα του Βούδα (Σούτρα). Οι μοναχοί συζήτησαν τις λεπτομέρειες και ψήφισαν για την τελική μορφή του κειμένου. Κατόπιν δεσμεύτηκαν να απομνημονεύσουν το κείμενο και να το μεταφέρουν σε άλλους μοναχούς, καθώς επίσης και να το μεταφράσουν σε πολυάριθμες γλώσσες και διαλέκτους των ινδικών πεδιάδων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο Βουδισμός παρέμεινε προφορική παράδοση σχεδόν για 200 χρόνια.

Στους επόμενους αιώνες, η αρχική ενότητα του Βουδισμού άρχισε να κομματιάζεται. Η σημαντικότερη διάσπαση εμφανίστηκε μετά από το δεύτερο συμβούλιο, που έγινε στο Βαϊσχάλι (Vaishali) 100 χρόνια μετά από το πρώτο. Μετά από αρκετές συζητήσεις μεταξύ μιας ανανεωτικής ομάδας και των παραδοσιακών μοναχών του Βουδισμού οι ανανεωτές έφυγαν διαμορφώνοντας την Μαχασάνγκ(χ)α[...] Στο πέρασμα του χρόνου από αυτή την ανανεωτική ομάδα διαμορφώθηκε η παράδοση (Μαχαγιάννα) της βόρειας Ασίας, της οποίας μίας σχολή είναι ο ζεν βουδισμός.

Οι παραδοσιακοί Βουδιστές, που αναφέρονται πλέον ως Στ(χ)αβιραβάντα (Sthaviravada) ή «ατραπός των πρεσβύτερων» (Τ(χ)εραβάντα στη διάλεκτο Πάλι), ανέπτυξαν ένα σύνθετο σύνολο φιλοσοφικών ιδεών πέρα από εκείνες που διευκρίνισε ο ίδιος ο Βούδας. Αυτές οι ιδέες συλλέχθηκαν και καταγράφηκαν με τον γενικό τίτλο Αμπιντάρμα (Abhidharma) ή «ανώτερες διδασκαλίες». Ωστόσο και εδώ προέκυψαν αλληπάλληλες διαφωνίες, με αποτέλεσμα τη διάσπαση της αρχικής παραδοσιακής ομάδας σε 18 διαφορετικές σχολές που ανέπτυξαν η καθεμία τη δική της ανεξάρτητη ερμηνεία επί διαφόρων θεμάτων. Αυτές οι σχολές με τη σειρά τους εξαπλώθηκαν σε όλη την Ινδία και τη νότιο Ασία. Σήμερα, μόνο η σχολή της Σρι Λάνκα Τεραβάντα επιβιώνει.

Εικόνα: Ο Βούδας Νταϊμπούτσου (BuddhaDaibutsu) στην Καμακούρα της Ιαπωνίας. Αυτό το μπρούτζινο άγαλμα έχει ύψος 11,40 μέτρα και βάρος 93 τόνους.

Βούδας

Η Ζωή του

Έζησε από το 560 μέχρι το 480 π.Χ. περίπου. Ήταν ινδός ασκητής, ιδρυτής θρησκείας (βουδικής).

Ο Βούδας, ή αλλιώς Σιντάρτα Γκαουτάμα, γεννήθηκε σε περιοχή κοντά στους πρόποδες των Ιμαλαίων. Η καταγωγή του ήταν από το βασιλικό γένος Σάκια. Στα νεανικά του χρόνια ζούσε άστατο βίο. Κάποια μέρα όμως συνάντησε στο δρόμο του έναν άρρωστο, μια κηδεία και έναν ασκητή. Η θέα τους του έκανε τόση εντύπωση, ώστε εγκατέλειψε την πλούσια και σπάταλη ζωή και την οικογένεια του και κατέφυγε στη μοναξιά και στην ησυχία ενός δάσους. Εκεί έμεινε 6 χρόνια και έπειτα από τρομερές δοκιμασίες και στερήσεις "φωτίστηκε". Τότε διατύπωσε τις βασικές αρχές της διδασκαλίας του: **Ο πόνος που υπάρχει στον κόσμο οφείλεται στις επιθυμίες που κυβερνούν τον άνθρωπο.** Η απελευθέρωση από τον πόνο μπορεί να γίνει μονάχα με τη νιρβάνα, δηλαδή με τον παραμερισμό κάθε επιθυμίας. Για να το πετύχει αυτό, ένας δρόμος υπάρχει: **ο νόμος (ντάρμα)**, δηλαδή η αποδοχή των αρχών του βουδισμού. Ο άνθρωπος, για να αποδεσμευτεί από τις επίγειες φροντίδες, πρέπει να περάσει από τη λεγόμενη οκταπλή ατραπό (μονοπάτι). Την ατραπό αυτή την αποτελούν η ορθή αντίληψη, η ορθή σκέψη, ο ορθός λόγος, η ορθή πράξη, ο ορθός δρόμος, η ορθή γνώση, η ορθή προσπάθεια και ο ορθός στοχασμός.

Δίδαξε για περίπου 40 χρόνια στην Ινδία. Πέθανε περίπου 80 χρονών. Η διδασκαλία του είχε ως βάση την αγάπη, την ηρεμία, τη γαλήνη και την ήσυχη αντιμετώπιση της ζωής.

Ως έννοια

Η λέξη Βούδας ή Μπούντχαστην αρχαία Ινδική γλώσσα, που περιλαμβάνει την διάλεκτο Πάλι (Pāli) και τη Σανσκριτική, σημαίνει ο «Αφυπνισμένος» ή «Φωτισμένος». Προέρχεται από τη ρίζα του ρήματος μπουντχ, που σημαίνει αφυπνίζω, φωτίζομαι και κατανοώ. Η λέξη βούδας, συνεπώς, δεν αφορά στον συγκεκριμένο θρησκευτικό δάσκαλο που έζησε στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, αλλά ένα τύπο ανθρώπου που έφθασε σε σημείο πνευματικής επίτευξης.

Σιντάρτα Γκαουτάμα

Ο Γκαουτάμα, γνωστός και ως Σακιαμούνι που σημαίνει «σοφός (ή άρχοντας) [της φυλής] των Σάκια», αποτελεί κεντρική μορφή του Βουδισμού. Βιογραφικές αφηγήσεις, ομιλίες και μοναστικοί κανόνες συγκεντρώθηκαν μετά το θάνατό του και απομνημονεύτηκαν από τις σάνγκα, δηλαδή τάγματα βουδιστών μοναχών. Αυτά μεταβιβάστηκαν μέσω προφορικής παράδοσης, εωσότου 400 χρόνια αργότερα καταγράφηκαν και αποτέλεσαν την Τριπιτάκα (στα παλικά Τιπιτάκα, που σημαίνει «Τρία Καλάθια» ή «Τρεις Συλλογές»), μια συλλογή ομιλιών που αποδίδονται στον Γκαουτάμα.

Ο ιστορικός Σιντάρτα Γκαουτάμα είναι απλά ένας σε μια μεγάλη ακολουθία από Βούδες, η οποία κατευθύνεται είτε προς το άχρονο παρελθόν είτε στους μακρινούς ορίζοντες του μέλλοντος. Εντούτοις ξεχώρισε —και έγινε τελικά η ηγετική μορφή του Βουδισμού— καθώς δίδαξε και σε άλλους τον τρόπο για να ακολουθήσουν την πορεία του. Μερικοί πιστεύουν ότι δεν ήταν παρά ένας άνθρωπος που βρήκε το μονοπάτι που τον οδήγησε τελικά στη φώτισή του και το δίδαξε στους μαθητές του. Άλλοι τον θεωρούν ως τον τελευταίο μιας σειράς από Βούδες που ήρθαν στον κόσμο για να κηρύξουν ή να αναβιώσουν το Ντάρμα (στα παλικά Ντάμα), η οποία αποτελεί την διδασκαλία ή την οδό του Βούδα. Κάποιοι άλλοι τον θεωρούν μποντισάτβα, έναν άνθρωπο που πέτυχε τη φώτιση αλλά ανέβαλε την είσοδό του στη Νιρβάνα για να βοηθήσει κι άλλους που αναζητούσαν τη φώτιση. Ο Γκαουτάμα δεν διεκδίκησε τη θεϊότητα, ούτε επιβεβαίωσε ότι ήταν ένθεος. Κατά τις περισσότερες παραδόσεις, ο Σιντάρτα Γκαουτάμα γεννήθηκε στη περιοχή Τεράι του σημερινού Νεπάλ, στη βόρεια πλευρά της πεδιάδας του ποταμού Γάγγη και ο πατέρας του, Σουντοντάνα, ήταν εξέχον ηγετικό μέλος (κατά ορισμένους βασιλιάς) της φατρίας των Σακιά. Λέγεται πως κατά τη γέννησή του Σιντάρτα ο σοφός Ασίτα προείδε τη μελλοντική του εξέλιξη, ο Σουντοντάνα όμως, που περίμενε να τον διαδεχθεί ο γιος του, του απέκρυψε αυτή την πρόβλεψη. Κατά την παράδοση, σε ηλικία δεκαέξι χρονών ο Σιντάρτα κέρδισε σε μια μονομαχία τη μελλοντική του γυναίκα, Γιασοντάρα, από την οποία θα αποκτήσει ένα γιο, τον Ραχούλα. Ο Σιντάρτα, αν και ζούσε πολυτελή βίο, απέκτησε εμπειρία της ανθρώπινης δυστυχίας. Σε ηλικία τριάντα χρονών ταξίδεψε έξω από τον τόπο όπου ζούσε. Ο μύθος αναφέρει πως είδε διαδοχικά ένα γέρο, έναν άρρωστο, ένα νεκρό που μεταφερόταν για να αποτεφρωθεί, κι έναν ασκητή. Η εμπειρία αυτή τον έκανε να επανεξετάσει την αξία της ζωής, συνειδητοποιώντας τον επώδυνο χαρακτήρα του Είναι, (η συνάντηση με τους τρεις πρώτους), αλλά και την μη προσκόλληση στα πράγματα του κόσμου, (η συνάντηση με τον τέταρτο) με αποτέλεσμα να εγκαταλείψει το σπίτι του και να στραφεί στην αναζήτηση μιας πνευματικού περιεχομένου λύσης για τα προβλήματα του κόσμου και των ανθρώπων. Αυτές οι περίφημες τέσσερις συναντήσεις, απουσιάζουν από το στρώμα των παλαιότερων κειμένων, αργότερα όμως θα αποτελέσουν μόνιμο μοτίβο. Οι διαφορετικές παραλλαγές αυτής της διήγησης καθιστούν φανερό ότι δεν ανάγονται σε μια αρχική μορφή αφήγησης, «αλλά αισθητοποιούν μια πνευματική κατάσταση του νεαρού.

Εικόνα: Γλυπτό όρθιου Βούδα, στην περιοχή της αρχαίας, βορειοδυτικής ινδικής επαρχίας Γκαντάρα, στο σημερινό βόρειο Πακιστάν, 1ος αιώνας Κ.Χ., Μουσείο Γκιμέτ, Παρίσι.

Ιερό Κείμενο

Οι αρχαίες γραφές χωρίζονται σε 3 κατηγορίες: στους κανόνες της μοναστικής ζωής (βινάγια), τις διδαχές του Βούδα (σούτρα) και τη μελέτη ορισμένων δογματικών σημείων (αμπιντάρμα). Η παράδοση δεν έπαψε ποτέ να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις των εποχών και των διαφόρων πολιτισμών. Έτσι κάθε βουδιστική σχολή έχει τη δική της συλλογή από σούτρα, στα πάλι, τα σανσκριτικά, τα κινέζικα και τα θιβετιανά.

Κανόνες Συμπεριφοράς

Η βουδιστική ηθική -σίλα- βασίζεται σε δέκα κανόνες, οι πέντε πρώτοι αφορούν σε όλο το λαό: σεβασμός απέναντι στη ζωή, την περιουσία, απαγόρευση της άστατης σεξουαλικής ζωής, σεβασμός στην αλήθεια και αποχή από το αλκοόλ. Οι άλλες πέντε αφορούν ειδικά στους μοναχούς. Σε σχέση με το μοντέλο του Μποντισάτβα, η παράδοση Μαχαγιάνα αναφέρει δέκα τελειοποιήσεις -παραμίτα : ελεημοσύνη, ηθική, υπομονή, ενέργεια, διαλογισμός και σωφροσύνη, στις οποίες προστίθενται: η μέθοδος -οι ευχές-, η αποφασιστικότητα - η γνώση όλων των ντάρμα.

Έννοιες του Βουδισμού

✓ Ντάρμα

Ο όρος Ντάρμα ή Ντάμμα (Φυσικός Νόμος) αναφέρεται στην υφιστάμενη τάξη της Φύσης και της ανθρώπινης ζωής και στην συμπεριφορά που θεωρείται ότι εναρμονίζεται με αυτή την τάξη. Όσον αφορά την ηθική, ορίζεται ως «ορθός τρόπος ζωής» και «ορθή διαγωγή», ειδικά με τη θρησκευτική έννοια. Όσον αφορά την πνευματικότητα, το ντάρμα μπορεί να οριστεί ως «η Οδός των Ανώτερων Αληθειών».

Το ντάρμα βρίσκεται στο επίκεντρο των θρησκευτικών και φιλοσοφικών αντιλήψεων που προέρχονται από την Ινδία. Οι κυριότερες «νταρμικές» θρησκείες είναι ο Ινδουισμός (ΣανατάναΝτάρμα), ο Βουδισμός (Μπούντανταρμα), ο Ζαϊνισμός (ΤζαϊνΝτάρμα) και ο Σιχισμός, καθώς οι διδασκαλίες όλων αυτών των θρησκειών επικεντρώνεται στο ντάρμα[1][2]. Σε αυτές τις παραδόσεις, τα πλάσματα που ζουν σε αρμονία με το ντάρμα προχωρούν ταχύτερα προς την

ΝτάρμαΓιούκαμ, τη Μόκσα ή την Νιρβάνα (δηλαδή, την ατομική απελευθέρωση). Το ντάρμα αναφέρεται επίσης στις διδασκαλίες και τα δόγματα των ιδρυτών αυτών των παραδόσεων, όπως του Γκαουτάμα Βούδα και του Μαχαβίρα. Στην παραδοσιακή ινδουιστική κοινωνία με την δομή των καστών, το ντάρμα αποτελεί τη θρησκευτική και ηθική διδασκαλία των δικαιωμάτων και των καθηκόντων του κάθε ατόμου.

Το ντάρμα πιστεύεται ότι έχει θεία καταγωγή κι αφορά τόσο στη δομή και λειτουργία του κόσμου, όσο και της κοινωνίας. Όσον αφορά την κοινωνία, ήταν χωρισμένη πριν από την εγκατάσταση των Αρίων σε τρεις τάξεις, τις βάρνες ή κάστες όπως τις ονόμασαν αργότερα οι Πορτογάλοι άποικοι: α) τους ιερείς ή βραχμάνους, β) τους αριστοκράτες πολεμιστές και γ) τους καλλιεργητές, στους οποίους προστέθηκαν αργότερα οι χειρώνακτες δηλαδή οι κατακτημένοι ντόπιοι λαοί. Σύμφωνα με αυτό το σύστημα των καστών, από τη στιγμή που γεννιέται το άτομο είναι ήδη καθορισμένο σε ποια κάστα θα ανήκει για όλη του τη ζωή, χωρίς καμιά δυνατότητα αλλαγής (έλλειψη κοινωνικής κινητικότητας). Οι κάστες εντάσσονται στην ιδέα του ντάρμα, καθώς ως ντάρμα έχει οριστεί επίσης το σύνολο των κανόνων της κάθε κάστας. Στο τέλος της βεδικής εποχής διαμορφώνεται η αντίληψη ότι στο βάθος του κόσμου βρίσκεται μια θεϊκή πραγματικότητα, ενώ ο κόσμος στον οποίο ζούμε είναι το εξωτερικό-επιφανειακό στρώμα αυτής της θεϊκής πραγματικότητας. Έτσι ο κόσμος χωρίζεται σε δυο μέρη: α) τη θεμελιώδη πραγματικότητα και β) τον φαινόμενο κόσμο.

✓ Νιρβάνα

Η Νιρβάνα είναι λέξη σανσκριτική που έχει ληφθεί ως θρησκευτικός-φιλοσοφικός όρος, που σημαίνει γενικά: "σβέση φλόγας".

Υιοθετήθηκε από τον Βουδισμό και τον Τζαϊνισμό. Χαρακτηρίζει μια κατάσταση που επιτυγχάνεται με την άσκηση και εξαλείφει τον πόνο (που οφείλεται στο κάρμα) της γέννησης και του θανάτου στον κύκλο των αναγεννήσεων του ανθρώπου. Η νιρβάνα διαπιστώνεται τότε στην αφύπνιση ή φώτιση (μπόντι), με την οποία όλα τα στοιχεία της ύπαρξης φαίνονται καθορισμένα και, κατά συνέπεια, δεν έχουν λόγο ύπαρξης, ακόμα και το εγώ αποκαλύπτεται ως μία απατηλή συνένωση πέντε ομάδων ψυχο-μορφικών στοιχείων (σκάντα).

Στον αρχέγονο Βουδισμό, η νιρβάνα ισοδυναμούσε κυρίως με την εκμηδένιση και την εξαφάνιση του πόνου (ντούχκα) που είναι συνδεδεμένος με την επίγεια ζωή των αισθητών αντιλήψεων, της επιθυμίας (κάμα) και της δίψας (τρίσνα) της εμπειρίας. Ο βουδισμός μαχαγιάνα θεωρεί τη νιρβάνα ως μια απόλυτη κατάσταση, στην οποία το αρχέγονο φως της Συνείδησης (πραμπασβάρ-τσιττα) μοιάζει να έχει προέλθει από το κενό (σούνια), πέρα από τη διαφοροποίηση του είναι και του μη είναι. Η νιρβάνα αποτελεί το αποκορύφωμα του διαλογισμού και θεωρείται μια αρκετά αφηρημένη και αμφίσημη έννοια, για την οποία οι βουδιστές του ρεύματος μαχαγιάνα πρεσβεύουν ότι γίνεται κατανοητή μόνο όταν βιωθεί.

✓ Κάρμα

Η λέξη κάρμα φέρεται περισσότερο ως σανσκριτική και σημαίνει γενικά πράξη.

Κατά τον Βουδισμό, το κάρμα αναφέρεται στην έννοια του νόμου της σχέσεως μεταξύ αιτίας και αποτελέσματος προσδιορίζοντας ότι κάθε πράξη είναι αποτέλεσμα αιτίας του παρελθόντος και συγχρόνως αιτία άλλων πράξεων που θα ακολουθήσουν στο μέλλον. Έτσι ο νόμος του κάρμα ταυτίζεται με τον νόμο της αιτιότητας, της αναπόφευκτης δηλαδή σχέσεως αιτίου και αιτιατού, ο νόμος της δράσης και της αντίδρασης, ο νόμος της δικαιοσύνης και της ισορροπίας, που ακολουθούν την εφαρμογή του σε κάθε εκδήλωση της ζωής με συνέπεια να διαμορφώνεται ανάλογα από αυτό το ίδιο το κάρμα.

Σύμφωνα με τη δοξασία αυτή, το κάρμα ακολουθεί τον άνθρωπο κατά τις επίγειες ενσάρκώσεις του, τις συνθήκες των οποίων και προσδιορίζει. Έτσι, όσο ο άνθρωπος εξελίσσεται τόσο λιγότερο εξαρτάται από τα δεσμά του κάρμα, με συνέπεια να καταστεί ο ίδιος συνειδητός δημιουργός των συνθηκών της ζωής του.

✓ Οι τέσσερις ευγενείς αλήθειες

Οι τέσσερις ευγενείς αλήθειες (ή οι τέσσερις αλήθειες των ευγενών) είναι μία από τις θεμελιώδεις βουδιστικές διδασκαλίες. Υπό την ευρεία έννοια αυτές οι τέσσερις αλήθειες σχετίζονται με τη φύση, την προέλευση την απελευθέρωση και την ατραπό που οδηγεί στην απελευθέρωση από την οδύνη. Ταξινομούνται ανάμεσα στις αλήθειες που κατανόησε ο Γκοτάμα Βούδας κατά τη διάρκεια της εμπειρίας της φωτίσης.

Οι τέσσερις ευγενείς αλήθειες εμφανίζονται συχνά στα Χειρόγραφα Πάλι τα αρχαιότερα βουδιστικά κείμενα. Οι πρώιμες διδασκαλίες και η παραδοσιακή κατανόηση στην Τεραβάντα είναι ότι οι τέσσερις αλήθειες είναι προχωρημένη διδασκαλία για εκείνους είναι έτοιμοι να τις κατανοήσουν. Ο Βουδισμός Μαχαγιάνα, αντίθετα, τις θεωρεί πρωταρχικές διδασκαλίες για ανθρώπους που δεν είναι έτοιμοι για τις διδασκαλίες του. Ορισμένοι θεωρούν τον όρο αλήθειες ως λανθασμένη μετάφραση, κάποιος μάλιστα προτείνει τον όρο πραγματικότερες ως καλύτερη επιλογή από την άποψη της αρχικής γραμματικής. Ωστόσο, οι πρώτοι Θιβετιανοί Λοτσάβα, που μελέτησαν προσεκτικά τη σανσκριτική γραμματική, μετέφρασαν τον όρο από τα Σανσκριτικά στη Θιβετιανή γλώσσα ως «bdenpa» που σημαίνει «αλήθεια».

Οι τέσσερις ευγενείς αλήθειες επιγραμματικά

1. η οδύνη
2. η αιτία της οδύνης
3. η εξάλειψη της οδύνης
4. η ατραπός που οδηγεί στην εξάλειψη της οδύνης. Η τελευταία εξ αυτών δεν είναι τίποτα άλλο παρά η οκταπλή ατραπός.

✓ Η οκταπλή ατραπός

Η οκταπλή ατραπός (ή Ευγενές Οκταπλό Μονοπάτι) αποτελεί την τέταρτη από τις Τέσσερις Ευγενείς Αλήθειες του Βούδα. Αν ανατρέξουμε στην Πρώτη Ομιλία του Βούδα, - την Ομιλία για το Γύρισμα του Τροχού του Ντάρμα, που πραγματοποιήθηκε στο Άλσος των Ελαφιών του Σαρνάθ λίγο μετά την επίτευξη της Ανώτερης Φωτίσης- θα βρούμε ότι το πιο σημαντικό μέρος του, διαμέσου του οποίου ο Βούδας αποκάλυψε τη μεγάλη πνευματική του ανακάλυψη στην ανθρωπότητα, ήταν αυτό που αναφερόταν στις Τέσσερις Ευγενείς Αλήθειες: την οδύνη, την αιτία της οδύνης, την εξάλειψη της οδύνης, και την οδό που οδηγεί στην εξάλειψη της οδύνης. Η τελευταία εξ αυτών δεν είναι τίποτα άλλο παρά το Ευγενές Οκταπλό Μονοπάτι.

Σύμφωνα με τη βουδιστική παράδοση της Ινδίας, το Ευγενές Οκταπλό Μονοπάτι διαιρείται οργανικά σε δύο γενικές κατηγορίες. Η πρώτη, είναι το «Μονοπάτι της Θέασης» (ντάρσανα-μάργκα), και η δεύτερη το «Μονοπάτι της Μεταμόρφωσης» (μπάβανα-μάργκα). Έτσι το Ευγενές Οκταπλό Μονοπάτι διαιρείται σε δύο μικρότερα «Μονοπάτια», με την έννοια των δύο διαδοχικών σταδίων. Το Μονοπάτι της Θέασης αντιστοιχεί στο πρώτο βήμα, το πρώτο άγκκα, την Τέλεια Θέαση. Το Μονοπάτι της Μεταμόρφωσης αντιστοιχεί στα επτά εναπομείναντα «βήματα»: Τέλειο Συναίσθημα, Τέλειος Λόγος, Τέλεια Συμπεριφορά, Τέλεια Εργασία, Τέλεια Προσπάθεια, Τέλεια Επίγνωση και Τέλειος Διαλογισμός.

Λατρευτικό Τυπικό

Οι πιστοί προσέρχονται στο ναό, για να προσκυνήσουν και να φέρουν τις προσφορές τους στον Βούδα, που αναπαριστάται με ένα άγαλμα, συνήθως περιστοιχισμένο από άλλες δευτερεύουσες θεότητες. Στη Μαχαγιάννα, καθένας καλείται να γίνει Βούδας, μέσα από την αποποίηση κάθε πάθους και τον διαλογισμό που οδηγεί στη σωστή αντίληψη της πραγματικότητας. Ορισμένες σχολές όπως το Ζεν, επιμένουν στην απαραίτητη προσπάθεια (καθιστή στάση, διανοητικά παράδοξα, πειθαρχία, σχέση με το δάσκαλο, επικέντρωση της όρασης), άλλοι όπως η Άμωμη Χώρα, ανοίγουν διάπλατες τις πόρτες στον παράδεισο. Οι μοναχοί, και σε μικρότερο βαθμό οι μοναχές, παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο μέσα από το παράδειγμά τους και τη διδασκαλία που δεινώνουν.

Κυριότερες Γιορτές

Η πανσέληνος του κάθε μήνα αποτελεί εορταστική αφορμή. Στη Βεσάκ, η παράδοση Θεραβάντα γιορτάζει σύσσωμη τη γέννηση, τη φώτιση -μπόντι- και την κοίμηση -παρανιρβάνα- του Γκαουτάμα Βούδα, που ο Μαχαγιάννα βουδισμός γιορτάζει ανεξάρτητα. Η Ασάλα γιορτάζει το πρώτο κήρυγμα στο Μπενάρες και η Κατίνα οριοθετεί το τέλος της απομόνωσης των μοναχών και την περίοδο των μουσώνων. Με τη Μαχαγιάννα γιορτάζονται και οι δάσκαλοι όλων των άλλων σχολών.

Βούδες - Είδη

✓ Βούδας του Ζενίθ (vairocana)

Θεωρείται ο πρώτος ιεραρχικά από του Τζίνας. Το όνομα του σημαίνει "ο διάχυτης του Φώτος προς όλες τις κατευθύνσεις". Θεωρείται ο Βούδας του Φώτος και της αλήθειας, ο κυρίαρχος της εκδήλωσης των φαινομένων και των νοούμενων, ο Ιεροκήρυκας που ακτινοβολεί. Αντιστοιχεί με το πρώτο βήμα του ιστορικού Βούδα, στο πρώτο ούρημα που έκανε στους μαθητές του αμέσως μετά την φώτιση του και συνήθως αναπαριστάνεται με την τυπική μοναστική χειρονομία Dharmacakra Mudra.

Εικόνα: Βούδας του Ζενίθ (vairocana)

✓ Βούδας της Ανατολής (Aksobhya)

Ο δεύτερος Τζίνας ιεραρχικά, ονομάζεται ο "Αμετακίνητος", ο "Ατάραχος", "Εκείνος που βάδισε ολόκληρο το διάστημα του δρόμου προ τη Φώτιση". Είναι αυτός που υποτάσσει τα δαιμονικά πάθη και δείχνει την δύναμη του αγνού πνεύματος. Ανταποκρίνεται στην νίκη του ιστορικού Βούδα επί της οντότητας του απόλυτου κακού και των πειρασμών, του δαίμονα Μάρα ενώ συχνά παρουσιάζεται με την τυπική ιερή χειρονομία την BhumisparsaMudra.

Εικόνα: Βούδας της Ανατολής (Aksobhya)

✓ Βούδας του Νότου (Ratnasambhava)

Ο τρίτος στην σειρά ιεραρχικά και ο λιγότερο δημοφιλής από όλους, περιγράφεται ως "η πηγή των απόκρυφων πραγμάτων", "αυτός που διαχειρίζεται του θησαυρούς" και αυτός που εκφράζει την "Σοφία της Ισοψυχίας"

Εικόνα: Βούδας του Νότου (Ratnasambhava)

- ✓ Βούδας της Δύσης (Amitabha) - Ο τέταρτος ιεραρχικά, αλλά από τους πλέον δημοφιλής και αυτός που τιμάται περισσότερο. Έχει μεγάλη λαμπρότητα, ονομάζεται ο "Βούδας του Απέραντου Φώτος" και θεωρείται αυτός που είναι πέρα από τον θάνατο, ο κύριος της μεταθανάτιας ζωής γι' αυτό και πολλές φορές είναι ο «Βούδας της Ευσπλαχνίας». Αντιπροσωπεύει τον διαλογισμό του ιστορικού Βούδα κάτω από το δένδρο της Φώτισης (δένδρο Bodhi) ενώ στις αναπαραστάσεις του δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη τυπική χειρονομία αλλά παρουσιάζει μια μεγάλη ποικιλομορφία.

Εικόνα: Βούδας Αμιτάμπα,
Βούδας της Δύσης

✓ Βούδας του Βορρά (Amoghasiddhi)

Ο τελευταίος από του Τζίνας και ονομάζεται ως ο Βούδας της "Αναπόφευκτης Επιτυχίας", του "Αλάνθαστου Επιτεύγματος". Ο Βούδας της Σοφίας και της Ολοκληρωμένης Δράσης. Αντιπροσωπεύει τη στιγμή που ο ιστορικός Βούδας βρισκόταν σε βαθύ διαλογισμό και προστατευόταν επί επτά μέρες από τον βασιλιά των Νάγκα (Naga) από τις θύελλες και τις καταιγίδες που εξαπόλυσε ο δαίμονας Μάρα.

Εικόνα: Βούδας του Βορρά
(Amoghasiddhi)

✓ Βούδας του Μέλλοντος

Οι Βουδιστικές παραδόσεις αναφέρουν ότι κάθε φορά που τίθεται σε λειτουργία ο "Τροχός του Νόμου" ή αλλιώς ο "Τροχός του Ντάρμα" (Dharma), δηλαδή κάθε φορά που ακούγεται ή κηρύσσεται η Αλήθεια επάνω στην γη, ενσαρκώνεται ένας Βούδας.

Η περίοδος αυτή μπορεί να χωριστεί σε τρεις φάσεις: η πρώτη που γυρίζει ο Τροχός του Νόμου και διαρκεί περίπου 500 χρόνια. Στη δεύτερη ξεκινάει να χειροτερεύει η πίστη προς τον Νόμο και διαρκεί περίπου 1000 χρόνια, και η τρίτη όπου κανένας δεν υπακούει στον Νόμο και διαρκεί περίπου 3000 χρόνια. Μετά από αυτό σταματάει και εμφανίζεται ένα νέος Βούδας για να θέσει ξανά σε λειτουργία τον Τροχό και να ακουστεί ο Λόγος επάνω στην γη.

Εικόνα: Το Μπεναρές σε μια φωτογραφία του 18ου αιώνα

Κομφουκιανισμός

Ο Κομφουκιανισμός αποτελεί ένα ηθικό και φιλοσοφικό σύστημα το οποίο αναπτύχθηκε αρχικά βάσει των διδασκαλιών του Κινέζου διανοητή και κοινωνικού φιλοσόφου Κομφούκιου, ο οποίος έζησε τον 6ο αιώνα ΠΚΧ.

Αιώνες αργότερα, ο Κομφουκιανισμός εισχώρησε στην Ιαπωνία, την Κορέα, το Βιετνάμ και άλλες περιοχές όπου υπήρχαν κινεζικοί πληθυσμοί, ασκώντας βαθιά επίδραση σε όλους τους κοινωνικούς θεσμούς. Ο Κομφουκιανισμός τονίζει την αρχή που προσομοιάζει τον *Χρυσό Κανόνα*: «Ό,τι δεν επιθυμείς για τον εαυτό σου, μην το επιβάλεις στους άλλους»^[1]. η θρησκεία αυτή έχει διαδωθεί την κίνα κ ιαπωνια !

Ο Κομφούκιος και η ζωή του

Ο Κομφούκιος 孔夫子, Κονγκ Φούτζι ή Κ'ουνγκ-φου-τζου, κυρ. "Διδάσκαλος Κονγκ" (28 Σεπτεμβρίου 551 π.Χ. - 479 π.Χ.) υπήρξε διάσημος κινέζος διανοητής και κοινωνικός φιλόσοφος, οι διδασκαλίες και η φιλοσοφία του οποίου επηρέασαν βαθιά τη ζωή και τη σκέψη της Ανατολικής Ασίας. Υπήρξε ιδρυτής της Σχολής Ρου (Ru) της κινεζικής σκέψης. Οι διδασκαλίες του, όπως διατηρήθηκαν στα *Ανάλεκτα*, έθεσαν τα θεμέλια πολλών μεταγενέστερων κινέζικων απόψεων για την εκπαίδευση και την συμπεριφορά του ιδανικού άνδρα, πώς ένα τέτοιο άτομο θα πρέπει να ζει τη ζωή του και να αλληλεπιδρά με τους άλλους, και τα σχήματα της κοινωνίας και της διακυβέρνησης στα οποία θα πρέπει να συμμετέχει. Ο Fung Yu-lan, μια από τις μεγάλες αυθεντίες του 20ου αιώνα για την ιστορία της κινεζικής σκέψης, συγκρίνει την επιρροή του Κομφούκιου στην κινεζική ιστορία με εκείνη του Σωκράτη στη Δύση. Θεωρείται ηγετική μορφή του Κομφουκιανισμού.

Οι πηγές για τη ζωή του Κομφούκιου είναι μεταγενέστερες και σε πολλές περιπτώσεις δε διαχωρίζουν τη φαντασία από την πραγματικότητα. Συνεπώς τα περισσότερα από όσα γνωρίζουμε για τη ζωή του θεωρούνται περιβεβλημένα την αχλύ του μύθου. Σύμφωνα με τον ιστορικό Ζε Μα Τσιεν, ο Κομφούκιος γεννήθηκε το 551 π.Χ. (220 έτος του Δούκα Σιάγκ), στη μικρή πόλη Λου της χερσονήσου Σαντόνγκ στη βορειοανατολική Κίνα. Εκείνη την εποχή, η Κίνα

ήταν χωρισμένη σε μικρά κρατίδια, υπολείμματα του ενιαίου βασιλείου Ζου, που κατέρρευσε μετά τις βαρβαρικές εισβολές το 771 π.Χ., τα οποία σπαράσσονταν από εμφύλιες διαμάχες. Με τον καιρό, η επιβίωση γινόταν όλο και δυσκολότερη, ειδικά για την τάξη των Σι (shi) ("ακόλουθοι ευγενών" ή "ιππότες"), από όπου προερχόταν και ο ίδιος ο Κομφούκιος. Οι ηγεμόνες των διάφορων κρατιδίων άρχισαν να στηρίζονται στους διορισμένους διοικητές παρά στους τιμαριούχους ευγενείς ώστε να διοικούν τα εδάφη τους, αυτή η κατάσταση αποστέρησε τους Σι των προνομίων τους οδηγώντας τους στην παρακμή. Παρά ταύτα η γνώση των

αριστοκρατικών παραδόσεων, τους βοήθησε να παραμείνουν πολύτιμοι για τους ανταγωνιζόμενους βασιλείς, οι οποίοι επιθυμούσαν να μάθουν τον τρόπο να επανακτήσουν την ενότητα που είχε επιβάλει ο Ζου ενώ επεδίωκαν να τον μιμηθούν με την αντιγραφή τυπικών και τελετουργικών της έκπτωτης δυναστείας.

Σε μικρή ηλικία, περίπου 3 ετών, ο Κομφούκιος έχασε τον πατέρα του και ορφανός αντιμετώπισε το φάσμα της ένδειας. Δεν είναι γνωστό πού έλαβε την εκπαίδευσή του, αλλά η

παράδοση μεταφέρει ότι σπούδασε τελετουργική με τον τασοϊστή δάσκαλο Λάο Νταν, μουσική με τον Τσανγκ Χονγκ, και βάρβιτο με το μουσικοδιδάσκαλο Ξιάνγκ. Στα δεκαεννέα του χρόνια ήταν ήδη παντρεμένος αποκτώντας από αυτό το γάμο ένα γιο και δύο κόρες. Αμέσως μετά το γάμο του εργάστηκε για την οικογένεια Κι, της οποίας η δικαιοδοσία περιλάμβανε την περιοχή Τσόου, πρώτα ως επιμελητής των αποθηκών, και έπειτα ως επιθεωρητής των κήπων και των βοσκών. Στα 22 του ξεκίνησε να διδάσκει παιδιά αριστοκρατικών οικογενειών ως οικοδιδάσκαλος. Σταδιακά φέρεται να δημιουργείται γύρω του μια ομάδα ακολούθων τους οποίους διδάσκει ενώ ταυτόχρονα αφιερώνεται στην πολιτική επιστήμη. Ο αριθμός των μαθητών του ποικίλει με τις πιο υπερβολικές μαρτυρίες να αναφέρονται σε τρεις χιλιάδες. Το πιθανότερο άθροισμα ακολούθων εγγίζει τους εβδομήντα ή εβδομήντα δύο, αν και οι δύο αριθμοί αποτελούν πιθανή ηλικία θανάτου του Κομφουκίου και μπορεί να δίνονται συμβολικά. Στα 517 π.Χ. επισκέφθηκε την πρωτεύουσα του βασιλείου μαζί με δύο μαθητές του. Εκεί μελέτησε τους θησαυρούς της βασιλικής βιβλιοθήκης, καθώς και μουσική, που είχε καλλιεργηθεί σε υψηλό επίπεδο στην Αυλή. Σύμφωνα με τον ιστορικό Ζε Μα Τσιεν, τότε συνάντησε και συνομίλησε με τον Λάο Τσε, πατέρα του Τασοϊσμού.

Στην ηλικία των πενήντα, όταν στο θρόνο βρισκόταν ο Ντινγκ της Λου, αναγνωρίστηκαν οι ικανότητες του και διορίστηκε Υπουργός δημόσιων έργων και ακόλουθα Υπουργός Δικαιοσύνης. Κατά τα φαινόμενα ο Κομφούκιος προσέβαλε κάποια μέλη της αριστοκρατίας της Λου και αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη θέση του και να οδηγηθεί στην εξορία.

Το *Βιβλίο Χ των Αναλέκτων* περιέχει προσωπικές παρατηρήσεις για το πώς συμπεριφερόταν ο Κομφούκιος ως στοχαστής, δάσκαλος και αξιωματούχος. Παραδοσιακά, θεωρείται ότι παρέχει ένα πορτραίτο του Κομφούκιου και συνήθως διαβάζεται ως βιογραφικό σκιαγράφημα. Οι περισσότεροι σχολιαστές θεωρούν πως αποτελούσε ένα εγχειρίδιο τελετικών επιταγών προς τους ευγενείς που αργότερα ενσωματώθηκε στα *Ανάλεκτα*, με αποτέλεσμα να αμφισβητείται αν το πρόσωπο που αναφέρεται είναι πράγματι ο Κομφούκιος^[1]. Τα παρακάτω χωρία είναι ενδεικτικά:

«Ο Κομφούκιος, στο σπίτι και στο χωριό του ήταν απλός, διστακτικός, σαν να μη μπορούσε να μιλήσει. Στον ναό των Προγόνων και στην Αυλή μιλούσε με άνεση, πρόσεχε όμως πολύ τα λόγια του». (*Ανάλεκτα*, 10.1)

«Στην Αυλή, όταν μιλούσε στους κατώτερους αξιωματούχους ήταν εγκάρδιος, ευθύς· όταν μιλούσε στους ανώτερους αξιωματούχους τυπικός και συγκρατημένος. Παρουσία του πρίγκηπα, σεβαστικά ανήσυχος αλλά κι ατάραχος». (*Ανάλεκτα*, 10.2).

«Εισερχόμενος στο παλάτι του Δούκα, υποκλίνονταν βαθιά σαν να μην είχε χώρο να περάσει. Όταν σταματούσε, ποτέ δεν έστεκε όρθιος καταμεσής στην Πύλη, ποτέ επίσης, όταν βάδιζε, δεν πατούσε το κατώφλι». (*Ανάλεκτα*, 10.4)

«Όταν νηστεύει φορά τον λινό Καθαρήριο Χιτώννα. Όταν νηστεύει δεν τρώει τα ίδια πράγματα, δεν κάθεται στη συνηθισμένη θέση». (*Ανάλεκτα*, 10.7)

«Όταν στέλνει άνθρωπο, να μάθει νέα για κάποιον σε άλλη χώρα, υποκλίνεται δύο φορές καθώς τον ξεπροβοδίζει». (*Ανάλεκτα*, 10.11)

«Στο κρεβάτι δεν ξάπλωνε σαν το κουφάρι, στο σπίτι δεν κάθονταν σαν να είχε επισκέπτη. Όταν συναντούσε κάποιον με πένθιμα ρούχα, κι ας του ήταν οικείος, η όψη του άλλαζε [...] Όταν συναντούσε κάποιον σε μεγάλο πένθος, υποκλίνονταν πάνω από το καγκελάκι της άμαξάς του». (Ανάλεκτα, 10.17)

Χωρία των *Αναλέκτων* όπως αυτά έκαναν τον Κομφούκιο πρότυπο ευγένειας και προσωπικής ευπρέπειας για πολλές γενιές κινέζων αξιωματούχων.

Οι Αρχές του Κομφουκιανισμού

Σύμφωνα με την διδασκαλία του η «αυτάρκης πραγματικότητα» (τάο η ντάο) από την οποία έχουν δημιουργηθεί τα πάντα, αποτελεί δημιούργημα του Ουρανού. Ο Ουρανός θεωρείτε ο θεμελιωτής της αρετής, η οποία στην πλέον απόλυτη μορφή της είναι η καλοσύνη, «μητέρα» όλων των αρετών. Αυτή ονομάζεται Ζέν. Η σημασία της λέξης αυτής είναι της αυτοεπιβολής, που προϋποθέτει τον πλήρη αυτοέλεγχο για την εξάλειψη όλων των επιθετικών ενστίκτων και αρνητικών συναισθημάτων, που βρίσκονται μέσα στον άνθρωπο. Η ενάρετη συμπεριφορά επιβάλλει την αγάπη στον πλησίον, με συγκεκριμένο τρόπο. Έτσι ο άνθρωπος πρέπει να μάθει να αγαπά πρώτα την οικογένεια του, ακόλουθος να την επεκτείνει στα μέλη της κοινωνίας και τέλος να συμπεριλάβει και την πολιτεία της οποίας ο ηγεμόνας είναι ο γιος του Ουρανού και πατέρας όλων των υπηκόων του.

Η Κομφουκιανή αρετή επιβάλλει την ευσέβεια (χιάο), μέσω της οποίας επιτυγχάνεται η σύνδεση από την μία των ζωντανών με τους νεκρούς προγόνους τους και από την άλλη των ατόμων με το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Η Κομφουκιανική ευσέβεια εκφράζεται στις εξής 5 αμοιβαίες σχέσεις δικαιωμάτων και καθηκόντων (Βού Λού).

1. καλοσύνη του άρχοντα-νομιμοφροσύνη του αρχόμενου.
2. αγάπη του πατέρα - υπακοή του γιου.
3. αγαθότητα των ηλικιωμένων - σεβασμός των νέων.
4. δικαιοσύνη του συζύγου - υπακοή της συζύγου.
5. αμοιβαία πίστη μεταξύ φίλων.

Παράλληλα η πρώτη αρετή (Ζέν) συμπληρώνεται με τις 4, που πηγάζουν από αυτήν και που είναι η

1. τιμιότητα(ι),
2. η παραδοχή η συμφωνία η συνταίριασμα (λι),
3. η αλήθεια(σιν)
4. και η σοφία (τσι)

Οι παραπάνω αρετές καθιστούν τον άνθρωπο ευτυχή και ευγενή. Όπως και στον Πλάτωνα έτσι και στη Κομφουκιανική διδασκαλία η τέχνη της διακυβέρνησης είναι ο μόνος τρόπος για την επιβολή της ειρήνης και της ευημερίας σε όσο γίνεται μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων.

Η διδασκαλία του Κομφουκιανισμού έχει κωδικοποιηθεί σε δύο συλλογές βιβλίων., Τα «Πέντε βιβλία» (Wu-King) που τα έγραψε ο Κομφούκιος ¹(Το βιβλίο των μεταβολών), ²(Το Βιβλίο των πηγών), ³(Το Βιβλίο των ωδών), ⁴(Το Βιβλίο των ιεροτελεστιών), ⁵(Το Βιβλίο Άνοιξη και Ψινόπωρο).

Και τα «Τέσσερα Βιβλία» (Sze-chu) που έγραψαν οι μαθητές του ¹ οι (Διάλογοι) του Κομφούκιου με τους μαθητές του και τους ηγεμόνες , ² η (Μεγάλη διδασκαλία), ³ η (Διδασκαλία της μεσότητας) ⁴ και το βιβλίο του φιλόσοφου Μένγκ-Τσέ

禮記集說

Σιντοϊσμός

Μια από τις γοητευτικότερες παραδόσεις του Αρχαίου κόσμου, είναι αναμφισβήτητη αυτή της Χώρας του Ανατέλλοντος Ηλίου. Μια χώρα, λουσμένη στο φως, γεμάτη πυκνά, καταπράσινα δάση με τρεχούμενα ποτάμια να χαράσσουν τη γη της και γεμάτη από Μύθους που χαρακτηρίζουν μια βαθιά παράδοση. Η Ιαπωνία, με ...

Μια από τις γοητευτικότερες παραδόσεις του Αρχαίου κόσμου, είναι αναμφισβήτητη αυτή της Χώρας του Ανατέλλοντος Ηλίου. Μια χώρα, λουσμένη στο φως, γεμάτη πυκνά, καταπράσινα δάση με τρεχούμενα ποτάμια να χαράσσουν τη γη της και γεμάτη από Μύθους που χαρακτηρίζουν μια βαθιά παράδοση. Η Ιαπωνία, με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, κοσμεί την ανατολή και μας δίνει μια ξεχωριστή όψη του Αρχαίου κόσμου που άλλοτε σε εμάς τους Έλληνες είναι γνώριμη και άλλοτε μας ξενίζει. Η καταγωγή του Σίντο έρχεται από τους Αινού τους αυτόχθονες κατοίκους των ιαπωνικών νήσων. Όμως δεν μπορούμε να καθορίσουμε καμία βασική αρχή στο Σιντοϊσμό εξαιτίας της μεγάλης ηλικίας του, που χάνεται στο βάθος των αιώνων και των πολλών επιρροών που έχει δεχθεί στην εξέλιξη του. Χαρακτηριστική επίσης είναι, η παντελής έλλειψη δόγματος, γι' αυτό το λόγο είναι αδύνατο να τον μελετήσουμε σφαιρικά παρά μόνο ειδικά και με ανοικτό μυαλό.

Η ιαπωνική θρησκευτική παράδοση είναι πλούσια και πολύπλοκη που πολλές φορές περιλαμβάνει ακόμα και αντιφατικές κατευθύνσεις της θρησκευτικής πρακτικής αλλά και σκέψης. Είναι θρησκεία πολυθεϊστική και προγονολατρική, που την χαρακτηρίζει ο βαθύς σεβασμός στην Φύση. Βασική αρχή της είναι η λατρεία της Φύσης με ότι αυτή περιλαμβάνει, τα ζώα, τα φυτά, τα ποτάμια, τις θάλασσες, τα βουνά, τους ανέμους, τις καταιγίδες, την καλλιεργήσιμη και χέρσα γη, την υγεία, την γονιμότητα, την εργασία, τον γάμο αλλά και τον Ήλιο την σελήνη και τον ουρανό.

Ο Σιντοϊσμός ή Σίντο

Ο Σιντοϊσμός ή Σίντο όπως ονομάζεται στα ιαπωνικά, μεταφράζεται ως "Ο Δρόμος των Θεών". Παράγεται από τις λέξεις σιν και τάνο που έχουν κινέζικη καταγωγή. Η λέξη τάνο υποδηλώνει τον δρόμο και το σιν το θεό. Το πολυπληθές ιαπωνικό πάνθεον το απαρτίζουν οι Κάμι, οι θεοί. Ο αριθμός τους, σύμφωνα με την Παράδοση είναι πάνω από εκατό χιλιάδες και κάθε θεός έχει πολύ συγκεκριμένο έργο που επιτελεί διαρκώς. Το έργο του Θεού μπορεί να μεταβάλλεται, ο ίδιος όμως όχι. Οι Κάμι συνδέονται κυρίως με φυσικά φαινόμενα αλλά και με συναισθήματα, ακόμη και με αντικείμενα και εντάσσονται σε μια ιεραρχία αναλόγως όχι την δράση τους αλλά την φύση τους. Η ανώτερη βαθμίδα είναι πανίσχυρη, όμως χαμηλότερα στην ιεραρχία θα βρούμε και Κάμι που δεν είναι ούτε πανίσχυροι αλλά ούτε και αγαθοί. Χαρακτηριστικό όλων όμως είναι η Αθανασία. Πολλές φορές λατρεύονται σαν τους Κάμι και οι πρόγονοι και ανά τόπους μερικοί από αυτούς θεοποιούνται ενώ σε μερικές περιοχές αυτό είναι αδύνατο. Πάντως η προγονολατρεία είναι βασικό συστατικό του Σίντο. Ειδικότερα οι πρόγονοι της αυτοκρατορικής οικογένειας τιμώνται ως άμεσοι απόγονοι της Αματεράσου, της Θεάς του Ηλίου, καθώς και οι άμεσοι πρόγονοι κάθε φυλής, έλκουν την καταγωγή τους από κάποια Μεγάλη Θεότητα.

Οι Κάμι κατέχουν εκτός από την Αθανασία, την γνώση και την εξουσία του υλικού κόσμου αλλά δεν είναι χωρισμένοι από αυτόν. Οι Κάμι ουσιαστικά κατέχουν την Αλήθεια και αυτή είναι η μεγάλη διαφορά με τους ανθρώπους. Οι σιντοϊστές προσπαθούν να προσεγγίσουν τους Κάμι, για να επωφεληθούν από την Γνώση και την Αλήθεια και λατρεύοντας τους ομοιάζουν προς αυτούς. Στην επαφή με τους Θεούς οι θρησκευτές, έρχονται πιο κοντά στην απόκτηση πνευματικής διαύγειας και στην εξίσωση του εαυτού τους με τα κατώτερα Κάμι και τους νεκρούς προγόνους. Βασικό συστατικό της Λατρείας είναι η

δημιουργία ενός ανώτερου εαυτού, με αντίκτυπο και στο επέκεινα της ανθρώπινης ζωής το οποίο μπορεί να οδηγήσει την ψυχή στην διατήρηση της ατομικής της συνείδησης αιωνίως στον κόσμο των πνευμάτων. Η αθανασία της ψυχής, είναι κάτι που κερδίζεται με τον καθημερινό βίο και την τελετουργική πραγμάτωση και δεν είναι δεδομένο χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύσης.

Το σίντο κατά βάση είναι ένας τρόπος ζωής. Η ίδια η ιστορία, αλλά και ο πολιτισμός της Ιαπωνίας, οφείλει πολλά στην αυτόχθονα θρησκεία του τόπου. Η άσκηση του σιντοϊσμού είναι βασικό κομμάτι της καθημερινής ζωής του θρησκευτή και ακόμα και σήμερα αποτελεί και κομμάτι της ζωής της πολιτείας. Ο σεβασμός της πολιτείας προς τους Κάμι είναι δεδομένος και παρ όλη την σήψη Θεσμών και εννοιών που έχει προκαλέσει η βιομηχανοποίηση των Ιαπωνικών νήσων, ο δήμος ή η κοινότητα του μέσου Ιάπωνα, φροντίζει να τον κρατά σε επαφή με τους Θεούς και τα πνεύματα των προγόνων του.

Η ιαπωνική εθνική θρησκεία, όπως και όλες οι αυτόχθονες θρησκείες, δεν έχει ιδρυτή. Οι Μύθοι και η παράδοση εμπνεύστηκαν από την παρατήρηση της φύσεως και του Κόσμου και διδάσκουν τον εσωτερικό εαυτό του θρησκευτή. Είναι αποτέλεσμα δε, ζυμώσεων εκατοντάδων

ετών καθώς η παράδοση εξελίσσεται μέσα στους αιώνες και το σήμερα, διαμορφώνεται για να δώσει γνώση στις επόμενες γενεές. Είναι μια παράδοση ζωντανή, που συνεχώς εξελίσσεται, δέχεται επιρροές, αποβάλλει δεισιδαιμονικά στοιχεία του παρελθόντος κτλ. Ως εκ τούτου ιερές γραφές δεν υπάρχουν, όμως ο μελετητής θα βρει δύο συλλογές παραδόσεων, μύθων και διδαγμάτων, το Κοτζίκι που είναι ουσιαστικά ένα πρακτικό αρχαίων θεμάτων και το Νιχόγκι που είναι συλλογή μυθολογικών θεμάτων για την γέννηση του Κόσμου και της Ιαπωνίας ιδιαιτέρως, καθώς και γενεαλογικά δέντρα των Κάμι καθώς και μύθοι για τον θεικής καταγωγής πρώτο αυτοκράτορα, τον Τζίμου. Το Κοτζίκι γράφτηκε σε μια περίοδο αλλαγών και ουσιαστικά παρουσιάζει την μεταστροφή της Λατρίας της Αματεράσου από θεά της αυτοκρατορικής οικογένειας σε θεά του έθνους, καθώς και τους μύθους που την συνοδεύουν. Σε αυτήν την γραφή βλέπουμε επίσης και μια συνοπτική παρουσίαση των Θεών των μεγάλων φυλών της Ιαπωνίας που αργότερα η κοινή λατρεία τους αποτέλεσε την ένωση της Ιαπωνίας.

Θα πρέπει να παραδεχθούμε ότι στην εξέλιξη του σίντο, καθοριστικός παράγοντας ήταν οι επιρροές του βουδισμού. Ο ίδιος ο Βούδας θεωρούταν Κάμι της γειτονικής Κίνας και λατρευόταν στο σιντοϊστικό πάνθεον. Αργότερα, μεταξύ 5ου και 6ου μ.κ.χ αιώνα ο βουδισμός αποτέλεσε ξεχωριστή θρησκεία και πάραυτα οι δύο θρησκείες συνυπήρχαν με μια αξιοζήλευτη αρμονία. Το σχίσμα αυτό βέβαια οφείλεται στους βουδιστές που θέλησαν να μεταλλάξουν τον βουδισμό από φιλοσοφία σε θρησκεία.

Κατά βάση, ο σιντοϊσμός χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, στον παραδοσιακό σίντο και στο σχισματικό. Μεταξύ τους έχουν περισσότερες ομοιότητες, παρά διαφορές και αυτό φαίνεται και στο ότι μέλοι ναών που ανήκουν στον ένα τύπο μετέχουν και σε λατρευτικές πράξεις που διοργανώνονται από τον άλλο. Ο παραδοσιακός ή Μιτζοκου σιντοϊσμός είναι ένας συνδυασμός αρχαίων φυλετικών τελετών εξαγνισμών και τοπικών εθίμων που τον συναντάμε κυρίως στην επαρχία, ενώ ο σχισματικός ή Κουόχα είναι αποτέλεσμα ένωσης διαφόρων διδασκάλων του σίντο, που διαχώρισαν την θέση τους από την παράδοση και είτε επηρεάστηκαν από ξένα δόγματα, είτε εισήγαγαν καινοτομίες. Στην γεμάτοι από ναούς χώρα, οι θρησκευτές μετέχουν σε κάθε λατρευτική εκδήλωση με κάθε ευκαιρία, χωρίς να λαμβάνουν υπόψιν τις φιλοσοφικές διαφορές που χωρίζουν τους μετέχοντες. Η λατρεία των Θεών είναι πολύ σημαντική για να μπαίνουν ανθρώπινα εμπόδια. Τον ιάπωνά τον ενδιαφέρει η εύνοια των Κάμι και δεν θυσιάζει την σχεδόν ερωτική του επαφή με το Θείο.

Η λατρεία

Το ενδιαφέρον μας τραβάει κυρίως η ίδια η λατρεία αυτής της θρησκείας. Είναι φανερό στην καθημερινή εκδήλωση της ζωής του μέσου Ιάπωνά. Μέσα στην εβδομάδα, ο ευσεβής σίντο, θα συμμετάσχει ή θα πράξει μόνος του σε διάφορες τελετουργίες. Στο ξεκίνημα της ημέρας του, θα αποτίει μια σύντομη ευχή στους αρμόδιους Κάμι της περιόδου (ανάλογα με την εποχή ή με τα θέματα που τον απασχολούν), που δεν θα διαρκέσει πάνω από δύο λεπτά, αλλά θα εφοδιάσει των εαυτό του με δύναμη για την ημέρα. Αυτή η ιεροπραξία λέγεται και τελετή του πλουσίματος

διότι σύμφωνα με την παράδοση, η σωματική καθαριότητα έχει άμεση σχέση με την πνευματική, έτσι λοιπόν πλένουν το πρόσωπό τους ή και όλο το σώμα τους για να βγουν στο κοινό βίο. Καθημερινά ο σίντο θα κάνει μια θυσία (συνήθως αναίμακτη) στο Κάμι- προστάτη του, επάνω στο Κάμι-Ντάνα τον οικιακό βωμό. Μια ή δύο φορές την εβδομάδα, στο τοπικό ιερό θα αφήσουν ένα αναμμένο κερί ή λίγα άνθη στο βωμό του Θεού στον οποίο ανήκει ο ναός. Την ημέρα της ανάπαυσης (την Κυριακή του δυτικού κόσμου) ο θρησκευτής θα αποτίει τιμές στους προγόνους, συνήθως με ένα μεγάλο κυλινδρικό κερί, το οποίο θα το αφιερώσει στον οικιακό βωμό, ή μπροστά σε μια φωτογραφία ενός αγαπημένου εκλιπόντος προσώπου. Γεγονός είναι ότι ο σιντοϊσμός δεν έχει εβδομαδιαία λειτουργία. Ουσιαστικά η λατρεία γίνεται σαν μια ατομική πράξη στους ναούς των Κάμι ή στον ειδικά διαμορφωμένο για αυτό το λόγο οικιακό βωμό. Λαϊκή συνένευση γίνεται στις εορτές που είναι ιδιαίτερα δημοφιλής και περίτεχνες και έχουν κοινωνικό χαρακτήρα, όπου περιλαμβάνουν χορούς, παραστάσεις εκδηλώσεις ακόμα και μαζικούς θρήνους. Σε αυτές τις εορτές οι θρησκευτές, ντύνονται συνήθως με πολύχρωμα ενδύματα και καλά υφάσματα, στολίζουν τα ρούχα και τα μαλλιά τους με λουλούδια και παρακολουθούν ή συμμετέχουν σε δρώμενα. Οι ιεροπραξίες είτε γίνονται από τους ιερείς του παραδοσιακού τύπου είτε του σχισματικού, είναι τελείως αδιάφορο για τους σιντοιστές οι οποίοι συμμετέχουν πανηγυρικά και στις περισσότερες περιπτώσεις αγνοούν και από ποιους διοργανώνεται το γεγονός. Επίσης ιερείς του ενός τύπου, συμμετέχουν άνετα σε ιεροπραξίες του άλλου, όπου μάλιστα αναλαμβάνουν και ιερατικά καθήκοντα. Ο ναός στην σιντοιστική θρησκεία είναι ένα περίτεχνο κόσμημα που ξεχωρίζει στο περιβάλλον. Χαρακτηριστική είναι πολύχρωμη περιφραγμένη αυλή που περιβάλλει το κυρίως κτίσμα του ναού, γεμάτη από πολλά και διάφορα λουλούδια, δενδρύλια ή δένδρα και συντριβάνια. Η καμπυλωτή στέγη του ναού φέρει διάφορα χρώματα αλλά συνήθως είναι πράσινη. Οι ναοί είναι σχεδόν πάντα ξύλινοι με φυσικό χρώμα και βασισμένοι στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Χαρακτηριστικές είναι οι πύλες, οι οποίες ονομάζονται Τορίι και έχουν συγκεκριμένο λειτουργικό λόγο. Είναι πάντα δύο κάθετες κολόνες που στηρίζουν δύο οριζόντιες. Συμβολίζουν τις φωλιές των πουλιών που είναι βασικό κομμάτι της Μυθολογίας και συνήθως σχετίζονται με μύθους γύρω από τον Θεό Σουσάνο-Γούο. Οι Τορίι είναι χρηστικές στα τελετουργικά δρώμενα καθώς ο σίντο θα περάσει από πολλά τέτοια για να μπει στο ναό. Από τα Τορίι θα περάσει σε ένα μακρύ διάδρομο όπου οδηγεί σε μια δεξαμενή καθαρμών, πριν ο σιντοιστής μπει στον ναό. Εκεί θα ξεπλύνει το στόμα του, θα ανάψει θυμίαμα και θα κτυπήσει ελαφρά την καμπάνα που βρίσκεται έξω από το κύριο ναό και ίσως κάνει μια προσφορά στο Χάιντεν (εξωτερικό του ναού). Έτσι εξαγνίζουν τον εαυτό τους για μια επαφή με τα Κάμι.

Ναοί

Οι ναοί συνήθως είναι μικρά κτίσματα, αφιερωμένα σε έναν θεό, όμως οι εθνικοί ναοί είναι αρκετά μεγάλοι και πολλές φορές είναι αφιερωμένοι σε παραπάνω από έναν Κάμι. Το εσωτερικό του ναού ονομάζεται Χόντεν και είναι το σημείο επικοινωνίας με τους Κάμι. Εκεί ο σίντο θα αφήσει προσφορές από ρύζι, λαχανικά και γλυκίσματα. Εκεί βρίσκεται και το γκόχει, ένα καλάμι από ζαχαροκάλαμο όπου οι ευσεβείς βάζουν πάνω πολύχρωμες κορδέλες για να εξορκίσουν τα κακά πνεύματα. Στο κέντρο του χόντεν υπάρχει το Σιντάι, το ιερό αντικείμενο του Κάμι, που συνήθως είναι αστραφτερό αντικείμενο όπως κάποιος πολύτιμος λίθος ή κάποιος καθρέπτης. Η παράδοση λέει ότι το Σιντάι είναι προέκταση του ίδιου του θεού.

Η Ιαπωνία είναι κυριολεκτικά γεμάτοι ναούς, ακόμα και σε απομακρυσμένα μέρη της υπαίθρου. Σε κάθε χωριό βρίσκεται τουλάχιστον ένας ναός αφιερωμένος σε μια θεότητα και διάσπαρτα ιερά για να προστατέψουν την σοδειά, την αλιεία, ακόμα και την βιομηχανική παραγωγή, όταν το απαιτεί η περίπτωση. Σε ένα σιντοιστικό ναό, θα δεις διάφορους θρησκευτές, από απλούς χωριάτες, μέχρι μεγαλοεπιχειρηματίες και επιστήμονες. Δεν υπάρχει κάποιος ιδιαίτερος λόγος για να επισκεφθεί κάποιος έναν ναό. Εάν τον συναντήσεις στο δρόμο σου, είναι καλή ευκαιρία να επικοινωνήσεις με τους θεούς και να ευεργετηθείς.

Η μεταθανάτια ζωή

Μεγάλη θέση στην θεολογία του σίντο κατέχει επίσης η μεταθανάτος ζωή. Ο ενάρετος θνητός, που έχει αποκτήσει την εύνοια των θεών, μετά θάνατον το πνεύμα του ενώνεται με τα προγονικά πνεύματα και απολαμβάνουν την αιώνια ζωή σε μια κατάσταση πλήρους ευδαιμονίας δίπλα στους Κάμι. Τα πνεύματα αυτά βέβαια δεν είναι πάντα αγαθά με όλους. Πολλές φορές ίσως χρειαστεί να τα εξευμενίσεις.

Οι θεότητες

Στον σιντοϊσμό δεν υπάρχει ανώτερο Κάμι. Οι θεοί μπαίνουν σε μια λειτουργική ιεραρχία συνήθως κατά ομάδες. Οι Κάμι είναι αθάνατες οντότητες-δυνάμεις που περιirrέον τον υλικό κόσμο. Είναι η ίδιες οι δυνάμεις που συνιστούν την εκδηλωμένη φύση. Η λατρεία προς αυτούς είναι λατρεία και προς την ίδια την ζωή. Το Τιέν είναι ο τόπος των Θεών, αντίστοιχος με τον Όλυμπο και από εκεί προέρχονται όλα τα αγαθά που σχεδιάστηκαν για την αρμονία του κόσμου. Στην σιντοιστική θεολογία, η θεοφάνεια είναι δυνατή και τα Κάμι παίρνουν πολλές μορφές, όπως πουλιών, ζώων, ποταμών ακόμα και βράχων. (Για όσους έχουν ασχοληθεί με το θέμα των

simulacra, των παράξενων μορφών που έχουν βράχοι και κάποια δένδρα που θυμίζουν μορφές, σε αυτά ιδιαιτέρως, οι Ιάπωνες αποδίδουν μια ιερότητα).

Οι κυριότερες Θεότητες στον σιντοϊσμό είναι αυτές που απολαμβάνουν μια διαρκή λατρεία και πολλές φορές υμνολογούνται καθημερινά στα Νορίτο (προσευχές) των ευσεβών Ιαπώνων. Αυτές είναι εκτός από την Αματεράσου, Θεά του φωτός και του ήλιου, ο Σουσάνο-Γούο Θεός του ουρανού και της καταιγίδας, ο Τσούκι-Μι, Κάμι της σελήνης, ο Ούκε-Μοτσι Θεός της τροφής που απολαμβάνει τα μέγιστα μετά την Αματεράσου και τον Κόνο-Χάνα-Σακούγια-Χιμε-νο-Κάμι το Θεό των βουνών και ειδικά του Φίτζι. Όλοι οι Κάμι έχουν το λεγόμενο Μουσούμπι την αρμονική δύναμη που περικλείει το παν. Αυτός ακριβώς είναι ο αντικειμενικός σκοπός του σιντοιστή, να νιώσει και να γευθεί το Μουσούμπι, μια πράξη μυστηριακή που προϋποθέτει την ευλογία και την άδεια των Κάμι για να πραγματοποιηθεί.

Το όλο νόημα στην λατρευτική άσκηση του σίντο είναι το Μακότο, η άσκηση ενός ενάρετου τρόπου ζωής που οδηγεί στην αυτοπραγμάτωση. Το Μακότο επιτυγχάνεται με την άσκηση της αρετής, το μοίρασμα της αγάπης, την επαφή με το Θείο, την κοινωνική προσφορά, την ανδρεία και πάνω απ' όλα την αρμονική συνύπαρξη με το περιβάλλον, που ελέγχεται και εξετάζεται συνεχώς από τα αρμόδια Κάμι. Ο Ιάπωνας εθνικός δεν είναι ο δεισιδαίμονας πρωτόγονος ανιμιστής, που κάποιοι θέλουν να παρουσιάζουν. Ο σιντοϊσμός τελικά είναι μια θρησκεία που απορρέει από την ίδια την φύση και διαμορφώνεται μέσα από τις κοινωνικές ζυμώσεις και από τους σύγχρονους καιρούς. Ο ευσεβής σίντο είναι με ελληνικούς όρους ένας άνθρωπος που βιώνει τον δρόμο του Ήρωα και ξεχειλίζει από τιμή και υπερηφάνεια. Δεν μολύνει τον εαυτό του με ψεύδη, δεν προσκυνά σκεπτομορφές και δεν ξεχνά την παράδοσή του. Στενά συνδεδεμένος με την φύση, απαλλαγμένος από ενοχές πορεύεται σε έναν υπέροχο κόσμο διδασμάτων και απύθμενης ουσίας χαράζοντας την δική του πορεία στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Ταοϊσμός

Ο **Ταοϊσμός** (ονομαζόμενος επίσης και **Νταοϊσμός**) ως ορολογία χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει:

1. Μια φιλοσοφική σχολή με βάση τα κείμενα του *Τάο Τε Κινγκ* (τα οποία αποδίδονται στον Λάο Τσε και εκφέρονται διαφορετικά ως Ντάο Ντε Τζινγκ) και του *Τζουανγκτζί*.
2. Μια ομάδα οργανωμένων θρησκευτικών κινήματων όπως οι σέκτες Ζενγκί (**Ορθοδοξία**) ή Κουαντζέν (**ρεαλιστές**), που αντλούν την καταγωγή τους από το Τζανγκ Νταολίνγκ της ύστερης δυναστείας Χαν Han Dynasty
3. Την κινεζική παραδοσιακή θρησκεία.

Ο Κινεζικός χαρακτήρας *Τάο* ή *Ντάο* ("Δρόμος").

Η λέξη Ταοϊσμός χρησιμοποιείται ως μετάφραση των κινεζικών όρων *Νταοζιάο* (διδασκαλίες/θρησκεία του Ντάο) και *Νταοζία* (σχολή του Ντάο). Ο χαρακτήρας *Τάο* (ή *Ντάο*) σημαίνει μονοπάτι ή δρόμος, αλλά στην κινεζική θρησκεία και φιλοσοφία έχει συσχετιστεί με περισσότερο αφηρημένα νοήματα. Το σύνθετο *Νταοζιάο* μιλάει για τον Νταοϊσμό ως θρησκεία. Το *Νταοζία* αναφέρεται στην δραστηριότητα των λογίων κατά τη δράση τους. Ας προστεθεί εδώ ότι η συγκεκριμένη διάκριση είναι αφεαυτής αντιφατική και παρουσιάζει περιπλοκές ως προς την σημασία της.

Επικρατεί αρκετή σύγχυση σε ό,τι αφορά στο νόημα του Ταοϊσμού, καθώς ο όρος χρησιμοποιείται συχνά λανθασμένα για να περιγράψει παρόμοιες φιλοσοφικές σχολές όπως το Ζεν. Σε ορισμένες χώρες και σε διαφορετικά εννοιολογικά πλαίσια (για παράδειγμα, στις ταοϊστικές οργανώσεις της Κίνας και της Ταϊβάν), ο όρος εφαρμόζεται στην κινεζική παραδοσιακή θρησκεία, χάριν αναγνώρισης. Ωστόσο πολλοί, αν όχι οι περισσότεροι, από εκείνους που ακολουθούν τις συγκεκριμένες θρησκείες δεν αναγνωρίζουν τον Ταοϊσμό (σε οποιαδήποτε γλώσσα) ως όνομα της θρησκείας τους. Επιπλέον, οι μορφές αυτού που συνήθως αποκαλείται ελίτ ή οργανωμένος Ταοϊσμός συνήθως διακρίνουν τις τελετουργικές δραστηριότητές του από εκείνες της λαϊκής θρησκείας, τις οποίες οι επαγγελματίες Ταοϊστές (*Νταοσί*) συνήθως θεωρούν ως υποβαθμισμένες.

Η κινεζική αλχημεία, η κινεζική αστρολογία, η κινεζική κουζίνα, αρκετές κινεζικές πολεμικές τέχνες, η κινεζική παραδοσιακή ιατρική, το φενγκ σούι, πολλά στυλ του τζι γκονγκ, φαίνεται να έχουν κάποια σχέση με τον Ταοϊσμό.

Θεοί

Η κινεζική παραδοσιακή θρησκεία είναι πολυθεϊστική. Οι θεότητες της διευθετούνται σε μια δημόσια θεϊκή υπηρεσία που αντανάκλα τη γραφειοκρατία της αυτοκρατορικής Κίνας. Οι θεότητες υποβιβάζονται ή προάγονται και πολλές θεωρούνται θεοποιήσεις άλλοτε ενάρετων ανθρώπων. Οι ιδιαίτερες θεότητες που λατρεύονται ποικίλλουν σύμφωνα με χρονολογικά και γεωγραφικά κριτήρια. Παρατηρείται πρέπει να πούμε ένα χάσμα ανάμεσα στο σύνολο των θεοτήτων που εκπροσωπούνται στη λαϊκή λατρεία, και εκείνες στις οποίες εστιάζονται τα τελετουργικά της ελίτ του Ταοϊσμού. τελετουργικών ελίτ των ταοϊστικών. Έτσι για παράδειγμα ο αυτοκράτορας Τζαντέ είναι επικεφαλής του λαϊκού πάνθεου, ενώ ο βωμός των Ουράνιων Διδασκάλων αναγνωρίζει σε αυτήν τη θέση τον θεοποιημένο Λάο Τσε (Λαοτζούν, "Κύριος Λάο") και τους Τρεις Αγνούς. Παρόλο που διάφορες μυστηριώδεις μορφές ή αθάνατοι εμφανίζονται στο Ζουανγκτζί και σε πιο μικρή έκταση στο Ντάο Ντε Τζινγκ (π.χ. το «μυστηριώδες Θηλυκό» στο κεφάλαιο 6), γενικώς δεν έγιναν αντικείμενα λατρείας. Οι λόγιοι σχολιαστές του Ταοϊσμού εστιάζονται πιο πολύ στη θεότητα του ίδιο του Ντάο, που μπορεί να συγκριθεί με τις δυτικές συλλήψεις του Θεού. Στα πρώιμα κείμενα περιγράφουν το Τάο όχι ως ίσο, αλλά ως αρχή που υποκρύπτεται κάτω από το Ένα και τα Πολλά. Μια φράση που χρησιμοποιείται για να το περιγράψει είναι το χουντούν (κατά προσέγγιση, «χαστικό μείγμα»). Πολλοί από τους εκπροσώπους του φιλοσοφικού Ταοϊσμού τείνουν να το περιγράφουν ως το «τίποτα» ή «μη-ύπαρξη», που είναι η πηγή της «ύπαρξης».

Ο Ταοϊσμός, θεωρείται θρησκεία, αλλά και φιλοσοφικό σύστημα και κάνει ένα είδος υπέρβασης. Δεν ασχολείται με τον ίδιο τον Θεό σαν Υπέρτατη Αρχή, αλλά με τις αρχές που διέπουν την παρουσία του στην εκδήλωση. Απ' αυτή την άποψη θα μπορούσαμε με φιλοσοφικούς όρους να τον περιγράψουμε σαν προσπάθεια συγκεκριμενοποίησης της δομής και των νόμων τους οποίους μπορεί η ανθρώπινη ύπαρξη να χρησιμοποιήσει ως οδοδείκτες στον δρόμο της για τη θέωση.

XI WANG MU(queen mother),μητέρα βασίλισσα

Ναοί του Ταοϊσμού στην Κίνα

1) Baiyun Temple

Είναι ο μεγαλύτερος ναός ταοϊσμού στο Πεκίνο. Η ιστορία του χρονολογείται την εποχή της δυναστείας των Tang. Αποτελείται από ένα ατμοσφαιρικό σπίτι με μία μεγάλη υπέροχη αυλή. Το φως, οι καμάρες μνημεία και οι πύλες του έχουν τα δικά τους χαρακτηριστικά. Είναι ένα καλό μέρος για να βιώσουμε την ιστορία.

2) Changchun Temple

Βρίσκεται στην επαρχία Wuhan Hubei και ιδρύθηκε από την δυναστεία Yuan.

Είναι διάσημος σε όλο τον κόσμο για τους « τρεις μοναδικούς θησαυρούς » . Στον ναό υπάρχει ο μοναδικός « χάρτης αστρονομίας » της Κίνας, οι αρχιτέκτονες του οποίου είναι επηρεασμένοι από το Θιβετιανό , το Ευρωπαϊκό στυλ και από την χαρακτηριστική Gantang η οποία δόθηκε σαν δώρο από τον αυτοκράτορα Qianlong της δυναστείας Qing. Είναι μία λαμπρή σελίδα της μοντέρνας ιστορίας της Κίνας.

3)Yongle Temple

Βρίσκεται στην επαρχία Shanxi και έχει επιρροές από το εσωτερικό αλλά και από το εξωτερικό. Είναι διάσημος για τις τοιχογραφίες οι οποίες έχουν την ίδια φήμη με τις τοιχογραφίες του Dunhuang. Όλος ο ναός είναι πολύ μεγάλος και τα έργα ζωγραφικής με πλούσια θέματα και εξαιρετικές ικανότητες.

4)Wudang Temple

Ο ναός Wudang χτίστηκε κατά την δυναστεία των Tang όμως ήκμασε την περίοδο της δυναστείας των Ming. Η δομή του ναού είναι ασυνήθιστη μιας και όλο το κτίσμα στηρίζεται σε πυλώνες. Υπάρχουν επίσης πολλά ειδικά πλούσια δωμάτια να επισκεφθείς.

5)Yuquan Temple

Ως ένας από τους πιο διάσημους ναούς του ταοϊσμού στην Κίνα, ο Yuquan βρίσκεται στην επαρχία Gansu και καταλαμβάνει 41.500 τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Οι βασικές αρχιτεκτονικές κατασκευές του ναού είναι το Αίθριο Yuquan και το παλάτι Sanqing που είναι στο κέντρο άλλων ομαδικών ναών. Κάθε χρόνο γίνεται μία γιορτή στις 9 Ιανουαρίου (σύμφωνα με το σεληνιακό ημερολόγιο) η οποία προσελκύει πολύ κόσμο.

Το Χαρακίρι

Με την ονομασία **Χαρακίρι**, ή **Σεπούκου**, ονομάζεται ο ιαπωνικός τελετουργικός τρόπος αυτοκτονίας ο οποίος καθιερώθηκε από τους Σαμουράι ως μοναδική επιτρεπτή διέξοδο σε περίπτωση ήττας ή ατίμωσής τους. Κατά το τελετουργικό αυτό ο προς αυτοκτονία στρέφεται προς τον Ήλιο και γονατίζοντας σύρει το σπαθί του, το οποίο και στη συνέχεια καρφώνει στη κοιλιακή του χώρα. Ο αυτόχειρας Σαμουράι συνήθως αποκεφαλίζεται από ένα φιλικό πολεμιστή τη στιγμή του πόνου. Ο τρόπος αυτός φέρεται να αποτελεί κωδικοποιημένη ηθική συμπεριφορά από το λεγόμενο "Μπουσίντο", το οποίο αποτελεί τον ηθικό κώδικα των Σαμουράι και γενικότερα της υψηλής ελίτ της ιαπωνικής κοινωνίας, από τον 13ο ως τον 19ο αιώνα

Νέος Κόσμος

Οι λαοί του Νέου Κόσμου

Άγνωστοι για πολλούς λαούς οι Αζτέκοι, οι Μάγια, οι Ίνκας, οι Τολτέκοι στον κόσμο τους και στο χώρο τους, ανέδειξαν το δικό τους πολιτισμό, έγραψαν τη δική τους ιστορία, θυσίασαν ακόμα και ανθρώπους στους δικούς τους Θεούς. Κι ο θαυμαστός κόσμος των Ινδιάνων με την πολύχρωμη εμφάνιση, την οικολογική συμπεριφορά και συνείδηση, τους δικούς τους κυκλικούς χορούς με τα Τοτέμ και τον Μανιτού, το μεγάλο τους Θεό, τα τσεκούρια του πολέμου και τις πίπες της ειρήνης.

Μάνια

Η Θρησκεία των Μάγια

Η καθημερινότητα της ζωής των Μάγια ήταν άμεσα συνδεδεμένη με τη θρησκεία και τις δοξασίες τους. Ζούσαν σε έναν κόσμο γεμάτο θρησκευτικά σύμβολα και μεταφορές. Το περιβάλλον ερμηνευόταν από στοιχεία των μύθων τους με τους οποίους εξηγούσαν τη δημιουργία του κόσμου. Ακόμα και οι πλανήτες και τα άστρα δεν ήταν νεκρά αντικείμενα αλλά ζωντανές ενσαρκώσεις των θεών τους, ήρωες των μύθων τους και δυνάμεις που αποφάσιζαν για τη μοίρα τους.

Οι Μάγια δεν ήταν μια ομάδα με ομοιόμορφα πολιτιστικά στοιχεία. Υπήρχε διάκριση ανάμεσα στις εθνικές τους ομάδες, στη γλώσσα, στις συνήθειες, στις τελετές, στη θρησκεία. Υπήρχαν περίπου 30 διαφορετικές ομιλούμενες γλώσσες και η τήρηση των θρησκευτικών και ημερολογιακών κανόνων και τελετών διέφερε ανάλογα την πατρίδα, τον τόπο καταγωγής τους και την εποχή.

Σε πολλές περιπτώσεις όμως οι ιδέες και οι τελετουργίες που ήταν σημαντικές για μια ομάδα ήταν επίσης σημαντικές και για άλλες ομάδες, αλλά είχαν διαφορετικά ονόματα.

Οι Θεοί

Όπως και πολλοί άλλοι πολιτισμοί, οι Μάγια πίστευαν ότι είχε υπάρξει μια στιγμή δημιουργίας κατά την οποία οι θεοί δημιούργησαν τον κόσμο και την ανθρώπινη ζωή. Οι θεοί των Μάγια γεννιόταν, μεγάλωναν, υποβαλλόταν σε τελετουργίες μύησης, μεταφορτωνόταν, πέθαιναν και ξαναγεννιόταν και συχνά αναβιβάζονταν σε ουράνιο αντικείμενο (άστρο ή πλανήτη).

Κατά τη μυθολογία των Μάγια οι πρώτοι θεοί δημιούργησαν τα λιβάδια, έσπειραν, καλλιεργήσαν και θέρισαν το καλαμπόκι, φυτό που ήταν άφθονο στη γη τους και βασικό στοιχείο της διατροφής τους. Για να ερμηνεύσουν το θάνατο πίστευαν ότι όλος ο κόσμος ήταν ένα χωράφι, οι άνθρωποι το καλαμπόκι που ο Χου Ναλ, θεός του θανάτου, καλλιεργούσε για να θερίσει.

Οι θεοί ακόμα, είχαν την ικανότητα να μαντεύουν τα μελλούμενα, να προφητεύουν, να κηρύσσουν πολέμους και να σχηματίζουν συμμαχίες.

Οι Μάγια, παρότι υπήρχαν 165 θεότητες, πίστευαν ότι ένα υπέρτατο ον ήταν πάνω από όλες τις θεότητες. Με το όνομα Ιτζάμ Να ή Αχ Σοκ Κιν δημιούργησε την ιερογλυφική γραφή και ήταν προστάτης των τεχνών και των επιστημών. Η ίδια θεότητα κατά τη διάρκεια της ημέρας ήταν ο θεός του ήλιου Κινίτς Χάου και τη νύχτα μεταμορφωνόταν σε πάνθηρα για να περάσει από τον κάτω κόσμο. Στη μορφή του το υπέρτατο αυτό ον το φαντάζονταν σαν ένα φτερωτό φίδι. Στο πλάι του κυβερνούσε η Ιστσέλ, η θεά της υφαντουργίας, της ίασης και του τοκετού.

Ο Τσακ ήταν ένας από τους σημαντικότερους θεούς της Κεντρικής Αμερικής και ήταν η πηγή κάθε βροχής και αστραπής. Απεικονίζονταν συνήθως κρατώντας πέλεκεις και φίδια ως όπλα που αντιπροσώπευαν τις φυσικές δυνάμεις.

Ο αρχαίος Θεός του θανάτου συνήθως απεικονιζόταν με τη μορφή σκελετού και τον συναντάμε με πολλά ονόματα Γιο Κιχίμ ή Κιζίν, κ.α.

Οι θεότητες ήταν επίσης άρρηκτα συνδεδεμένες με το ημερολογιακό σύστημα των Μάγια.

Οι Δεξιότητες των Μάγια

Οι Μάγια πάνω από όλα ήταν δεξιότεχνες σε 3 πράγματα : το χρόνο, την αστρονομία και τους αριθμούς. Με σκοπό να καταλάβουν τη θέση τους μέσα στο σύμπαν, κατά την κλασσική τους περίοδο (250 μχ - 1000 μχ) τελειοποίησαν τις αστρονομικές, ημερολογιακές και μαθηματικές τους γνώσεις σε απίστευτο βαθμό και κατέγραφαν τα πάντα με μαθηματικό και συμβολικό τρόπο.

Παρατηρούσαν και κατέγραφαν τα αστρονομικά φαινόμενα όπως τις κινήσεις του ήλιου, της σελήνης, του Άρη, της Αφροδίτης και όλου του γαλαξία, αλλά και τα σημαντικά γεγονότα της ζωής τους όπως τις γεννήσεις ιστορικών προσώπων, τους πολέμους, τις καταστροφές πόλεων, τις αναλήψεις της βασιλείας και τους θανάτους των βασιλέων, κ.α.).

Θέλοντας να καταγράψουν όλα αυτά τα γεγονότα σε ένα σαφές χρονολόγιο, οι Μάγια υιοθέτησαν και εξέλιξαν το ημερολόγιο του «Μακρού Συστήματος Αρίθμησης» από τους προγόνους τους, τους Ολμέκους. Το σύστημα αυτό ήταν και συνεχίζει να είναι ένα αξιοσημείωτο ημερολόγιο. Μέσω αυτού του συστήματος καθοριζόταν η αρχή και το τέλος των ιστορικών περιόδων καθώς και το πότε άρχιζε και πότε τελείωνε η επιρροή ενός Θεού.

Αυτό όμως δεν ήταν το μοναδικό είδος ημερολογίου που χρησιμοποιούσαν οι Μάγια. Κάποιοι ειδικοί πιστεύουν ότι οι Μάγια χρησιμοποιούσαν μέχρι και 17 συστήματα αρίθμησης. Το «Μακρό Συστήματος Αρίθμησης» τους επέτρεπε να κατατάσσουν τα γεγονότα σε μια μεγάλη περίοδο 5.125 ετών και 132 ημερών, αλλά είχαν κι άλλα ημερολόγια για διαφορετικές εφαρμογές.

Οι Μάγια χρησιμοποιούσαν 2 βασικά ημερολόγια σε συνδυασμό με το «Μακρό Συστήματος Αρίθμησης», το Τζοκλίν, το ιερό ημερολόγιο που είχε διάρκεια 260 ημέρες και το Χαάμπ, το ηλιακό ημερολόγιο που είχε διάρκεια 365 ημέρες. Ο συνδυασμός αυτών των 2 ημερολογίων δημιουργούσε ένα κύκλο 52 ετών, του λεγόμενου Ημερολογιακού Κύκλου. Στο τέλος κάθε κύκλου (δηλαδή κάθε 52 χρόνια) γινόταν μια τελετουργία φωτιάς για να εξασφαλιστεί η συνέχιση του χρόνου και της ζωής. Κατά τη διάρκεια αυτής της γιορτής το Χαάμπ επαναρυθμιζόταν για να συμπίσει με τις αστρονομικές παρατηρήσεις των Μάγια, κάτι ανάλογο με τις δίσεκτες χρονιές σήμερα που έχουν μια ημέρα παραπάνω.

Οι θεότητες λοιπόν ήταν άρρηκτα συνδεδεμένες με το ημερολογιακό σύστημα των Μάγια. Πίστευαν ότι κάθε σε ημερολογιακή περίοδος κυβερνούσε κι άλλος Θεός ή ομάδα Θεών. Όλοι οι χρονικοί κύκλοι είχαν τις δικές τους θεότητες. Η ημέρα, η νύχτα, το ηλιακό έτος του

Χάαμπ, το κατούν των 7.200 ημερών, ο σεληνιακός κύκλος, ο κύκλος της Αφροδίτης, κ.α. είχαν τους κυβερνήτες θεούς τους.

Οι Μάγια ήταν εξοικειωμένοι με τις θεότητες που κυβερνούσαν κάθε χρονική περίοδο. Αυτές διέθεταν δύναμη, έπαιζαν ζωτικό ρόλο στη ζωή τους και έβαζαν σε τάξη τον κόσμο. Στις τελετουργίες, οι ευγενείς και οι ηγεμόνες συχνά φορούσαν κοστούμια και μάσκες θεών. Ενδύονταν τις ιδιότητες και τις ικανότητές τους και υποδύονταν τους θεούς και εξέφραζαν τη θέλησή τους.

Η τέχνη ήταν συνδεδεμένη με τη θρησκεία και μας μιλάει για τη σχέση θεών και ανθρώπων. Οι ηγεμόνες των πόλεων κρατών ανέθεταν σε καλλιτέχνες τη διακόσμηση των παλατιών τους με σύμβολα και αναπαραστάσεις που εξέφραζαν την αφθονία και τη στενή τους σχέση με τους θεούς.

Οι θεοί δεν εμφανίζονταν μόνο μέσω των αναπαραστάσεων των ηγεμόνων. Κάποιοι έπαιρναν τη μορφή φυσικών φαινομένων όπως η αστραπή, ο κεραυνός, ο άνεμος, η βροχή και η φωτιά. Άλλοι ενσαρκώνονταν ως φυτά ή ζώα. Στο ζωικό βασίλειο οι 4 τύποι ζώων οι Βαδιστές (θηλαστικά), οι Ιπτάμενοι (πτηνά), οι Έρποντες (φίδια) και οι Κολυμβητές (ψάρια) ενσαρκώνουν θεότητες που εμφανίζονται παντού μέσα στην κοσμολογία των Μάγια.

Οι θεότητες υιοθετούν διαφορετικές μορφές ανάλογα με τις υποστάσεις των 4 σημείων του ορίζοντα. Τα 4 σημεία του ορίζοντα ορίζουν διευθύνσεις που εκπροσωπούν το χώρο και το χρόνο του κόσμου των Μάγια. Κάθε διεύθυνση συσχετιζόταν με ιδιαίτερες σημασίες και νοήματα και κάθε μια αντιπροσωπευόταν από ένα χρώμα : ο βορράς με το άσπρο, ο νότος με το κίτρινο, η ανατολή με το κόκκινο και η δύση με το μαύρο. Η έννοια των 4 βασικών σημείων του ορίζοντα είναι μια από τις θεμελιώδεις και αρχικές δοξασίες των Μάγια και ενοποιεί την τέχνη, την αρχιτεκτονική και τη θρησκεία τους.

Οι Θεωρίες των Μάγια για τον Κόσμο

Οι Μάγια θεωρούσαν ότι ο κόσμος αποτελείται από 3 επίπεδα : τον κάτω κόσμο, τον κόσμο των ανθρώπων και τον ουράνιο κόσμο, που τον στήριζαν 4 αδέρφια θεοί, οι Μακάμπ, στο ίδιο μοτίβο των 4 διευθύνσεων των 4 σημείων του ορίζοντα. Κάθε ένας από αυτούς συσχετιζόταν με ένα από 4 χρώματα και του αναλογούσε ένα τμήμα του ημερολογίου.

Ο κάτω κόσμος, λεγόταν Σιμπαλμπά και ήταν ο κόσμος των φόβων, του θανάτου και η

κόλαση. Τον κυβερνούσαν δύο θεοί : ο Χουν Καμέ και ο Βουκούμπ Καμέ, οι οποίοι ήταν επικεφαλής μιας ολόκληρης συμμορίας θεών του θανάτου. Οι θεοί του Σιμπαλμπά επιβάλλουν τις δοκιμασίες και τις προκλήσεις 6 Οίκων : του Οίκου των Νυχτερίδων, του Οίκου των Μαχαιριών, του Οίκου της Θλίψης, του Οίκου της Φωτιάς, του Οίκου των Ιαγουάρων και του Οίκου του

Ψυχους στους ηγεμόνες των Μάγια που όφειλαν να υποβληθούν σε δοκιμασίες για να μπορέσουν να αναστηθούν ως ουράνια αντικείμενα.

Το κοσμικό δέντρο ήταν μια από τις από τις πιο δυνατές εικόνες της κοσμογονίας. Αποτελεί μια μεταφορά για τις σχέσεις των τριών επιπέδων ύπαρξης (ουράνια, γη, κάτω

κόσμος). Το δέντρο στέκεται στη γη, ο κορμός και τα κλαδιά του υψώνονται προς τους ουρανούς και οι ρίζες του αναζητούν τον κάτω κόσμο, το Σιμπαλμπά. Στην πόλη Παλένκε, στο ναό του Σταυρού σώζεται μια εντυπωσιακή αναπαράσταση του κοσμικού δέντρου, όπου στην κορυφή του βρίσκεται το Ιτζάμ-Γιεχ, το μεγάλο πτηνό με το κεφάλι στραμμένο προς τους ουρανούς και στο κάτω μέρος της εικόνας βρίσκεται ένα τέρας του νερού, με το στόμα του να συμβολίζει την πύλη του Σιμπαλμπά. Το κοσμικό δέντρο συμβολίζει τη θέση των ανθρώπων ανάμεσα στους ουρανούς και τον κάτω κόσμο. Οι άνθρωποι ασκούν σημαντικό ρόλο και διαμεσολαβούν ανάμεσα στους 13 ουρανούς και τις 9 κολάσεις του Σιμπαλμπά όπως αναφέρονται στην κοσμογονία των Μάγια. Το μεγάλο κοσμικό δέντρο είναι ο τρόπος με τον οποίο επικοινωνούν μεταξύ τους ο φυσικός με τον υπερφυσικό κόσμο.

Οι Τελετουργίες

Οι τελετουργίες των Μάγια περιελάμβαναν εκτός των άλλων ανθρωποθυσίες ειδικά παιδιών, που ενδεχομένως ανατρέφονταν γι αυτό το σκοπό, αλλά και ενηλίκων κυρίως αιχμαλώτων και σκλάβων. Οι πόλεμοι και η αιματοχυσία αποτελούσαν μέρος της ζωής των Μάγια και πίστευαν ότι οι ανθρωποθυσίες εξευμενίζουν τους θεούς. Ακόμα πίστευαν ότι ο θάνατος από φυσικά αίτια είναι ανεπιθύμητος γιατί δεν εξασφάλιζε το ταξίδι στους ουρανούς. Από την άλλη η θυσία ευχαριστούσε τους θεούς και μπορούσε να εξασφαλίσει μια θέση στα ουράνια. Κάτω από αυτή τη λογική πίστευαν ότι ένας καλός θάνατος είναι εξίσου σημαντικός όσο και μια καλά ζωή.

Μια από τις σημαντικές τελετουργικές τελετές που αφορούσε την ηγετική τάξη ως μια προσφορά στους θεούς ήταν η φλεβορραγία. Οι βασιλείς και οι βασίλισσες προέβαιναν σε φλεβορραγία σε κάθε κρίσιμο στάδιο της ζωής τους και σε σημαντικές στιγμές ολοκλήρωσης των ημερολογιακών κύκλων. Τρυπούσαν συγκεκριμένα μέρη του σώματός τους (αφτί, γλώσσα, γεννητικά όργανα) με στόχο να κυλήσει αίμα το οποίο συλλεγόταν σε ειδικό χαρτί. Η τελετουργία του τρυπήματος γινόταν με ακονισμένα οστά ή ακίδες από τη ραχοκοκαλιά

γιγάντιων σαλαχιών. Αφού συνέλεγαν το αίμα στο ειδικό χαρτί στη συνέχεια το έκαιγαν σε μια τελετουργική φωτιά για να τιμήσουν τους θεούς και να ζητήσουν τη δύναμή τους προκειμένου να συνεχιστεί η ζωή και να διατηρηθεί η τάξη του σύμπαντος. Η τελετουργία αυτή είχε και την πολιτική της σημασία γιατί οι ηγεμόνες συμμετέχοντας σε τέτοιες τελετές αναδείκνυαν τη σημασία τους στη διατήρηση της τάξης της θεϊκής δημιουργίας. Όταν οι ηγεμόνες έβλεπαν τα βασίλειά τους να υποφέρουν ή να διαλύονται από κάποια αιτία περιφέρονταν σε άλλες πόλεις και υποβάλλοντας τον εαυτό τους σε ιεροτελεστικές φλεβορραγίας προκειμένου να αποτρέψουν την κυριαρχία του χάους. Πιστεύεται ότι οι ιερείς προμήθευαν τους ηγεμόνες με

παραισθησιογόνες και ψυχότροπες ουσίες που ήταν φύλλα, σπόροι ή μανιτάρια που λειτουργούσαν ως αναισθητικά προκειμένου να αντέξουν τους πόνους της διαδικασίας.

Οι τοιχογραφίες που ανακαλύφθηκαν στις πόλεις Μπόναμ'πάκ και Μπαρτόλο δίνουν σημαντικές πληροφορίες για τις τελετουργίες των Μάγια και γενικότερα αποτελούν πηγή γνώσης για την αρχαία αυτή κοινωνία. Συγκεκριμένα οι τοιχογραφίες του Μπόναμ'πάκ, χρονολογούνται στο 790 μχ, περιέχονται σε τρία δωμάτια και απεικονίζουν μια σειρά ιστορικά γεγονότα. Αναπαριστάνουν ιερείς και ευγενείς σε μια τελετή εγκατάστασης νέου διαδόχου, ηγέτες να συλλαμβάνουν αιχμαλώτους που οδηγούνται σε ανθρωποθυσία και να υποβάλλονται σε τελετουργική πράξη φλεβορραγίας.

Στο Μπαρτόλο, πρόσφατα το 2003, μια ομάδα αρχαιολόγων του πανεπιστημίου Χάρβαρντ ανακάλυψαν, κάτω από μια πυραμίδα ύψους 25 μέτρων, που ονομάζεται «τα παράθυρα», ένα δωμάτιο που οι τοίχοι του καλύπτονται από τοιχογραφίες 12 μέτρων. «Το δωμάτιο με τις Ζωγραφιές», όπως αποκαλείται σήμερα έχει περιγραφεί ως αντίστοιχο της Καπέλα Σιστίνα του Βατικανού στον κόσμο των

Μάγια. Οι τοιχογραφίες αποδεικνύουν ότι ο πιο σημαντικός κοσμογονικός μύθος των Μάγια που αποτέλεσε μέρος του πολιτισμού τους πάνω από 2.000 χρόνια είναι το Τόπολ Βουχ.

Το Τόπολ Βουχ είναι το κλειδί όλων των μύθων των Μάγια και αποκαλύπτει τον κεντρικό μύθο της κοσμογονίας τους. Αρχίζει με την ακινησία και την ηρεμία πριν από την αρχή του κόσμου όπου μια αόριστη θάλασσα σχηματίζεται κάτω από τον ουρανό. Τότε ο Γκουκουμάτζ, ο Θεός Φτερωτό Φίδι, και ο Χουρακάν, η Καρδιά του Ουρανού, δημιουργούν τον τόπο και τα ζώα χρησιμοποιώντας το λόγο. Όμως τα άλαλα ζώα δεν μπορούν να δοξάζουν τους θεούς και καταδικάζονται να γίνουν τροφή για τα όντα που μιλάνε, που ακόμα δεν έχουν γεννηθεί. Στην αρχή οι δύο θεοί επιχειρούν να δημιουργήσουν τους ανθρώπους από πηλό, αλλά είναι πολύ εύθραυστοι και γρήγορα διαλύονται σε σκόνη.

Οι μεγάλοι θεοί ζητούν τη βοήθεια δύο γέρων μάντεων, του Σπιγιακόκ και της Σμουκανέ, οι οποίοι ορίζουν ότι οι άνθρωποι θα πρέπει να φτιαχτούν από ξύλο. Αμέσως ο κόσμος γεμίζει από άντρες φτιαγμένους από ξύλο και γυναίκες φτιαγμένες από καλαμιές. Αυτά τα άτομα μπορούν να μιλήσουν αλλά δεν έχουν ψυχή και δεν μπορούν να δοξάσουν τους θεούς και γι αυτό πρέπει να καταστραφούν. Ένας κατακλυσμός από ρετσίνι πέφτει από τον ουρανό και δαίμονες κυνηγούν και σχίζουν τους ανθρώπους από ξύλο. Τους ελάχιστους επιζήσαντες τους μεταμορφώνουν σε πιθήκους και τους επιτρέπουν να συνεχίσουν να ζουν στο δάσος, ως προειδοποίηση για την αποτυχία της φυλής από ξύλο. Έτσι τελειώνει το πρώτο μέρος του Τόπολ Βουχ και οι θεοί συνεχίζουν να έχουν ανάγκη ανθρώπους που να τους λατρεύουν με προσευχές και προσφορές.

Το παιχνίδι της Μπάλας και οι Δίδυμοι

Οι πρώτοι δίδυμοι ήταν παιδιά των μάντεων Σπιγιακόκ και Σμουκανέ και στο ιερό ημερολόγιο Τζοκλίν αναφέρονται με τα ονόματα Χουν Χουναχπού και Βουκούμπ Χουναχπού. Μεγαλώνοντας έγιναν λάτρεις του μεγάλου παιχνιδιού της μπάλας και του σφαιριστηρίου, που στην πραγματικότητα είναι ο δρόμος προς το κάτω κόσμο, το Σιμπαλμπά.

Το περίφημο παιχνίδι της μπάλας ήταν διαδεδομένο σε ολόκληρη τη Μέση Αμερική και το παίζουν ακόμα και οι θεοί. Σε όλες τις μεγάλες πόλεις υπήρχε ένα σφαιριστήριο. Δεν ήταν όλα τα ίδια σε σχήμα και μέγεθος αλλά η πιο δημοφιλής διάταξη είχε σχήμα κεφαλαίου γιώτα με δύο επικλινείς περιοχές που δυσκόλευαν τη διεξαγωγή του παιχνιδιού. Το παιχνίδι ήταν ιδιαίτερα βίαιο και οι παίκτες φορούσαν ειδικά καλύμματα προστασίας στους βραχίονες και στις κνήμες. Υπήρχε ένας ή περισσότεροι πέτρινοι δακτύλιοι στερεωμένοι κατακόρυφα πάνω σε έναν από τους τοίχους. Όπως και στο μπάσκετ οι παίκτες προσπαθούσαν να περάσουν τη μπάλα, η οποία μπορούσε να έχει οποιοδήποτε μέγεθος, μέσα από το δακτύλιο για να σημειώσουν πόντο. Πολλή συζήτηση έχει γίνει σχετικά με την τύχη της ομάδας που έχανε και πολλοί μελετητές πιστεύουν ότι η κύρωση για την ήττα ήταν ο θάνατος.

Όταν οι άρχοντες του κάτω κόσμου Χουν Καμέ και ο Βουκούμπ Καμέ, ακούνε τον πάταγο του παιχνιδιού με τη μπάλα από πάνω τους, αποφασίζουν να σκοτώσουν τους δίδυμους, τους ξεγελάνε και τους βάζουν να ακολουθήσουν τέσσερις κουκουβάγιες-αγγελιοφόρους του κάτω κόσμου. Οι δίδυμοι κάνουν το μακρύ και επικίνδυνο ταξίδι περνώντας από ορμητικά ποτάμια, αγκαθωτούς θάμνους και διασχίζοντας ένα ποτάμι από αίμα. Κατορθώνουν να περάσουν αυτές και πολλές άλλες δοκιμασίες, αλλά μια τελευταία ταπεινωτική δοκιμασία απαιτεί να μείνουν όλη νύχτα κλεισμένοι στον Οίκο της Θλίψης, κρατώντας αναμμένα πούρα και δαυλούς.

Το πρωί οι θεοί ανακαλύπτουν ότι οι δίδυμοι απέτυχαν. Τους θανατώνουν τελετουργικά και τους θάβουν στο σφαιριστήριο του Σιμπαλμπά, εκτός από το κεφάλι του Χουν Χουναχπού, το οποίο τοποθετούν σε ένα δέντρο που φαινόταν νεκρό. Αμέσως το δέντρο γεμίζει με ώριμες νεροκολοκύθες. Μια νεαρή γυναίκα του κάτω κόσμου περνάει από εκεί και καθώς απλώνει το χέρι της, το κεφάλι του Χουν Χουναχπού φτύνει μέσα στη χούφτα της και η νεαρή γυναίκα με το όνομα Σκικ μένει έγκυος. Ο πατέρας της Σκικ, ένας από τους θεούς του κάτω κόσμου, όταν ανακαλύπτει ότι η κόρη του είναι έγκυος αποφασίζει να τη θανατώσει, αλλά οι κουκουβάγιες τη βοηθούν να δραπετεύσει στη Γη και να πάει στη μητέρα των νεκρών διδύμων τη Σμουκανέ. Σύντομα η Σκικ γεννάει τους δύο αληθινούς Δίδυμους Ήρωες του Πόπολ Βουχ, τον Χουναχπού και τον Σιμπαλάνκε.

Χουναχπού και τον Σιμπαλάνκε.

Σύντομα ξεσπά κατακλυσμός και φέρνει τρομερά τέρατα στην επιφάνεια της Γης. Το χειρότερο από αυτά είναι το Βουκούμπ Κακίς που αυτοανακηρύσσεται ήλιος και σελήνη και άρχοντας του σύμπαντος. Οι Δίδυμοι Ήρωες αποφασίζουν να το σκοτώσουν όταν αυτό προσγειώνεται στο αγαπημένο τους οπωροφόρο δέντρο. Η μάχη είναι αμείρωτη αλλά με τη βοήθεια ενός ζευγαριού μάγων και θεραπευτών οι Δίδυμοι Ήρωες

ξεγελούν το άγριο πουλί παίρνοντας τα μάτια και τα δόντια του και έτσι το Βουκούμπ Κακίς πεθαίνει.

Όπως ο πατέρας και ο θεός τους έτσι και οι Δίδυμοι Ήρωες μαθαίνουν το παιχνίδι της μπάλας. Ξανά οι άρχοντες του Σιμπαλμπά ενοχλούνται από τον πάταγο του παιχνιδιού και ο κύκλος συγκρούσεων ανάμεσα στους Δίδυμους και στους Θεούς αρχίζει ξανά. Αυτή τη φορά όμως η έκβαση θα είναι διαφορετική. Οι Δίδυμοι Ήρωες περνούν τις ίδιες δοκιμασίες και όταν φτάνουν στον Οίκο της Θλίψης κολλούν πολύχρωμα φτερά στους δαυλούς και στα πούρα για να φαίνονται αναμμένα και έτσι ξεγελούν τους Θεούς. Νικηφόροι οι Δίδυμοι προκαλούν τους Θεούς και απαιτούν το δικαίωμα στη ζωή. Όμως οι Θεοί τους αναθέτουν νέο κύκλο δοκιμασιών για την επόμενη νύχτα. Οι Δίδυμοι Ήρωες περνούν με επιτυχία τις δοκιμασίες στον Οίκο των Μαχαιριών, στον Οίκο του Ψύχους, στον Οίκο των Ιαγουάρων, στον Οίκο της Φωτιάς και μπαίνουν στον Οίκο των Νυχτερίδων όπου κατορθώνουν να κρυφτούν μέσα στα φυσοκάλαμά τους. Ο Χουναχπού κάνει το μοιραίο λάθος να κρυφοκοιτάξει αν έχει βγει ο ήλιος και ο Καμαζότζ, ο φονιάς θεός νυχτερίδα, τον αποκεφαλίζει.

Οι θεοί του θανάτου πανηγυρίζουν αλλά ο πόλεμος δεν έχει τελειώσει. Την αυγή ο Σμπαλάνκε καλεί τα ζώα να φέρουν την τροφή τους. Ένα κοάτι (ρακούν) φέρνει μια μεγάλη κολοκύθα την οποία ο Σμπαλάνκε τοποθετεί πάνω στο άψυχο σώμα του αδερφού του. Η κολοκύθα μεταμορφώνεται σε νέο κεφάλι και καθώς η αυγή ροδίζει οι Δίδυμοι Ήρωες

παρασπάζονται στο σφαιριστήριο έτοιμοι για την τελική αναμέτρηση με τους Θεούς. Οι θεοί ρίχνουν στο γήπεδο το κεφάλι του Χουναχπού και ο Σμπαλάνκε το χτυπά τόσο δυνατά που καταλήγει στο δάσος. Μέσα στην αναταραχή ο Σμπαλάνκε τοποθετεί το πραγματικό κεφάλι στο σώμα του αδερφού του αποκαθιστώντας την ακεραιότητά του. Οι θεοί, συγχυσμένοι

από την ήττα, φτιάχνουν ένα πύρινο πηγάδι και καλούν τους Δίδυμους Ήρωες να πηδήξουν από πάνω του. Οι Δίδυμοι Ήρωες αποφασίζουν να κάνουν τη θυσία, πηδούν μέσα στις φλόγες και πεθαίνουν. Οι θεοί του θανάτου για να εξασφαλίσουν τη νίκη τους αλέθουν τα οστά των νεκρών διδύμων και τα ρίχνουν στο ποτάμι. Η σκόνη κατακάθεται στο βυθό και πέντε μέρες αργότερα οι δίδυμοι ξαναγεννιούνται ως άνθρωποι-ψάρια.

Την επόμενη ημέρα οι Δίδυμοι Ήρωες επιστρέφουν στο Σιμπαλμπά, μεταμφιεσμένοι σε φτωχούς και περιπλανώμενους καλλιτέχνες. Εκτελούν πολλούς χορούς για να εντυπωσιάσουν τους Θεούς αλλά αυτοί τους ζητούν να σκοτώσουν ένα σκυλί και να το αναστήσουν. Οι δίδυμοι σκοτώνουν το σκυλί και το επαναφέρουν στη ζωή. Οι θεοί ζητούν να κάνουν το ίδιο και με έναν άνθρωπο. Οι δίδυμοι τα καταφέρνουν. Οι δύο επικεφαλής θεοί του θανάτου, ο Χουν Καμέ και ο Βουκούμπ Καμέ, δεν μπορούν να κρύψουν τον ενθουσιασμό τους για τα επιτεύγματα των

καλλιτεχνών και τους ζητούν να σκοτώσουν τους ίδιους και να τους αναστήσουν. Οι Δίδυμοι Ήρωες σκοτώνουν μόνο τον ένα αλλά δεν τον ανασταίνουν και τότε αποκαλύπτουν την ταυτότητά τους. Ο άλλος αντιλαμβάνεται ότι τον ξεγέλασαν, οι υποστηρικτές τους τον εγκαταλείπουν και οδηγείται σε ένα φαράγγι όπου αυτοκτονεί. Οι κάτοικοι του Σιμπαλμπά ικετεύουν για οίκτο και τους δείχνουν τα λείψανα του πατέρα τους και του θείου τους, τους οποίους οι Δίδυμοι Ήρωες ανασταίνουν.

Οι Δίδυμοι Ήρωες έχουν νικήσει τους θεούς του θανάτου και έχουν κυριαρχήσει όλων των δεινών του Σιμπαλμπά. Έχοντας συμφιλιωθεί με τους προγόνους τους ο Χουναχπού και ο Σμπαλάνκε ανέρχονται στους ουρανούς και μεταμορφώνονται στον ήλιο και στη σελήνη.

Το Πόπολ Βουχ ήταν το κεντρικό στοιχείο στο σύστημα ιδεών των Μάγια για τη ζωή, το θάνατο και την ελπίδα της νίκης επί των καταστροφικών δυνάμεων της φύσης. Στον κόσμο των Μάγια το φάσμα των καταστροφών θύμιζε ότι οι θεοί έχουν τον τελευταίο λόγο για την ανθρώπινη ζωή, διότι οι κύκλοι της ζωής και των ουρανών αναπόδραστα επαναλαμβάνονται.

Ινκας

Οι Ίνκας ήταν πολιτισμός και αυτοκρατορία της Νότιας Αμερικής, η οποία έπεσε με την κατάκτηση του Νέου Κόσμου από τους Ισπανούς. Πρωτεύουσα ήταν το Κούσκο στο σημερινό Περού. Σε μια έκταση από το Εκουαδόρ μέχρι τη Χιλή και Αργεντινή ζούσαν πάνω από 200 έθνη.

Τα σημαντικότερα ευρήματα βρίσκονται στους αρχαιολογικούς τόπους Κούσκο, Μάτσου Πίτσου, καθώς και στη λίμνη Τιτικάκα.

Η ονομασία Ίνκα προέρχεται από το έθνος Ίνκα και ερμηνευόταν ότι είναι από την ονομασία του Θεού Ήλιου (Ίντι). Αργότερα, το ίδιο όνομα το έδωσαν και στους λαούς που υποτάχθηκαν στους Ίνκα. Η αυτοκρατορία των Ίνκας αρχίζει περίπου από το 1200 π.χ. και φτάνει μέχρι τον 15ο αιώνα, όταν καταλύεται από τον Ισπανό Φρανσίσκο Πιζάρο.

Θρησκεία

Θεότητες των Ίνκα

Όπως και στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, οι Ίνκα επέτρεπαν στους πολιτισμούς που ενσωματώνονταν στην αυτοκρατορία τους να διατηρήσουν τη θρησκεία τους, συνενπώς υπάρχουν 20 θεότητες με παρόμοιους ρόλους.

Άπο: Θεός των βουνών

Αποκατεκούιλ: Θεός των κεραυνών

Αταγκούτσου: Θεός που συνέβαλε στη δημιουργία του κόσμου

Κατεκούιλ: Θεός των αστραπών και των κεραυνών

Καβιγιάτσε ή Καβιγιάτσα: παρθένα θεότητα. Από ένα λουλούδι γέννησε ένα γιο, που αποδείχτηκε πως ήταν παιδί του Θεού της σελήνης, Κονιράγια. Ντροπιασμένη, ρίχτηκε στη θάλασσα μαζί με το γιο της.

Τσάσκα: Θεότητα της αυγής και του λυκόφωτος, προσωποποίηση της Αφροδίτης. Προστάτευε τις νεαρές κοπέλες.

Μάμα Κόκα ή Κοκομάμα: Θεότητα της υγείας και της ευτυχίας.

Κονιράγια: Θεός της σελήνης

Κοπακάτι: Θεά των λιμνών

Εκκέκο: Θεός των λιβαδιών και της ευζωίας. Οι πιστοί έφτιχναν ομοιώματά του με τις επιθυμίες τους και πίστευαν ότι λάμβαναν αυτό που ήθελαν.

Ιγιάπα: Θεός που σχετιζόταν με τον καιρό.

Ίντι: Θεός του ήλιου. Θεωρείται ο σημαντικότερος Θεός κι από αυτόν λεγόταν ότι προέρχονταν οι Αρχηγοί των Ίνκα.

Κον: Θεός της βροχής και του ανέμου, γιος του Ίντι και της Κίγια.

ΜάμαΚότσα: Θεά της Θάλασσας, προστάτις των ναυτικών και των ψαράδων.

Μάμα Πάτσα ή Πατσαμάμα: σύζυγος του Πατσακάμακ, δράκαινα Θεά της γονιμότητας. Προκαλούσε τους σεισμούς.

Μάμα Κίγια: Θεά της σελήνης και του γάμου, κόρη του Βираκότσα και της Μάμα Κότσα, αδερφή και σύζυγος του Ίντι.

Μάμα Ζάρα ή Ζαραμάμα: Θεότητα των σιτηρών.

Πατσακαμάκ: Θεός της δημιουργίας.

Παριακάκα: Θεός του νερού και των καταιγίδων.

Γεννήθηκε σαν γεράκι, αλλά μεταμορφώθηκε σε άνθρωπο.

Σουπάι: Θεός του θανάτου

Μάνκο Καπάκ

Ο Μάνκο Καπάκ στη μυθολογία των Ίνκα, ήταν ο πρώτος βασιλιάς του Κούσκο. Ο Μάνκο Καπάκ υπήρξε ως ιστορικό πρόσωπο και επειδή ήταν πολύ σημαντική προσωπικότητα για το λαό του θεοποιήθηκε και γύρω από το πρόσωπο του αναπτύχθηκε μια ολόκληρη θρησκεία. Οι μύθοι που γράφτηκαν για την καταγωγή του διασώθηκαν από ορισμένους Ισπανούς μοναχούς.

Ο μύθος σχετικά με το Θεό Ίντι

Σύμφωνα με αυτό το μύθο, ο Μάνκο Καπάκ ήταν γιος του Θεού ήλιου Ίντι και της Μάμα Κίγια και αδερφός του Πατσακάμακ, ενώ λατρευόταν ως Θεός του ήλιου και της φωτιάς. Ο Μάνκο Καπάκ και τα αδέρφια του στάλθηκαν στη γη με ένα χρυσό ραβδί. Το ραβδί βυθίστηκε στην περιοχή του Κούσκο, μέχρι την οποία ταξίδεψαν μέσω υπόγειων σπηλαίων κι έχτισαν ναό προς τιμήν του Θεού ήλιου και πατέρα τους. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, κάποιο ή κάποια από τα αδέρφια του Μάνκο Καπάκ εξαφανίστηκε.

Βιρακότσα

Στη μυθολογία των Ίνκα, ο Κον Τίκι Βιρακότσα, ή απλά Βιρακότσα, θεωρείται ο δημιουργός του πολιτισμού κι ένας από τους σημαντικότερους Θεούς των Ίνκα. Είχε ένα γιο, τον Ίντι και δυο κόρες, τη Μάμα Κίγια και την Πατσάμαμα. Σύμφωνα με ένα μύθο, ο Βιρακότσα προκάλεσε ένα μεγάλο κατακλυσμό, γύρω από τη λίμνη Τιτικάκα. Αφανίστηκαν όλοι οι άνθρωποι εκτός από δυο, που επέλεξε αν σώσει: το Μάνκο Καπάκ, γιο του Ίντι ή του ίδιου του Βιρακότσα σε διάφορους μύθους, και τη Μάμα Όκλο. Αυτοί οι δυο ίδρυσαν τον πολιτισμό των Ίνκα, κουβαλώντας ένα χρυσό ραβδί. Ο μύθος του χρυσού ραβδιού υπάρχει και σε άλλο μύθο, όπου ο Βιρακότσα στέλνει όλα τα παιδιά του στη γη: το χρυσό ραβδί προσγειώνεται στο Κούζκο, που γίνεται η πρωτεύουσα των Ίνκα. Σε ορισμένους μύθους, εμφανίζεται σαν σύζυγός του η Θεότητα Μάμα Κότσα. Ο Θεός είναι γνωστός και με το προσωνύμιο Κον Τίκι Βιρακότσα, όπου και ταυτίζεται με τον ομώνυμο Θεό του ήλιου της Πολυνησίας. Έτσι πήρε το όνομά του και το πλοίο Κον Τίκι. Θανάτωναν τα θύματά τους. Τα παιδιά φαίνεται ότι κατανάλωναν φύλλα κόκας και μπίρα από καλαμπόκι τις τελευταίες τους ώρες. Τα παιδιά οδηγούνταν σε έναν ορεινό λατρευτικό χώρο στο αποκορύφωμα μιας τελετής που διαρκούσε ένα χρόνο και εκεί τους έδιναν ναρκωτικά και τα άφηναν να υποκύψουν στην έκθεση στο περιβάλλον.

Καβιγιάτσε

Η Καβιγιάτσε ή Καβιγιάτσα ήταν παρθένα Θεότητα των Ίνκα. Σύμφωνα με το μύθο, η Καβιγιάτσε έφαγε ένα φρούτο, που περιείχε το σπέρμα του Κονιράγια, Θεού της σελήνης και της γονιμότητας. Σύντομα, γέννησε ένα γιο. Κάλεσε όλους τους Θεούς και ζήτησε να μάθει ποιος ήταν ο πατέρας του παιδιού. Κανείς δεν απάντησε κι εκείνη άφησε στο έδαφος το βρέφος, το οποίο σύρθηκε προς τον Κονιράγια. Ντροπιασμένη η Κοβιγιάτσε, επειδή ο Θεός της σελήνης ήταν ο πιο ενδεής από τους Θεούς, άρπαξε το γιο της κι αυτοκτόνησε, πέφτοντας στη θάλασσα από τα βράχια των περουβιανών ακτών.

Μάμα Κίγια

Στη μυθολογία των Ίνκα, η Μάμα Κίγια ήταν Θεότητα της σελήνης, ενώ σχετίζεται με το ημερολόγιο και τις γιορτές των Ίνκα. Είναι προστάτιδα του γάμου και των παντρεμένων γυναικών. Ενσάρκωσή της στη γη αποτελούσε η σύζυγος του Αυτοκράτορα των Ίνκα. Σύμφωνα με έναν από τους ιδρυτικούς μύθους των Ίνκα, ήταν κόρη του Βιρακότσα και της Μάμα Κότσα, σύζυγος κι αδερφή του Θεού ήλιου Ίντι. Παιδιά της ήταν ο Μάνκο Καπάκ, η Μάμα Όκλο, ο Κον και ο Πατσακάμακ.

Κούκα Μάμα

Στη μυθολογία των Ίνκα, η Κούκα Μάμα ή Μάμα Κόκα ήταν η θεότητα της υγείας και της ευτυχίας. Αρχικά, η Κουκα Μάμα ήταν μια γυναίκα με έκλυτο βίο, που την κατασπάραξαν οι πολυάριθμοι εραστές της. Το σώμα της μεταμορφώθηκε στο πρώτο φυτό κόκας. Σύμφωνα με το μύθο, τα φύλλα της έφερναν υγεία κι ευτυχία και δίνονταν για μάζηση μόνο στους άνδρες που ικανοποιούσαν σεξουαλικά τις γυναίκες τους.

Μάμα Πάτσα

Στη μυθολογία των Ίνκα, η Μάμα Πάτσα ή Πατσαμάμα ήταν δράκαινα θεά της γονιμότητας και σχετιζόταν με τη σπορά και το θερισμό. Προκαλούσε σεισμούς. Σε διάφορους μύθους, σύζυγοί της εμφανίζονται είτε ο θεός του ήλιου Ίντι είτε ο Πάτσα Καμάκ. Οι πιστοί θυσίαζαν λάμα προς τιμήν της. Με την έλευση των καθολικών κατακτητών, η Μάμα Πάτσα αντικαταστάθηκε από την Παρθένο Μαρία, με την οποία και ταυτίζεται σε περιοχές της Χιλής, της Βολιβίας και του Περού.

Πατσακαμάκ

Στη μυθολογία των Ίνκα, ο Πατσακαμάκ που σημαίνει Δημιουργός του Κόσμου, ήταν θεότητα της γης, που λατρευόταν από ιθαγενείς λαούς του Περού κι αργότερα υιοθετήθηκε και από τους Ίνκα. Ο Πάτσα Καμάκ πιστεύεται ότι δημιούργησε τον κόσμο, καθώς και τον πρώτο άνδρα και την πρώτη γυναίκα. Ξέχασε, όμως, να τους εφοδιάσει με φαγητό κι ο άνδρας πέθανε. Η γυναίκα καταράστηκε τον Πάτσα Καμάκ, επειδή τους αμέλησε, κι εκείνος την έκανε να μείνει έγκυος. Όταν γέννησε ένα γιο, ο θεός τον σκότωσε και διαμέλισε το πτώμα του, απ' όπου φύτρωσαν τα φρούτα και τα λαχανικά στη φύση. Ο δεύτερος γιος της κατάφερε να ξεφύγει, οπότε ο θεός σκότωσε τη γυναίκα. Ο γιος της, όμως, εκδικήθηκε το θάνατό της, ρίχνοντας τον Πάτσα Καμάκ στη θάλασσα.

Ούκο Πάτσα

Στη μυθολογία των Ίνκα, Ούκα Πάτσα ή Ούκου Πάτσα ήταν η ονομασία του Κάτω Κόσμου, του βασιλείου των νεκρών. Βρισκόταν κάτω από την επιφάνεια της Γης. Το σύμβολο του κόσμου αυτού ήταν το φίδι, σύμβολο αναγέννησης, καθώς θεωρούνταν ότι πέθαινε όταν έσκαβε και τρύπωνε μες στο χώμα και γεννιόταν ξανά όταν έβγαινε στην επιφάνεια. Άρχοντας του βασιλείου των νεκρών ήταν ο Σουπάι, θεός του θανάτου. Αργότερα, όταν η θεότητα υιοθετήθηκε από τους Ίνκα, ο Πατσακαμάκ λατρευόταν ως γιος του θεού Ίντι και της Μάμα Κίγια, σύζυγος της Μάμα Πάτσα. Μαζί με τα αδέρφια του, Βιρακότσα και Μάνκο Καπάκ, έφεραν τον πολιτισμό στη γη.

Ναοί

Μάτσου Πίτσου, Περου

Τον 15ο αιώνα, ο αυτοκράτορας των Ίνκα Pachacutec οικοδόμησε έναν ναό στα σύννεφα στο βουνό γνωστό ως Μάτσου Πίτσου ("παλαιό βουνό"). Αυτή το εξαιρετικό οικοδόμημα βρίσκεται στην μέση του δρόμου προς το οροπέδιο των Άνδεων, βαθιά στη ζούγκλα του Αμαζονίου και πάνω από τον ποταμό Ουρουμπάμπα. Εγκαταλείφθηκε από τους Ίνκας λόγω μιας επιδημίας ευλογιάς και μετά την ήττα της αυτοκρατορίας των Ίνκας από τους Ισπανούς, η πόλη παρέμεινε "χαμένη" πάνω από τρεις αιώνες. Ανακαλύφθηκε ξανά από τον Hiram Bingham το 1911.

Τελετές - Μυστήρια

Τατουάζ

Στο Περου έχουν βρεθεί μούμιες των Ίνκα με τατουάζ, που χρονολογούνται στον 11ο αιώνα. Όταν ο Ισπανός κατακτητής Cortez και οι στρατιώτες του έφθασαν στις ακτές του Μεξικού το 1519, έντρομοι ανακάλυψαν ότι οι Ιθαγενείς, όχι μόνο λάτρευαν διαβόλους με τη μορφή αγαλμάτων και ειδώλων, αλλά είχαν καταφέρει με κάποιον τρόπο να αποτυπώσουν ανεξίτηλες εικόνες των εν λόγω ειδώλων στο δέρμα τους. Οι Ισπανοί, οι οποίοι ουδέποτε είχαν ακούσει για το τατουάζ, το θεώρησαν αμέσως "έργο του Σατανά".

Προφητείες των Ίνκα

Οι Ίνκα θεωρούσαν τους εαυτούς τους παιδιά του φωτός που έφθασαν από τα ουράνια βασίλεια. Οι προφητείες τους αναφέρονται σε μια εποχή μεγάλης πνευματικής αφύπνισης. Προφητεύουν ότι θα έρθει μια περίοδος κατά την οποία θα ανοίξουν και πάλι οι πύλες που οδηγούν στην ανώτερη συνειδητότητα.

Τσακάνα

Τσακάνα ονομάζεται ένα σύμβολο των Άνδεων. Στη γλώσσα Κέτσουα, υποδηλώνει το Σταυρό του Νότου και συμβολίζει τους τρεις στύλους του κόσμου των Κίνγκστον Κάτω Κόσμο, τον παρόντα κόσμο και τον Άνω Κόσμο. Τα τρία επίπεδα επίσης συμβολίζονται από το φίδι, το πούμα και τον κόνδωρα. Το σύμβολο εντοπίζεται σε κτίρια, ναούς και θρησκευτικά ιερά των Ίνκας, αλλά επίσης αναπαρίσταται σε έργα τέχνης και κοσμήματα. Η οπή στο κέντρο του ιδιόμορφου σταυρού με τις τρεις βαθμίδες συμβολίζει την πόλη Κούζκο, τον "ομφαλό" της αυτοκρατορίας των Ίνκας, αλλά και τον κύκλο της ζωής.

Ίντι Ράιμι

Το Ίντι Ράιμι, που σημαίνει "Γιορτή του ήλιου", ήταν θρησκευτική γιορτή των Ίνκα προς τιμήν του Θεού Ίντι. Πραγματοποιούνταν περίπου στις 24 Ιουνίου και σηματοδοτούσε το χειμερινό ηλιοστάσιο στο Νότιο Ημισφαίριο και το νέο έτος για τους λαούς στις Άνδεις.

Στην Αυτοκρατορία των Ίνκα, το Ίντι Ράιμι ήταν η πιο σημαντική από τις 4 εορτές του Κούζκο. Διάρκούσε 9 ημέρες, κατά τη διάρκεια των οποίων πραγματοποιούνταν χοροί και γιορτές, καθώς και θυσίες ζώων για να εξασφαλιστεί η καλή σοδειά.

Η τελευταία γιορτή παρουσία των Αυτοκράτορα των Ίνκα πραγματοποιήθηκε το 1535, αφού έπειτα καταργήθηκε από τους Ισπανούς κατακτητές και την Καθολική Εκκλησία. Στα χρόνια που ακολούθησαν, κάποιοι ιθαγενείς συμμετείχαν σε παρόμοιες τελετές, αλλά απαγορεύτηκε εντελώς το 1572 σαν μια παγανιστική γιορτή που ερχόταν αντίθετη με την καθολική πίστη.

Στοιχεία και σύμβολα των Ίνκας

Η Μάμα Όκλο ήταν αδερφή και σύζυγος του Μάνκο Καπάκ και λέγεται ότι έμαθε στο λαό των Ίνκα το γνέσιμο, δηλαδή τον τρόπο ώστε να κάνουν νήμα το μαλλί ή το μπαμπάκι.

Τσακάνα ονομάζεται ένα σύμβολο των Ίνκα, που συμβολίζει τους τρεις στύλους του κόσμου τους: τον Κάτω Κόσμο, τον παρόντα κόσμο και τον Άνω Κόσμο (παράδεισο). Τα τρία επίπεδα επίσης συμβολίζονται από το φίδι, το πούμα και τον κόνδωρα.

Το ημερολόγιο των Ίνκα.

Οι Ίνκα είχαν εφύηρει έναν ετήσιο κύκλο θρησκευτικών εορτών, ήταν στο ημερολόγιο των Ίνκας, εξαιρετικά ακριβές.

Χρήση ναρκωτικών ουσιών από τους Ίνκα

Οι Ίνκα πίστευαν πως η κοκαΐνη ήταν ένα δώρο του Θεού Ηλίου. Σαν αποτέλεσμα, η χρήση της περιορίσθηκε στην θρησκευτική χρήση. Η υψηλή εξάρτηση από την κοκαΐνη έφερε ως αποτέλεσμα την ακύρωση αυτής της πρακτικής και όταν έφτασαν οι κονκισταδόροι, η κοκαΐνη χρησιμοποιούνταν κάθε μέρα. Από τον καιρό των Ίνκας, καμία άλλη θρησκεία δεν ενσωμάτωσε την κοκαΐνη στις πρακτικές της.

Θυσίες των παιδιών των Ίνκας

Τα παιδιά που προορίζονταν για θυσία πριν οδηγηθούν στο τέλος τους, ακολουθούσαν μια ειδική, πολυτελή δίαιτα για μήνες. Η διατροφή των παιδιών αρχικά βασιζόταν σε λαχανικά όπως η πατάτα ωστόσο στον τελευταίο χρόνο της ζωής τους είχε εμπλουτιστεί με καλαμπόκι -τροφή της ελίτ- και με κρέας από λάμα. Τρεις με τέσσερις μήνες πριν από τη θυσία, τα παιδιά υποβάλλονταν σε τελετουργικό κούρεμα. Στη συνέχεια, τα παιδιά φαίνεται ότι ξεκινούσαν μια

μακρά πορεία προς τα βουνά με πιθανή αφετηρία την πρωτεύουσα των Ίνκας το Κούσκο. Αδιευκρίνιστο παραμένει πάντως το πώς τα παιδιά αυτά είχαν την δυνατότητα να διανύσουν μια τόσο μεγάλη απόσταση κάτω από τον καυτό ήλιο και με τις λιγοστές δυνάμεις που τους είχαν απομείνει.

ΑΖΤΕΚΟΙ

Ο λαός των Αζτέκων

Πολλές είναι οι εκδοχές για την προέλευση και την εμφάνιση των Αζτεκων στην Αμερική. Κατά την επικρατέστερη από αυτές, ξεκίνησαν λίγο μετά το κλείσιμο της πρώτης χιλιετίας μ.Χ. από το Αζτλάν, που σήμερα ταυτίζεται από άλλους με την καλιφόρνια και από άλλους με την πολιτεία Νιου Μέξικο της Αμερικής. Υπολογίζεται πως μετά από μεγάλους αγώνες ο λαός τους εγκαταστάθηκε το 1300 περίπου στην σημερινή κοιλάδα του Μεξικού, όπου στο λόφο Τσαπουλτεπέκ (λόφος της ακρίδας), όπου εγκατέστησαν το Τενοτσιτλάν, την πρωτεύουσά τους, στη λίμνη Τεξκόκο. Το 1521 συνέβη η καταστροφή του πολιτισμού των Αζτέκων, παράδοση μάλιστα, αφού μόνο λίγες εκατοντάδες ισπανών κατάφεραν να εξαλείψουν μια ολόκληρη αυτοκρατορία, η οποία εκτεινόταν σε περιοχές του σημερινού Μεξικού και της Γουατεμάλας. Σήμερα η γλώσσα τους, Ναχουάτλ ομιλείται από 1 περίπου εκατομμύριο ανθρώπους, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι Ναχουάτλ (σημερινοί Αζτέκοι), αλλά και μιγάδες.

Όταν οι Αζτέκοι εγκαταστάθηκαν στο Τενοτσιτλάν, οι Αζτέκοι είχαν διαιρεθεί σε 20 φρατρίες, που ονομάζονταν Καλπούλι. Η φρατρία στην οποία άνηκε έπαιζε καθοριστικό ρόλο στη ζωή κάθε Αζτέκου, καθώς δεν είχαν όλες ίσα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα. Για παράδειγμα μόνο 6 φρατρίες είχαν το δικαίωμα να στέλνουν τα παιδιά τους στο Καλμελάκ, το οποίο ήταν το σχολείο, που προετοίμαζε τους αρχηγούς της φυλής, ενώ των υπολοίπων στο Τελοποτσάλι, όπου διδάσκονταν την υπακοή και την υποταγή, καθώς και την άσκηση του επαγγέλματός τους.

Όσον αφορά την πολιτική των Αζτέκων, έχουμε ένα κρατικό συμβούλιο 12 ατόμων, απαρτιζόμενο από 12 άτομα υψηλής αριστοκρατικής καταγωγής στην κορυφή της κυβερνητικής πυραμίδας. Υπήρχε επίσης βασιλιάς, ο οποίος οριζόταν από ένα σώμα με αντιπροσώπους από κάθε φρατρία, ήταν ο ανώτατος αρχηγός σε περίπτωση πολέμου και ονομαζόταν τλακατεκούτλι (ηγεμόνας των ανθρώπων). Δίπλα του υπήρχε ο Τσιχουακοάτλ, ανώτατος αρχηγός σε καιρό ειρήνης, που ασχολούνταν κυρίως με δικαστικές υποθέσεις. Όλοι οι ανώτεροι λειτουργοί είχαν και στρατιωτικά και θρησκευτικά καθήκοντα.

Η Μυθολογία των Αζτέκων

Οι Αζτέκοι, προφανώς επηρεασμένοι από τους γειτονικούς τους αυτόχθονες της Αμερικής, δημιούργησαν τη δική τους μυθολογία. Κατά τους Αζτέκους λοιπόν, η αρχή του δικού τους κόσμου ξεκινάει πριν τη γέννηση του κύριου Θεού τους, μια αντίληψη που επικρατεί στις περισσότερες φυλές της περιοχής.

Όλα ξεκινούν με τη θεά Κοατλίκουε, η οποία φορούσε κάποιο φιδίσιο ένδυμα. Αυτή, καθώς βρισκόταν στο αποκαλούμενο "Όρος του ερπετού" αντιλήφθηκε πως ήταν έγκυος. Τότε οι 400

γιοί της της επιτέθηκαν για να τη σκοτώσουν υπό την καθοδήγηση της κόρης της, Κογιολξακχούι.

Εκείνη τη στιγμή, έφερε στον κόσμο την κύρια θεότητα των Αζτέκων, τον Χουϊτζιλοπόσλι, σε μορφή άντρα και όχι μωρού, ο οποίος με τη βοήθεια ενός πύρινου σκύπτρου τεμάχισε την αδερφή του και σκότωσε και τα 400 αδέρφια του. Στη συνέχεια καθοδήγησε τους Αζτέκους σε ένα δύσκολο και περιπετειώδες ταξίδι αναζήτησης του κατάλληλου τόπου για εγκατάσταση. Όταν εκείνοι έφτασαν σε κάποιον τόπο ονόματι Τενοτσιτλάν, κάποιοι ιερείς τον είδαν σε όνειρο. Εκείνοι, ακολουθώντας τους οiwνούς του, εγκατέστησαν κοντά σε μια λίμνη την πρωτεύουσά τους.

Το Αζτεκικό Παάνθεο

- ♦ **Τλαλοκάν** ⇒ η κατοικία των Θεών τους
- ♦ **Κοατλίκουε** ⇒ η θεά του πόνου της ζωής
- ♦ **Τεζκατλιπόκα** ⇒ Θεός της μοίρας, της δημιουργίας, της μαγείας, του θανάτου και του πολέμου
- ♦ **Σιπέ Τοτέκ** ⇒ ο Θεός της άνοιξης και της νέας ζωής
- ♦ **Σοτσιπίλλι** ⇒ ο πρίγκιπας των λουλουδιών, Θεός της αυγής του χορού και της αγάπης
- ♦ **Χουεχουετέκι** ⇒ Θεός της φωτιάς
- ♦ **Τλόκουε Ναχουάκουε** ⇒ Η μία υπέρτατη δύναμη, αρρενοθήλεια
- ♦ **Κετζαλκοάλ** ⇒ Θεός της γνώσης, της Ιεροσύνης και του ανέμου
- ♦ **Τσαντίκο** ⇒ Θεός της εστίας
- ♦ **Τλάλοκ** ⇒ Θεός της βροχής
- ♦ **Μικτλαντεκούχτι** ⇒ Θεός των νεκρών
- ♦ **τσάλτσιουχτλίκουε** ⇒ θεά των λιμνών και των γλυκών υδάτων
- ♦ **Τσικομεκοάτι** ⇒ θεά του αραβοσίτου
- ♦ **Χουϊτζιλοπόσλι** ⇒ Θεός του πολέμου, του ήλιου και του έθνους

Ναοί

Πηγές αναφέρουν πως μόνο στην πόλη του Τενοτσιτλάν είχαν ανοικοδομηθεί 2000 ναοί και υπήρχαν 5000 ιερείς. Όλες οι πόλεις τους κοσμούσαν με επιβλητικούς ναούς. Επειδή οι Αζτέκοι πίστευαν πως οι μεγαλύτερές τους θεότητες ζούσαν στον ουρανό, έχτιζαν τους ναούς τους σε πολύ μεγάλα ύψη. Έτσι δημιούργησαν επιβλητικές βαθμιδωτές πυραμίδες, στην κορυφή των οποίων βρισκόταν το ιερό των Θεών. Το σχήμα αυτό οφειλόταν στο ότι δεν γίνονταν ανοικοδομήσεις ναών, αλλά κάθε καινούριος ναός χτιζόταν πάνω στον πορηγούμενο. Ιδιαίτερα αξιοθαύμαστες είναι και οι διακοσμήσεις τους.

Η Πυραμίδα του Χολούλα

Η πυραμίδα Χολούλα είναι άλλος ένας ναός που απλώς "πέρασε" στα χέρια των Αζτέκων και δεν χτίστηκε από αυτούς. Είναι μία από τις μεγαλύτερες πυραμίδες του κόσμου και θεωρείται από πολλούς η μεγαλύτερη σε όγκο. Οι Αζτέκοι φαίνεται να την αφιέρωσαν στο θεό της βροχής, Τλάλοκ. Πιθανότατα υπήρξε εποχή ξηρασίας όταν συνέβη αυτό και όλοι απευθύνθηκαν στους ιερείς, οι οποίοι έκαναν ανθρωποθυσία παιδιών, που έπνιγαν και στη συνέχεια αποκεφάλιζαν. Σε αυτό το συμπέρασμα οδηγηθήκαμε από τα δύο παραμορφωμένα κρανία παιδιών που έχουν βρεθεί.

Μεγάλος Ναός

Αφιερωμένος στον Χουιτζίλοπόσтли, τον αγαπημένο θεό των Μεσίκας, όπως αποκαλούνται οι Αζτέκοι, και τον Τλάλοκ, θεό της βροχής. Αποτελούσε το κύριο κτίσμα του Τενοτσιτλάν και σε αυτόν διεξάγονταν πολύ συχνές ανθρωποθυσίες, ενώ χιλιάδες άνθρωποι θυσιάστηκαν και κατά την ολοκλήρωση της ανοικοδόμησής του.

Οι Πυραμίδες του Ήλιου και του Φεγγαριού

Οι πυραμίδες του ήλιου και του φεγγαριού ή αλλιώς Τεοτιουχάκαν δεν χτίστηκαν από τους Αζτέκους. Όμως οι Αζτέκοι θαύμαζαν τους αρχαίους ανθρώπους που είχαν κατοικήσει τις

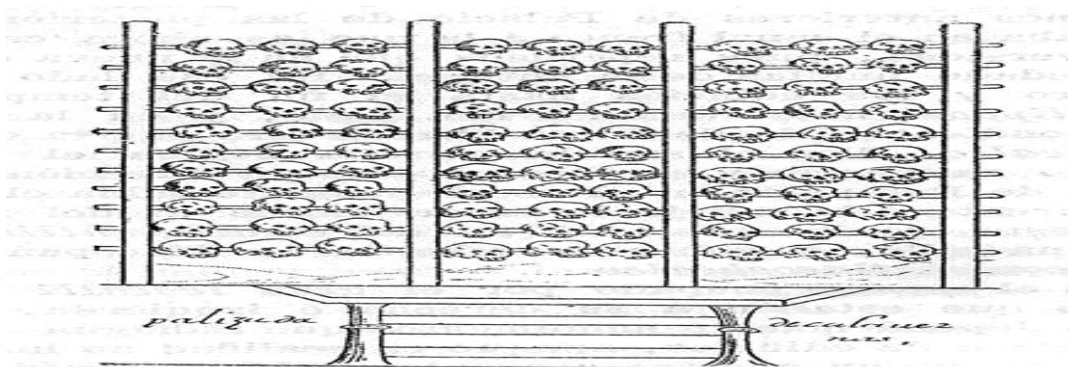
περιοχές τους και ό,τι αυτοί τους άφησαν πίσω. Μάλιστα για το συγκεκριμένο ναό πίστευαν ότι αποτελούσε το μέρος, όπου γεννήθηκε ο ήλιος αυτού του κόσμου στον οποίο ζούσαν, έναν από τους πολλούς που υπήρξαν στη γη. Θεωρούσαν δηλαδή ιερό αυτό το μέρος. Μάλιστα έχτισαν πολλούς από τους ναούς τους με βάση αυτόν και χρησιμοποίησαν και αντικείμενα από αυτόν για τις τελετές τους.

Τελετές - Ανθρωποθυσίες

Όσον αφορά τις θρησκευτικές τελετές, οι Αζτέκοι, άκρως επηρεασμένοι από τους Τολτέκους και τους Μάγια εφάρμοσαν την πρακτική της Ανθρωποθυσίας. Οι Αζτέκοι πίστευαν πως οι θεοί, που προήλθαν από την πτώση πυριτόλιθου στη γη, από τα κομμάτια του οποίου γεννήθηκαν και δημιούργησαν τους ανθρώπους, γιατί χρειάζονταν ανθρωποθυσίες για να ζήσουν. Υπολογίζεται πως θυσιάζονταν 15.000 άνθρωποι ετησίως στους θεούς. Οι περισσότεροι από αυτούς ήταν άντρες, κυρίως αιχμάλωτοι πολέμου. Η μέθοδος θανάτωσής τους εξαρτάται από τον θεό, τον οποίο επρόκειτο να τιμήσουν και από τις ιδιότητές του.

ΧΟΥΙΤΖΙΛΟΠΟΣΤΛΙ

Οι περισσότερες θυσίες του χρόνου γίνονταν προς τιμήν αυτού του θεού. Τα θύματα έμεναν γυμνά και βάφονταν με κάθετες κόκκινες και άσπρες λωρίδες. Μπροστά στο βωμό του θεού, 4 ιερείς τον ξάπλωναν απάνω σε αυτόν, ενώ κρατούσαν ο καθένας από ένα άκρο του. Ένας άλλος ιερέας με ένα πέτρινο μαχαίρι, του έκανε μία κάθετη τομή ανάμεσα στους πνεύμονες, ξερίζωνε την καρδιά, που πολλές φορές χτυπούσε ακόμα και τη σήκωνε ψηλά, υποτίθεται προς τον ήλιο. Στη συνέχεια άλειφαν τα είδωλα των θεών με ζεστό αίμα, αποκεφάλιζαν το πτώμα και σούβλιζαν το κεφάλι του σε ένα πλαίσιο από ξύλο που έφερε και την ονομασία "το καβαλέτο των κρανίων". Το σώμα του θύματος δινόταν στον πολεμιστή που το είχε αιχμαλωτίσει ή αποτεφρωνόταν. Εκείνος μπορούσε να το στείλει σε κάποιον ως προσφορά ή να το φάει ο ίδιος.

Το Καβαλέτο των κρανίων (σκίτσο)

ΤΣΙΚΟΜΕΚΟΑΤΛ

Προς τιμήν της θεάς του καλαμποκιού, Τσικομεκοάτλ, επιλέγονταν κάποια από τα κορίτσια της φυλής ως προσωποποίηση της θεάς. Ακολουθούσε αποκεφαλισμός τους, συμβολικός φυσικά, αφού συμβόλιζε τη συγκομιδή του καλαμποκιού. Στο τέλος τους αφαιρούσαν την καρδιά.

ΧΟΥΕΧΟΥΕΤΕΪΤΛ

Για το Θεό του πυρός, οι προσφερόμενοι για θυσία αναισθητοποιούνταν με ναρκωτικές ουσίες και ζωντανούς τους έριχναν στη φωτιά.

ΤΛΑΛΟΚ

Η βροχή ήταν άκρως σημαντική για τους Αζτέκους και γενικότερα για τους Ινδιάνους της Αμερικής, καθώς σήμαινε και εφορία, άρα και επιτυχία για τις καλλιέργειές τους. Γι' αυτό και έπνιγαν παιδιά ως θυσία, γιατί αλλιώς ο Θεός θα τους φόρτωνε με ρευματισμούς ή ακόμα και λέπρα. Ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι τα δάκρυα των παιδιών πριν θυσιαστούν συλλέγονταν σε ένα κύπελλο. Και εδώ έχουμε το φαινόμενο της απόσπασης της καρδιάς και μάλιστα την τοποθέτησή της σε ειδικά δοχεία που κρατούσαν λίθινα ξαπλωτά αγάλματα, τα Τσακ Μουλ. Ενδέχεται να έτρωγαν τη σάρκα των θυμάτων.

Άγαλμα Τσακ Μουλ (φωτογραφία)

ΤΕΖΚΑΤΛΙΠΟΚΑ

Ένα χρόνο πριν την θυσία, ένας νέος άντρας επιλεγόταν από τους ιερείς, ο οποίος για ένα χρόνο θα ζούσε σαν βασιλιάς. Φορούσε πολυτελή ενδυμασία, του μάθαιναν αυλό, κάπνιζε και όλοι του συμπεριφέρονταν σαν να είναι άρχοντας. Όταν η μέρα για τη θυσία έφτανε, το θύμα ανέβαινε τα σκαλιά του ναού, ενώ έσπαγε ένα πήλινο αυγό σε κάθε σκαλί. Στην κορυφή η καρδιά του ξεριζωνόταν από τους ιερείς.

ΣΙΠΕ ΤΟΤΕΚ

Η θυσία προς τιμήν του Θεού της Άνοιξης είχε ως εξής: Τα θύματα δένονταν σε πλαίσια και πολεμιστές τους εκτελούσαν με τόξα. Στη συνέχεια, αφού τους έγδερναν, οι ιερείς φορούσαν το σώμα τους για είκοσι μέρες.

Μάσκα από νεφρίτη, που απεικονίζει το Θεό Σιπέ Τοτέκ (Λούβρο)